

Belediye

SEYİT TORUN

CHP Yerel Yönetimler'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

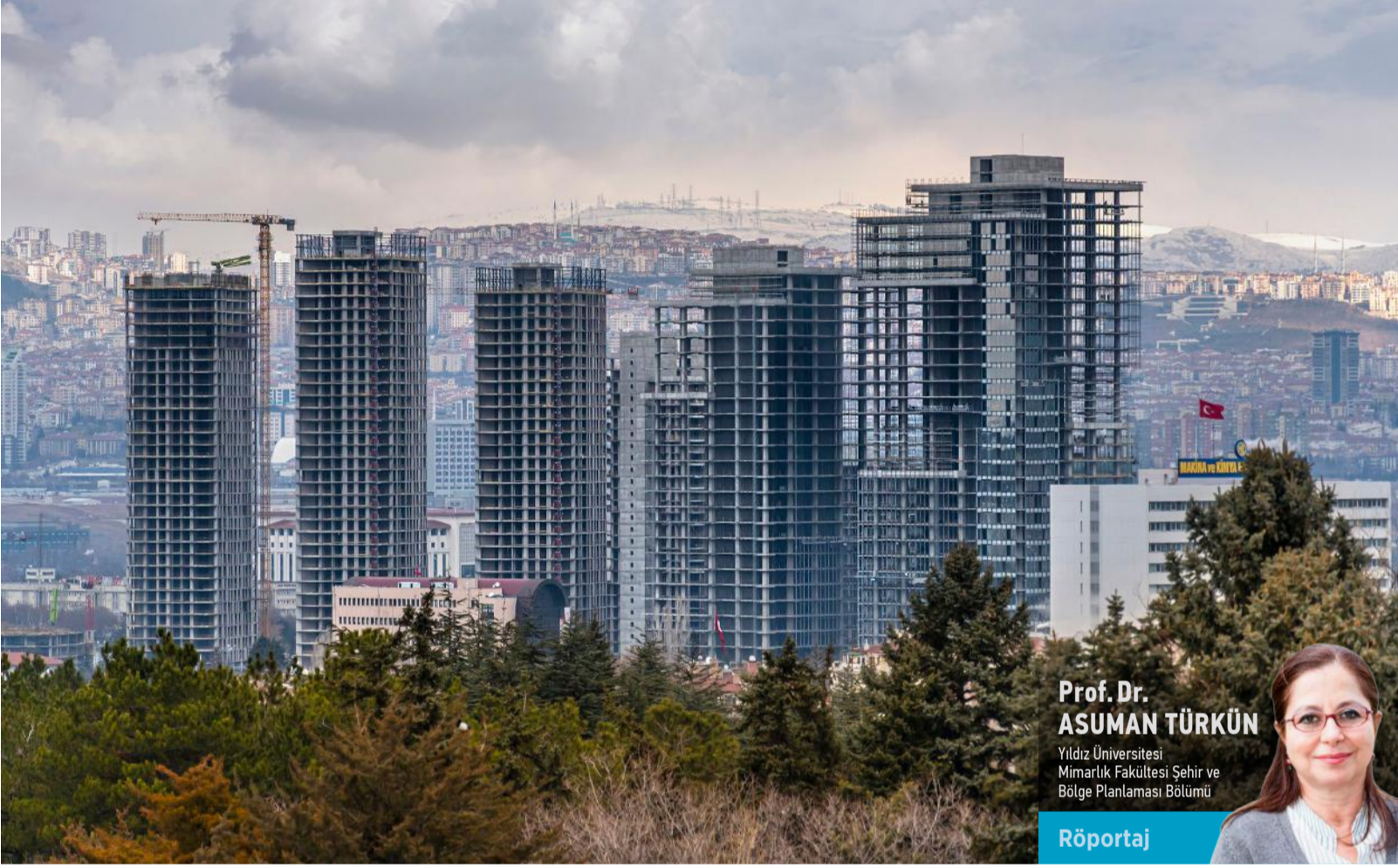

DEPREM GERÇEĞİYLE YENİDEN YÜZLEŞİRKEN

Türkiye, deprem riski açısından dünyanın en önde gelen ülkelerinden biri. Ülkemizin yüzölçümünün %66'sı birinci derece deprem kuşağı üzerinde bulunuyor. Her deprem sonrasında unutup bir felakete yeniden can yakan biçimde hatırladığımız bu gerçeği, 115 vatandaşımızı kaybettiğimiz İzmir depreminde tekrar yaşadık. İzmir depremi, deprem merkezinden 150 kilometre uzakta olmasına rağmen yarattığı yıkımla öldürenin deprem değil, konut olduğunu bir kez daha gösterdi. [Sayfa.3](#)

“DÖNÜŞÜM, DAR GELİRLİYİ MÜLKSÜZLEŞTİRDİ”

Fotoğraf: Uğurhan Betin - Getty Images

Prof. Dr. ASUMAN TÜRKÜN

Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü

Röportaj

Bizim gibi gelirlerin bu kadar düşük olduğu ülkelerde bankaya borçlandırıp, meseleyi piyasaya bırakarak bu iş çözülmez. Çünkü krizler oluyor, insanlar iş kaybına uğruyor. Borçları ödemeye bir şekilde başlıyorlar, ama devamında süreci sert koşullar, ekonominin iniş çıkışları tikiyor. Devletin devreye girip destek mekanizmalarını geliştirmesi lazım. Bütün dönüşümler banka kredisini ve borçlanmayı dayatıyor.

Yaşadığın yeri sevmek, orada zaman geçirebilmek, çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek çok önemli. İnsanların yaşam biçimlerine bu denli nasıl duyarsız olunabilir? Esnek planlamalar gerekli. İnsanların geçmişten bugüne taşıyıp getirdikleri kültürel alışkanlıklarını yadsımadan, bu alışkanlıklara uygun esnek kamusal mekânlar yaratılmalı.

[Sayfa.4](#)

Haftanın Röportajları

Sayfa.15

“TURAN HANÇERLİ”

Avcılar Belediye Başkanı

“Avcılar modelinde vatandaş kaderine terk edilmiyor”

“MUSTAFA SARIGÜL”

Tunceli-Ovacık Belediye Başkanı

“Ürünlerimizin pazarlamasında desteğe ihtiyacımız var”

“SEYFİ GEYÜK”

Tunceli-Hozat Belediye Başkanı

“Kararları halka açık toplantılarda alıyoruz”

Röportaj

YÜKSEL TAŞKIN

CHP Sosyal Politikalar'dan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve MYK üyesi

“HEDEF, KAPSAYICI VE DÖNÜŞTÜRÜCÜ POLİTİKALAR” [Sayfa.2](#)

Röportaj

ALİ FARUK GÖKSU

Kentsel Strateji Kurucu Ortağı Şehir Plancısı

“PROJEYİ, ETKİLENENLERLE BİRLİKTE KURGULUYORSANIZ, KAYNAĞINI DA BULABİLİYORSUNUZ” [Sayfa.8](#)

Röportaj

NAZIM AKKOYUNLU

İstanbul Planlama Ajansı Koordinatörü BİMTAŞ Gn. Md. Yard.

“AFETİ MERKEZE ALAN DÖNÜŞÜM, SOSYAL KONUTA DAYALI POLİTİKA” [Sayfa.10](#)

Röportaj

GÜLTEN KUBİN

Şehir ve Bölge Plancısı

KONUT SORUNU: “BARINMA SORUNU” MU “İNSAN HAKKI” MI? [Sayfa.13](#)

SODEMSEN

SOSYAL DEMOKRAT KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI

CAHİT KORKMAZ

SODEMSEN Genel Sekreteri

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNCA TUTULAN VERBİS SİCİLİNE KAYDI HAKKINDA HATIRLATMA. [Sayfa.17](#)

“HEDEF, KAPSAYICI VE DÖNÜŞTÜRÜCÜ POLİTİKALAR”

Bugün Türkiye hem kırılğan gruplar hem cinsiyet eşitliği hem de çalışan hakları açısından sosyal politikalarda nasıl bir durumda sizce? CHP'nin sosyal politikadaki değişim önerisi nedir?

YÜKSEL TAŞKIN: II. Dünya Savaşı'nın yıkımıyla Avrupa'da sosyal demokrasiyle modern liberalizm bir tür refah devleti anlayışında uzlaşıyor. Bu uzlaşma ilk başta barınma, beslenme, eğitim, sağlık gibi ana başlıkları içeriyordu. Özellikle 1970'lerden sonra sosyal demokratların başta olduğu ülkelerde yeni sosyal haklar da oluştu. Ben bunu çok önemsiyorum. Örneğin, siz yetenekli bir ressamınız, devlet size diyor ki, senin üretim yapman karşılığında çalışmak zorunda kalmayacağın bir destek veriyorum. Türkiye'de ise benzer durum evin önüne paket bırakılması veya muhtaç diye tanımlanan insanlara bir şeyler verilmesi, hatta seçim zamanı nakit dağıtılması gibi anlaşılıyor maalesef. Oysa bu, insanı zenginleştiren muazzam bir alan.

Dolayısıyla sosyal devlet ve refah devleti, insanoğlunun barınma, beslenme, sağlık, eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılayıp bir de üzerine kültürel anlamda onu yüceltecek şeyler eklenmesidir. Buna da en yakın olan anlayış sol-sosyal demokrat anlayıştır. Neoliberalizmin başlattığı saldırı Türkiye'de de kendine özgü kuralsız kapitalizm yarattı ve yerel yönetim anlayışına da yansıdı.

Örneğin, onlarca yıldır konut sorununu çözemeyen devlet “hazine arazilerinde bildiğinizi yapın, ben de görmezden gelirim” ya da “bana da oy verin yasadışı binalarınıza ruhsat vereyim” dedi. Şöyle söyleyeyim, 1960 ve 1980 arası Türkiye iyi kötü dünyayı takip ediyordu, fakat çoğunluğu kırsalda yaşayan bir ülkediydi. O insanlar kente geldiğinde sosyal devlet ölmüş oluyor. Yani sosyal devletin olmadığı bir kentsel ortamda yoksullar siyasilerle onları geliştirmeyecek ilişkiler kuruyor. Çünkü son tahlilde baktığımızda sosyal devletin gerilemesiyle -ki bu ideolojik bir saldırıdır- kent çeperlerinde yaşayanların siyasetle kurduğu ilişki ne doğaya ne onlara yarıyor.

2006-2007 yıllarında 16-17 milyon civarında yoksul vardı. Bugün de tartışmalı TÜİK'in verilerine göre, 21 milyon 800 insan ciddi maddi yoksunluk içerisinde. Yani sosyal devleti öldürmeyi başarmışlar, yoksulluğu asla değiştirmedikleri gibi onları bir bağımlılık ilişkisi üzerinden konumlandırarak dönüştürücü olmayan statükocu siyasetin de beslenme alanında konumlandırmışlar. Türkiye'de AKP, Refah Partisi, ANAP benzeri yapıların aslında sosyal devlet boşluğuna yerleştiklerini ve vaat ettikleri hiçbir şeyi gerçekleştirilerek yoksulluğu kalıcılaştırdıklarını görüyoruz. Bu da yoksulluğu çözmek değil, idare etmek sonucunu getirmiştir.

Ama biz yoksulluğu aşmak üzerine bir anlayış geliştiriyoruz ve maddi olanın ötesinde yani post-materyalist, çevre, kültür, kent hakkı gibi şeyleri de bu anlayışa eklemek istiyoruz. İşimiz zor, ama bence moral açısından, ahlaki açıdan ve kamu ahlakı bakımından doğru yerde olduğumuzu düşünüyoruz.

Pandemiyle beraber sosyal devlet yeniden dünyanın gündemine oturdu. Sizce yeni dünya düzeninde sosyal politikalar ne yöne doğru ağırlık kazanacak? Biz buna nasıl hazırlıklı olmalıyız, neleri düzeltmeliyiz? Bizdeki en temel sorunlar nerede yaşanıyor?

YÜKSEL TAŞKIN: Bütün dünyada aslında sorunun parçası, sağ popülistler ve onlardan çözüm bekleniyor. Bu bir dalgadır geçer, ama tahrip edici bir dalgadır. Biz çok iyi hazırlanmalıyız. Yani dünyanın sol vicdanına sahip insanlar iyi hazırlanmalı. Pratikte uygulanabilir, pratik düşünceye yakın olmanız -ütopik değil, pratiğe geçilebilir pratik düşünce- önemli olacak. Bu da şu demek: Yerel yönetimler eliyle yeni bir hayat inşa edebileceğimizi göstermemiz lazım. Örneğin, “ucuz ve güvenli gıdayı iktidara gelince sağlayacağız” dememeliyiz. “Şu anda zaten sağlıyoruz, ama iktidar olanaklarımız olursa daha iyi sağlarız” diyebilmeliyiz.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun 19 Temmuz'da yazdığı uyarılığa çağrı makalesi neoliberalizm eleştirisiyle başlıyor. Neoliberalizmin bizdeki tahribatı ahbab-çavuş kapitalizmi nedeniyle daha da ağır oldu. Kapitalizmin kurallısını da eleştirebilirsiniz, ama kuralsız daha acımasız olabiliyor. Çünkü temelde belli bir zümreye servet aktarımı üzerine kuruluyor. O zaman akla şu soru geliyor: 18 yıldır aynı yoksullar orada, hatta sayıları arttı. İlk %20'lik dilimin aldığı payla sonuncusunun payı hiç değişmiyor. Sistem neredeyse olduğu gibi yerleşmiş durumda. Şimdi bunun eleştirisi nasıl olmalı? Bakın, yerel yönetimlerle bağlantısını hemen kurayım. İstanbul Belediyesi'nde ve diğer büyükşehirlerimizde sosyal hizmetleri yöneten arkadaşlar aslında kuramsal tartışmaları da izliyor. Onlar diyorlar ki sistem mezuniyeti anlayışıyla insanları yoksulluktan nasıl çıkarırız, ona bakmamız lazım. Gerçekçi olan budur.

Oy getirip getirmeyeceğini bilmiyorum, ama gerçekçi olan şu: Ben insanların dizleri üzerinde durdukları için kafalarına vurarak, havuç sopayla oy devşiriyorsam bu çok korkunç bir ilişki. Biz onlara dizlerinin üzerinde durmaları için değil, ayakta olup hayata karışabilecekleri bir şey sunmalıyız. Bu, çok zor bir şey. Aynı zamanda bir meydan okumadır. Küresel ekonomiyle ilgili boyutları da vardır, ama ülke içerisinde bunun teknik değil, siyasi tercihlerle ilgili bir şey olduğunu anlatabilmemiz gerekiyor.

Örneğin, 9 aydır bu ülkede bir buçuk trilyon para harcandı. Sosyal Koruma Kalkanı kapsamında yapılan yardımlar 39 milyar aşmıyor ve devletten çıkan doğrudan para da 7 milyar bile değil. Bütün para İşsizlik Fonu'ndan geliyor. Yine emekçilerin üzerinden gelmiş. Dolayısıyla bunların teknik değil, tercihle alakalı meseleler olduğunu göstermemiz lazım. Daha kötüsü, böyle devam ederse çocukları belki de onlardan daha kötü bir yaşama sahip olacak.

CHP'nin savunduğu Aile Destekleri Sigortası anlayışı ve yerel yönetimlerimizin uygulamaları temelde sistem mezuniyeti üzerine kurulu. Biz insanları yoksulluktan çıkarmak, çocuklarını onlardan daha iyi yaşatmak için uğraşyoruz. Tabu gibi görünen bir konuya değinmek isterim. İnsanlar yoksul mahallelere, Roman mahallelerine gidip seçimin son günü “en son biz geldik, şu kadar para verdik, bize oy verin” diyorlar. Biz bunu yapmamalıyız. Yoksul mahallelerine gidip demeliyiz ki: “Biz çocuklarınızın sizden çok daha iyi ve erdemli yaşayacağı, medyatik hayırseverliğe yem olmayacağı bir dünya için mücadele ediyoruz. Oy vereceksen bunun için ver. Sana hemen belediyede iş veremem, ama ben düzeni değiştirmeyi başarırısam, hak eden ve emeğiyle yaşayan insanın geçinebileceği bir dünya sunabilirim.” Bu nedenle Aile Destekleri Sigortası'nın mantığı da aslında vatandaşlık temel gelirinden başka bir şey değil.

Biz bu kavramları anlatacağız bu dönem. Buna ilaveten genç işsizliğine karşı da pozitif ayrımcılık içeren uygulamalar koyacağız. Mevcut hükümetin geçirmek istediği torba yasa var, biz onun tam tersinden gideceğiz. Gençliğin istihdamı için ciddi programlar ve öncelikler oluşturacağız.

Turgut Özal'ın alıştırdığı bir soru var, “kaynak nerede” diye. Bu soru önemsiz değil, ama unutmayalım son tahlilde bütçe öncelikleri siyasal tercihlere göre belirlenir. Siz, size yakın bir partiyi desteklerseniz bütçeden size gelecek olan para artar. Ayrıca kimse de evinizin önüne çuval koyup gitmez. Çünkü kendi kendinize yeterli olmanızı önceleyen bir kamu ahlakıyla sizi yönetmeye çalışırlar.

Röportaj

“YÜKSEL TAŞKIN”

CHP Sosyal Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve MYK üyesi

Aile Destekleri Sigortası, CHP'nin sosyal politikalarında öne çıkan bir yaklaşım. Aileyi güçlendirmek çok önemli. Kırılğan gruplara ne öneriyorsunuz? Kadınlara, göçmenlere yönelik bir sosyal politika yaklaşımı var mı? Çalışan kesimlerle ilgili ne öneriyorsunuz? Bu alt kırılımlar hakkında konuşabilir miyiz?

YÜKSEL TAŞKIN: Stratejiyi ortaya koyduktan sonra şimdi detaylara girebiliriz. %25'i işsiz olan gençlerle ilgili bir şey söyleyeyim. Burada da atılacak adımlar yine siyasal tercihlerle ilgili. Örneğin, biz devlette mülakatların kaldırılacağı bir sistem öngörüyoruz. İstedikleri kadar sınav yapılınsın, o sınavın sonucu objektifse bizim açımızdan sorun yok. Yine siyasette kadın kotası tartışmaları var. Kamuya eleman alınırken neden kadın kotası yok? İslam devrimi yaşayan İran'da kadınların devletteki oranının %45'lerde olduğunu ve bu sayının Türkiye'den çok ileride olduğunu kim biliyor? Kadınlar orada savaş sırasında sokağa indiler, onları eve kapatmak isteyenler başaramadı. Ayrıca akılda tutmamız gereken önemli bir konu var: Türkiye, petrolü veya doğalgazı olan bir ülke değil. Burada demokrasi, beşeri sermayenin yegâne güvencesidir. Demokrasi var oldukça beşeri sermaye yaratıcı olur.

Piyasa aktörleri derken emekçileri de sayıyorum. Emekçileri, beyaz yakalıları, küçük girişimcilik üzerinden kendini var eden gençleri, genç girişimcileri rahat çalıştıran, ayrımcılıkla yaklaşmayan, kaynak ve teşvik dağıtımında adil olan bir sistem kurmamız gerekiyor. Özgürlükçü ve hakkaniyetli bir teşvik sistemi üretimi de canlandırır. 2018'den beri İşsizlik Sigorta Fonu'ndan işverenlere 40 milyar para aktarıldı ve istihdam artacak denildi, aksine 2 milyon azaldı. Niçin istihdamı artıramıyoruz? Çok basit bir cevabı var. Türkiye'de kamu, küçük ve orta boy işletmelerde, bağımsız girişimcilerin, beyaz yakalıların ve gençlerin yeteneklerinden istifade edilebilecek tüm kesimlerde üretim ekonomisine geçilmesi lazım. Bu söylediğim güç olduğunu biliyorum, ama üretim ekonomisine geçmeyi öncelemeden, üretimi artırmayı, çeşitlendirmeyi ve nitelikli hâle dönüştürmeyi düşünmeyen hiçbir siyasal harekete kimse destek vermesin. Türkiye'de betona yatırılan, dışarıdan gelen ve özelleştirmelerle elde edilen paralar Türkiye ekonomisini ithalata bağımlı olmaktan çıkaracak şekilde stratejik olarak harcanabilirdi. Bakınız, bir örneği var: Güney Kore. İnsanlar sihirli laflar bekliyor, terlemeden hiçbir şey olmayacak. İhracat yapıyorsunuz, ithalatın ihracatı karşılama oranı daha yüksek. Çünkü ara ürünleri üretmiyorsunuz. Neden? Nitelikli personele, işçiye, emekçiye, girişimciye yatırımda bulunmuyorsunuz. Neyi üretmiyorsunuz? Bebek bezini, aşığı vb. Dolayısıyla öncelikle üretim, sonrasında pratikte sürdürülebilir bir vergi reformu gerekiyor. Devamında mevcut bütçedeki tercihleri üretken kesimler lehine kullanmak lazım. Devletin kiskanç bir şekilde el koymaya çalıştığı icra yetkilerini yerel yönetimlere devretmesi gerekiyor. Böylelikle ekonomik alanda sıçrama olabilir. Yerel yönetimlerin ekonomi alanının dışında bırakıldığı ülkeler gelişemez. Yerel yönetim dinamiklerinden ekonomi alanında yararlanılmasının da muazzam etkileri olacağını düşünüyorum. Bir örnek vereyim. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı'nın veya İstanbul Belediyesi'nin vizyonunun ekonomiye ne kadar katkı verebileceğini düşünün. Daha fazla yetkileri olsa neler yapabileceklerini düşünün. Türkiye'de bu alan tıkalı. Ultra merkezizetçilikten vazgeçip yerel yönetimlerin önlerini açtığımızda zaten ekonomik anlamda da kayda değer bir sıçrama sağlanacak. Özellikle İstanbul ve İzmir gibi deniz kenarındaki yerlerde büyük bir sıçrama olur. Orada sıçrama olduğunda bu iller Ege'yi, Akdeniz'i, Marmara'yı, Orta Karadeniz'i peşine takıyor.

CHP yerel yönetimleriyle neredeyse Türkiye nüfusunun %45'lik kesimini yönetiyor. Sosyal politikaları sahaya, halka indirirken kapının önüne yardım bırakma anlayışı nasıl aşılır? CHP'li yerel yönetimler nasıl bir inisiyatif alabilir ve neler yapabilir?

YÜKSEL TAŞKIN: Aile Destekleri Sigortası'na tekrar dönmek isterim. Bu yaklaşım, gerçekçi bir şekilde ailenin yapısına bakarak bir yapılandırma içeriyor. Ailenin yapısına yönelik katkı veren ve ailenin de belli bir gelir seviyesinin altında olması durumunda aradaki açığı kapatarak onları hayata kazandırmaya çalışan, sistem mezuniyeti anlayışıyla birebir örtüşen bir bakış. Dinamik olması avantajdır. Aile Destekleri Sigortası'nı gençlere pozitif ayrımcılık yapan bir istihdam anlayışıyla beraber götürmek lazım. Yani biraz koşullara adapte edeceğiz. İçeriğini ona göre çalışıyoruz. Belediyelerin nasıl uygulamalar yapacağına gelirse, İstanbul Belediyesi'nden örnek vereyim. 100.000'e yakın gence kırtasiye yardımı yapıldı. Eskiden gençleri bir futbol sahasında sıraya diziyorlardı. "Niye" diye sormuş bizim yeni gelen yönetim, demişler ki "görsünler kim burs veriyor onlara." Biz şimdi doğrudan ödemelerini yapıyoruz ve bekletmiyoruz. Gençlere yönelik başka bir burs programımız vardı. Orada da bursiyerleri bilgisayar belirledi. Gençler kendilerinden istenen belgeleri internet ortamında yükledi. Bu sistemde "beni kayırın" diymiyorlar. Bizde bir kamu ahlakı var. Bizden önceki yerel yönetimler ve mevcut iktidar kendi yandaşını koruyarak vatandaşlık bilincini erozyona uğrattı. Biz "kamu" diyoruz, onlar "yandaş" diyor.

Yine İstanbul'la ilgili bir eğitim kampanyası var. Uzaktan eğitimin nasıl bir batağa doğru gittiğini gördüğümüz için bir kampanya başlattık. Sonra bizim peşimize iktidar da takıldı. İstanbul'da belediyemiz internete erişimle ilgili ölçüm yaptı. Erişimi olmayanlar yoğunlukla Arnavutköy, Esenler, Bağcılar gibi yerlerden. Siz mevcut iktidara bu kadar oy desteği veriyorsunuz. Bütün insani gelişmişlik endeksi kategorilerinde bilgisayara ve eğitime erişimde size hiçbir hizmet gelmiyor. Biz kapsayıcı olmaya çalışıyoruz, bütün hizmetleri kentin en mağdurlarına bir miktar pozitif ayrımcılık yaparak taşıyoruz. Oysa iktidar sadece günü kurtarma anlamında nakit ve paket dağıtarak, yoksulluğun kalıcılığını o insanlara da kazıyarak, çaresizliği besleyerek götürüyor. Biz kapsayıcı ve dönüştürücü olmayı hedef olarak koyduk. İktidar ikisini de becerememiş durumda.

Sivil ve demokratik bir güç, moral bakımdan da inanılmaz şeyler yapabiliyor. İnsanlara diyoruz ki "yalnız değilsin, kamu sensin." Bilinç bu. Bizim belediyelerin öne çıkarmaları gereken anlayış, kamuyla devletin aynı şey olmadığını. Devlet veya belediye kamunun aracıdır. Kamu kim? Kamu sizsiniz. "Kamu sizsiniz" demenin yolu şudur: Belediye başkanı sen AKP'lisin, MHP'lisin diyemez. Bütün kamuya eşit yaklaşmalı. Bir de bakın, koronavirüs salgınında bizim belediyelerimiz sosyal hizmetlerini neden sürdürdü? Ben bu soruyu farklı ortamlarda soruyorum. Diyorum ki ekonomide büyük bir problem var. CHP'li yerel yönetimler bu ekonomiye rağmen hizmetlerini neden sürdürdü? Çünkü kaynakları birilerine aktarmayı kesmiştik. Onun getirdiği tasarruf ve rasyonel yönetim sayesinde asıl ihtiyaç sahibi olan, pandemi yüzünden zor duruma düşen insanlara destek götürebildik. Dolayısıyla aslında bizim anlayışımızı anlatmamıza gerek yok. Zaten sokakta tam da bu eksende gözlenebiliyor.

Ben, sosyal politikardan sorumluyum. Sosyal politika anlayışımızın anlatılması için yerel yönetimlerin çok önemli olduğuna inanıyorum. Yerel yönetimlerin yetkisi ne kadar artarsa doğrudan hizmeti ve yerindenlik ilkesini o denli hızlı karşılayabilir. "Yerindenlik" yani size en yakın olan birimin hizmet taşıması neden önemli? Sosyal politikalar bakımından dezavantajlı kesimlere doğrudan ulaşabilirim. Merkezi hükümetin, bir valinin veya kaymakamın icra yetkisi olmaz. Denetim yetkisi olur bence. Ombudsman gibi görüyorum ben onları, olması gereken bu. Bu türden icra yetkileri yerel yönetimlere devredilmelidir. Yerel yönetimler neden sağlıklı yetiştiremesin? Neden eğitim kurumları, üniversiteler açmasın? Ben bunu söyleyince insanlar "bir belediye üniversite kurarmı" diyor. Bunun dünyada çok sayıda örneği var. Yerel yönetim demek, sizin eviniz, bahçeniz demek. O ne kadar size dokunabiliyorsa siz o kadar kazanıyorsunuz. Yetkileri de o anlamda artırılmalı. Öyle olunca sosyal politikalar dolaylı olmaktan çıkıyor, doğrudan hâle geliyor. Partimizin yaşadığımız mevcut sorunları dikkate alarak somut bir yerel yönetim reformu da önermesi gerekir diye düşünüyorum. Siyaset sorunlara gerekli çözümleri üretmiyorsa dönüştürücü olamıyor. O refleksimizi de korumamız gerekiyor. Yani bir yandan pratik bir yandan da reformcu bir kafayla düşünmek lazım.

SEYİT TORUN

CHP Yerel Yönetimler'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

DEPREM GERÇEĞİYLE YENİDEN YÜZLEŞİRKEN

Türkiye, deprem riski açısından dünyanın en önde gelen ülkelerinden biri. Ülkemizin yüzölçümünün %66'sı birinci derece deprem kuşağı üzerinde bulunuyor. Her deprem sonrasında unutup bir felaketle yeniden can yakan biçimde hatırladığımız bu gerçeği, 115 vatandaşımızı kaybettiğimiz İzmir depreminde tekrar yaşadık. İzmir depremi, deprem merkezinden 150 kilometre uzakta olmasına rağmen yarattığı yıkımla öldüren deprem değil, konut olduğunu bir kez daha gösterdi. Yaşadığımız afetler, oy uğruna yapılan imar aflarının ve kentsel dönüşüm altında yapılan rant dönüşümlerinin faturasıdır.

1999'da yaşadığımız Kuzey Marmara Depremi'nden sonra atılan kimi adımlar halkımızın daha güvenli konutlarda yaşaması için umut verici görünüyordu. Yapı yönetmeliğinin değiştirilerek depreme dayanıklı binalar yapılmasının zorunlu hâle getirilmesi, depreme hazırlıklı olmak için bağımsız bir bütçe yaratılması girişimiyle devam etti. "Deprem vergisi" uygulaması ve 1999 yılı öncesinden yapılan binaların yeni yönetmelik uyarınca zemin etütlerinin yapılacak olması gibi adımlar geçmişe göre görece olumluydu.

Halkımızın depreme hazırlıklı olmak için kendi cebinden para alınarak fon oluşturulmasını sineye çekmesi de daha güvenli binalarda oturabilme umudundandı. Ancak bu adımlar, AKP iktidarı tarafından yapı denetimi işinin özel firmalara verilmesi, deprem vergisinin genel bütçeye aktarılması ve kentsel dönüşümün rant paylaşımı hâline getirilmesi neticesinde sonuçsuz kalmıştır. Sadece sonuçsuz kalmamış, yık-yap kaosuyla insanımızın daha da yoksullaşmasına, bankalarla karşıya bırakılmasına, mülksüzleştirilmesine neden olmuştur.

Depreme hazırlıklı olmak her zamankinden daha acil gündem. Ülkemizin yapı stokunun ülke gerçeklerine uygun yenilenmesi, kentsel dönüşümün sosyal etkileriyle bütüncül ele alınması, müteahhitlerle halkımızı karşı karşıya bırakmayacak biçimde yeniden düzenlemeye gidilmesi, merkezin tüm yetkileri elinden toplama hırsından vazgeçmesi, yerinde dönüşüm için yerelin yetkilerini ve inisiyatifi artırmaya yönelik düzenlemelerin ivedilikle yapılması her zamankinden elzem bir tablo çiziyor.

Partimiz İzmir depremi sonrasında yayınladığı raporda bu konuda atılması gereken adımların altını tekrar çizmiştir:

- "Fay Kanunu Teklifi" bir an önce kanunlaştırılmalıdır.
- Bağımsız bir deprem kurulu oluşturulmalıdır.
- Toplanan deprem vergileri depremin zararlarını azaltacak tedbirler ve deprem sonrasındaki normale dönüşle rehabilitasyon çalışmaları için harcanmalıdır.
- Ön tedbirlik ilkesi gereğince "Afet Riskini Azaltma" politikaları belirlenmeli, imar uygulamaları gibi öncelikli uygulamalarda Afet Riskini Azaltma politikalarına göre hareket edilmelidir.
- Büyükşehir belediyeleri bünyesinde "Deprem ve Aşırı Doğa Olayları ile Mücadele Daire Başkanlıkları", il ve ilçe belediyeleri bünyesinde "Deprem ve Aşırı Doğa Olayları İle Mücadele Müdürlükleri" kurulmalıdır.
- Afetlere karşı dayanıksız yapı stokunun iyileştirilmesi gerekmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamaları yapılırken soylulaştırma, zorla tahliye, mülkiyet hakkı ihlali, borçlandırma gibi davranışlardan kaçınılmalı, yurttaşların sağlık ve konut haklarını tesis edecek adil uygulamalar geliştirilmelidir.
- Afet riski tespitlerinin bilimsel ve objektif verilere göre hazırlanan raporlarla yapılması sağlanmalıdır. Bu raporların neticelerine göre iyileştirme ya da kentsel dönüşüm uygulamalarının sürecine karar verilmelidir. Bu kapsamda fay hattı üzerindeki tüm yerleşim birimlerinde bulunan yapı stokunun risk analizi bir an evvel yapılmalıdır.
- Kamusal müşterek alanlar, afet durumlarında kullanılacak mekânlar olarak kurgulanmalıdır.
- Arama kurtarma ekiplerinin personel sayıları artırılmalı, afetle mücadele sırasındaki temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik koşullar iyileştirilmelidir.

CHP yerel yönetimleri aracılığıyla vatandaşımızın yanında oluyor, olacak. Onların yerlerinden edilmeden daha güvenli konutlarda yaşamaları için sosyal ihtiyaçlarını gözeterek kentsel dönüşüm projelerine aralıksız devam ediyor. AKP iktidarının çamur atma çabaları boşunadır. Güneş balçıkla sıvanamıyor. Halkımız, kimin kendisinin yanında olduğunu, onlar için çalıştığını, kimin hayatları üzerinden büyük bir rant sağladığını her geçen gün daha net görüyor. Öfkeleri ve panikleri bu yüzden.

CHP kaybettiğimiz, evlerinden olan, yerlerinden sürülen insanımızın hakkının peşinde olacaktır ve hesabını sormaya devam edecektir.

“DÖNÜŞÜM, DAR GELİRLİYİ MÜLKSÜZLEŞTİRDİ”

Bizde kentlerin dönüşüm ve konut sorunu neden bitemiyor? Yasalar, mevzuatlar sürekli değişiyor, aflar çıkıyor. Ama sonuç yine istenen ve olması gereken gibi olamıyor.

ASUMAN TÜRKÜN: Konut meselesi bütün ülkelerde dar gelirli kesimlerin sorunu olarak ortaya çıkıyor. Yani formal piyasalardan konut alabilen orta ve üst gelir grubu için bir konut meselesinden bahsetmiyoruz. Örneğin, Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanından sonra Ankara’nın başkent olmasıyla orta ve üst gelir grubu içinde konut sıkıntısı olmuştu. O zaman hatırlıyorsunuz, birtakım lojmanlar ve bahçeli evler planlanmıştı ilk etapta. Yani konut meselesi, değişik zamanlarda farklı grupların ihtiyacına göre tartışılıyor. Her grubun ve toplumsal sınıfın konut ihtiyacı farklı olabiliyor. Türkiye aslında her dönemde, konu çözülemez hâle gelmeden önce konut meselesini çözebilmek için çaba sarf etmiş. Bu konuda küçük adımlar atılmış. Ama bu, geçici çözümlerle aşılır bir problem değil. Gecekonduyu da çok önemsememişler. Tabii bizim gibi ülkelerin en büyük şansızlığı, Avrupa’nın 1800’lerde yaşayıp çözüm ürettiği konulara onlar gibi uzun bir zaman diliminde maruz kalmamış olmak. Onların deneme yanılma için daha uzun süreleri oldu. Biz, akut problemlerle uğraşıyoruz. Onun için hep acelemiz var. Her şeyi acil olarak çözmeye çalışıyoruz ve üzerine detaylı düşünmeden birtakım şeyler yapıyoruz. Türkiye’nin çabalarına biraz böyle bakabiliriz. Soruna anlık çare bulmak, kısa vadeli düşünmek gibi. Bizim uzun vadeli bir konut politikamız hiçbir zaman olmadı. Siyasi ortamımız da çalkantılı biliyorsunuz. Değişimler, darbeler, arkasından politika değişiklikleri vs. Sanayileşmeyle birlikte 1950’lerden itibaren özellikle İstanbul’da kente göç yoğunlaştı. O dönemde devletin bir an evvel sanayileşmeyi sağlamak, işgücü yaratmak gibi bir derdi var ve ucuz işgücü ihtiyacı var. O nedenle 1950’lerden sonra gecekondulaşmayla ciddi bir mücadele yok, hatta göz yumuluyor. Yıkılıyor ve tekrar yapılıyor, fakat sırasıyla aflar çıkarılıyor, konu hep sonraya öteleniyor. Bunları bir şekilde düzeltiriz yaklaşımı söz konusu. Aslında bu sorun o yıllarda sadece bizde yaşanmıyor. O zaman Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası bizim gibi ülkelerde insanların kendi evini yapma politikasının daha uygun olduğunu söylüyor. Çünkü devletin buna ayıracak parası yok, o zaman biz bu insanlar için kendi evini yapmalarının koşullarını ve bunun iyi olmasını sağlayalım, diye düşünüyoruz. Her insan kendi ihtiyacına göre bunu daha iyi yapar, devlet bunu çözemeyen diyorlar. Yani geliştirmekte olan ülkeler için devletin aradan çekilmeyeceği ama altyapısını kuracağı, teknik hizmetini sağlayacağı, arazi temin edeceği, malzeme bulacağı bir çözüm öneriyorlar.

Bütün bunlar bizim gecekondu sürecini tarif ediyor. Hatta bizde de o zaman bazı çalışmalar yapılmıştı. Mimarlar Odası çok uğraşmıştı. Mekânı (altyapı ve ıslak mekânı) devlet yapacak, geri kalan odaların eklenmesi kişilere bırakılacak, ama öncelikle altyapı tamamlanmış olacaktı. Hatta bizim 775 sayılı Gecekondu Kanunu’nda da vardır bu “nüve evler.” Bu yaklaşım dünyadaki günün bakış açısıyla birebir örtüşen bir şeydi. Bizim gibi ülkelerde bu sorun var ve sınırlı kaynaklarla çözülmeye çalışılıyor.

Türkiye’de gecekonduardan apartmanlara geçişi kentlere göçün artmasıyla toplu konuta atlama aldı. TOKİ’nin kuruluş amacıyla bugün vardığı nokta oldukça farklı. Sizce bugün gelinen noktada ne yapılmalı? Pandemi, sosyal devlet kavramını tekrar gündemimize taşıdı. Sosyal devlet anlayışında bu sorun nasıl çözülmeli?

ASUMAN TÜRKÜN: Bir kere şunu söyleyeyim, bizim gibi gelirlerin bu kadar düşük olduğu ülkelerde bankaya borçlandırıp, meseleyi piyasaya bırakarak bu iş çözülmez. Çünkü krizler oluyor, insanlar iş kaybına uğruyor. Borçları ödemeye bir şekilde başlıyorlar, ama devamında süreci sert koşullar, ekonominin iniş çıkışları tıkıyor. Bu mekanizmaların kesinlikle değiştirilmesi lazım. Devletin devreye girip destek mekanizmalarını geliştirmesi lazım. Bütün dönüşümler banka kredisini ve borçlanmayı dayatıyor. Yani borçlanmadan dönüşüm olmuyor. Devlet buna kaynak ayırmadığı sürece bu konuyu dar gelirli kesimler açısından çözemeyiz. Orta ve üst gelir grubu genelde iki kişi çalışıyor. O parayı bütçelerinden ayırabiliyorlar. Orada da çok sıkıntı var, ama bir şekilde aileler devreye giriyor, ödenmeye çalışılıyor. Aynı yardımlaşma dar gelirli kesimler için de var. Fakat hiç kimsede para yok. Bizim hazırladığımız çalışmada –Mülkmalinsan- incelediğimiz örnekler var. Mesela Bezirganbahçe örneği. Biz 2010 yılında dönüşüm sonrasında neler yaşandığını anlayabilmek için Bezirganbahçe örneğine baktık. O zaman bölgedeki emlakçıların pencereleri borcuyla satılık ev ilanlarıyla doluydu. Çünkü ödemeye devam edemeyeceklerdi ve evleri ellerinden gidecekti. Bu evleri kaybetmeden satışa çıkarıyorlardı; kredilerini ve borçlarını ödeyip başka bir yerde ev kirliyorlardı. Bu, mülksüzleşme denilen şey. Sürecin sonunda insanların pek çoğunun mülksüzleştiğini gördük. O kadar yıl bütçelerini gecekonduarının yapımına ve iyileştirmesine aktaran insanlar kendilerini birdenbire başa dönmüş buldular. Bizim kitabın temel tezi buydu.

Röportaj

“Prof. Dr. ASUMAN TÜRKÜN”

Yıldız Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi Şehir ve
Bölge Planlaması Bölümü

Prof. Dr. ASUMAN TÜRKÜN

Asuman Türkün orta ve lise öğrenimini Robert Kole’de tamamladı. 1980 yılında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nden mezun oldu. Yüksek lisans ve doktora derecesini aynı bölümden aldı. Yüksek lisans tezinde az gelişmiş bölgelerde sermaye birikimi dinamiklerini; doktora tezinde ise, Denizli bağlamında yeni sanayi bölgelerinin dönüşüm süreçlerini inceledi. 1995-2005 yılları arasında Bilkent Üniversitesi Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü ve Siyaset Bilimi Bölümü’nde kent sosyolojisi, toplumsal hareketler, küreselleşme ve mekânsal dönüşüm üzerine dersler verdi. 2006 yılından itibaren Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nde profesör olarak görev yapmaktadır. Konfeksiyon sektöründe kadın emeği üzerine yapılan araştırmaya dayanan “Yeni Üretim Süreçleri ve Kadın Emeği” (Prof. Dr. Ayda Eraydın ile birlikte Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1999) kitabının yanı sıra Ankara Kalesi üzerine yaptığı araştırma (Prof. Dr. Zuhâl Ulusoy ile birlikte) “Şehrin Zulası: Ankara Kalesi” (İletişim, 2004) kitabı içinde yer aldı. 2008-2010 yılları arasında TÜBİTAK’ın desteklediği “İstanbul’da Eski Kent Merkezleri ve Gecekondu Mahallelerinde Kentsel Dönüşüm ve Sosyo-Mekânsal Değişim” adlı projenin yürütücülüğünü yaptı. Bu araştırmanın bulgularının derlendiği “Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul’da Kentsel Dönüşüm” (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014) başlıklı kitabın yazarı ve editörüdür. 2008’den itibaren TÜBİTAK’ın desteklediği “Tarihi Kent Merkezlerinin Yeniden Yapılanmasında Belirleyici Faktörler ve Olası Senaryolar: İstanbul Beyoğlu Örneği” başlıklı araştırmayı sürdürmektedir. Araştırma alanları olan sanayi coğrafyası, kentsel dönüşüm, sosyal bilimlerde metodoloji ve kadın emeği konularında ulusal ve uluslararası dergilerde makaleleri ve kitaplarda bölümleri bulunmaktadır.

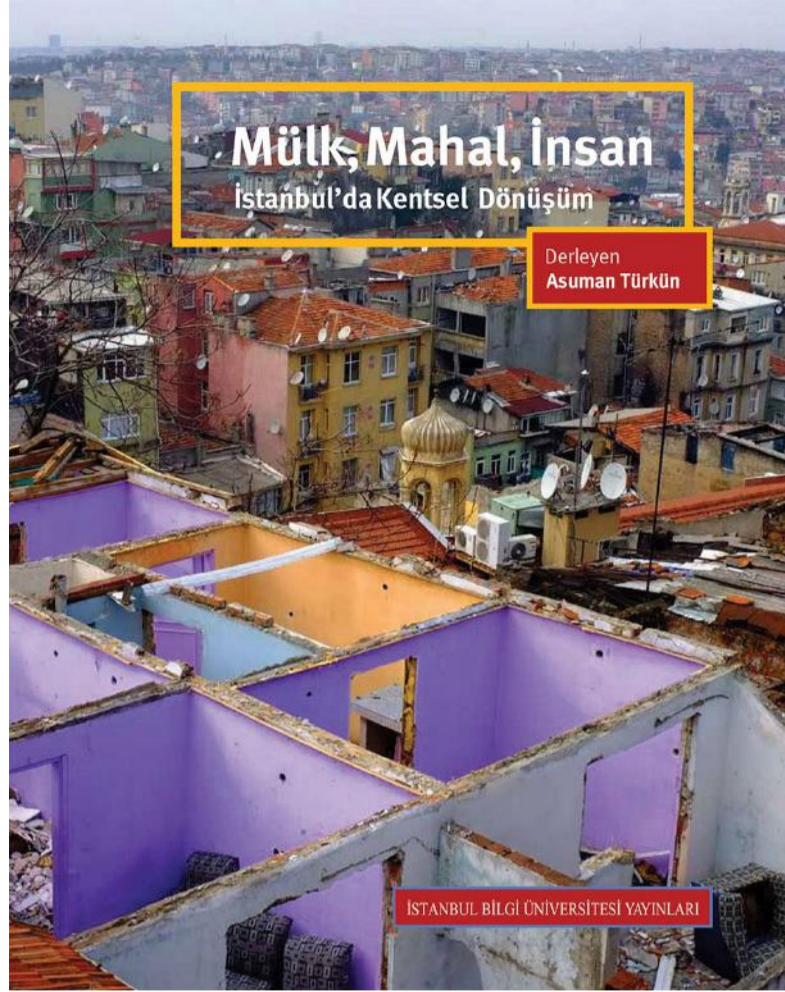

Gerçekçi olmayan bir dönüşüm yaparsanız, iyi bir sonuç beklemek mantıksızdır, olamaz. Bunu görüyorsunuz zaten. Gelirleri ve aylık ödemeler ne, hesapladık. Bazı ailelerde borçları ödeyebilmek için çoluk-çocuk çalışmaya başlıyorlar. Peki, bunu mu istiyoruz? 1950'lilerin dünyasıydı bu. Çocuklar okullardan ayrıldı, işlere girdi, araba tamircisi yanına çırak oldu. Kadınlar yeniden temizliğe gitmeye ve kötü koşullarda çalışmaya başladı. İnsanlar bunu yaşıyor. Bu gerçekliği görmek lazım; "bıçak sırtı yaşam" dediğimiz gününbirlik yaşamda bu borçlar ödenemez. Bugün pandemi koşullarında bu tür ödemeleri olanlar neler yaşıyor, bilmiyorum. Bankalar bir şey sağlıyor mu, sağlamıyor mu? Devlet bu sürecin yürümesini istiyorsa başından sonuna kadar önlemler almalı. Bu tür zor zamanlarda destek verilmesi çok önemli. Mesela Brezilya'daki Sao Paulo'yu gördüm. Bizim gecekondularımızla karşılaştırılmayacak kadar fazla sayıda ve kötü koşullarda konut stoku var. Ama burada devlet daha gerçekçi yaklaşıyor. Tek bir biçimde çözümüyor. Alternatif çözümler buluyor. Bir kısmını iyileştirme yoluna gidiyor. Öyle bizdeki gibi büyük maliyetlerle yık-yap anlayışı yok. Çok daha uzun vadeli ve gelire göre ödemeler saptanıyor, adeta ucuz kiralık ev gibi bir durum ortaya çıkıyor, barınma güvencesi sağlanıyor. Çünkü bizdeki uygulamaların sonunda konutu olmayan yine konutsuz kalıyor. "En dar gelirliye yapıldı" denilen konutlar onun bir üstüne, biraz daha fazla ödeme gücü olanın eline geçiyor.

Mülkmahalinsan'da somut projeler üzerinde çalıştınız. Yerlerinden edilen insanların ne kadarı kendi evlerinde yaşamaya devam ediyor? Ne kadarı el değiştirdi, var mı böyle bir veri?

ASUMAN TÜRKÜN: 6 mahallede araştırma yaptık. İncelediğimiz mahallelerin hepsi bu dönemde dönüşüm baskısı altındaki mahallelerdi. Bu 6 mahalleyi de Türkiye'nin kentleşme tarihi sürecinde dar gelirli toplumsal kesimler için ortaya çıkmış konut çözümleri arasından seçtik. Dolayısıyla üçünü 1960'lı ve 1970'li yıllarda gelişmiş gecekondular bölgelerinden seçtik. Maltepe Başibüyük, Sarıyer Derbent ve Tuzla Aydın. Onun dışında, kent yoksullarının, özellikle kente 1990'lardan sonra göç edenlerin yerleştiği Tarlabası'nı seçtik. O sırada henüz yıkım başlamamıştı. Bizim yaptığımız araştırma, yıkım öncesi son araştırmadır. Bir mahalle de Tozkoşan'dı. 775 sayılı yasayla çok sayıda yer gecekondular önleme bölgesi ilan edilmişti. Tozkoşan da gecekondular önleme bölgesine örnekti. O yıllarda da görüyoruz, hep çözüm aranmış ama kaynak eksikliğinden, organizasyonsuzluktan geç kalındığı için başarısızlıkla sonuçlanmış. Tozkoşan'da ilk önce yıkımlarda evlerini kaybedenlere hak tanındı. Gecekondular yıkımında evlerini kaybedenler, çocuklu aileler gibi çeşitli kriterlerle borçlandırılarak yerleştirildi. Tozkoşan'ı gördünüz mü? Bizim kentsel standartlar dediğimiz her şeyin olduğu bir mahalle, inanılmazdı. Yoğunluğu düşük. Tabii orada yaşayanlar ağaçlar dikmiş, meyve bahçeleri apartmanların etrafında. Büyük boş alanlar olması, bu evlerin küçük olmasına ilişkin sorunları hafifletiyor. Kapanmışlık duygusu yaşamıyorsunuz. İnsanların sosyalleştiği mekânlar, spor salonları var. Zaman içinde orası ciddi anlamda yeşillenmiş, ağaçlar büyümüş. Bir tek evler eskimemiş. Buraya önerilen model de diğer bölgelerdeki gibi çok yoğun bir yerleşim. O nedenle burada yaşayanlar bu sürece itiraz ediyor ve yaşam standartlarının düşeceğini ifade ediyor, katılmak ve taleplerini kabul ettirmek istiyor. Bezirganbahçe ise, gecekondular dönüşümünün bu kadar kapsamlı olarak yapıldığı ilk örnek. Biz gittiğimizde 2 gecekondular bölgesi (Ayazma ve Tepeüstü) yıkılıp Bezirganbahçe'ye taşınmıştı. 2006'da yerleştirmeye başladılar. 2009-2010 yılında Bezirganbahçe'ye gittiğimizde 4 yıl geçmişti aradan. Gecekondular dönüşümüyle oraya 1.400 aile yerleştirilmiş. Bize söylenen, 600 civarında hane halkının borçlarını ödeyemediği için gitmiş olduğuydu. Bu 6 mahalle içinde en düşük gelir durumuna sahip olan iki mahalle, Tarlabası ve Bezirganbahçe'di (Ayazma ve Tepeüstü). İlk başlayan dönüşümler de burada oldu. Bu kadar gerçeklerden uzak bir durum olabilir mi? Zaten kiracılar hiç hesaba katılmadı. Biraz hesaplasanız, gelir ve borç dengesi bağlamında bunun aslında ödenemeyeceğini görebilirsiniz. Eğitim durumu açısından da Bezirganbahçe (Ayazma ve Tepeüstü) ve Tarlabası dezavantajlıydı. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranının yüksek olduğu yerler. Bu bağlamda sosyal profile baktığınızda buralarda yaşayan insanların böyle bir sürecin parçası olamayacağı, başka tür desteklere ihtiyaçları olduğu aşikâr. Araştırmada bunu inceledik. En dar gelirli insanların konut sorununu çözmek istiyorsanız bu modelle çözebilir misiniz? Bu kadar dar gelirli insanların olduğu bir ortamda süreci piyasaya terk ederseniz bu insanların sorununu çözemezsiniz. Şimdiye kadar yaşamlarını bu gecekondularda geçiren insanlar daha iyi yerlerde yaşamak istemezler miydi? Bu insanlar yıllar içinde yaşam koşullarını iyileştirdi. Seçim zamanı verilen sözlerle su ve elektrik bağlandı. Yol sorununu önceleri kendileri çözmeye çalıştılar, sonra bir şekilde hizmet gitti. Gecekondular alanları bu süreçte bir biçimde iyileşti. Gecekondular ve barınma konusunda çeşitli incelemeler yapmak için davetle gelen Birleşmiş Milletler Habitat Örgütü Zorla Tahliyeler Danışma Kurulu üyesi Pakistanlı uzman Arif Hasan'la çeşitli gecekondular alanlarını gezmiştik. Bu alanların yıkılmak istendiğine inanmadık. "Siz çok mu zenginsiniz" diye sordu.

Hakikaten niye yıkıyoruz? Kentsel dönüşümün hedeflendiği yerlere bakın, gecekondular bölgeyi ama kentsel rant açısından cazip olan yerlerdeki gecekondular bölgeyi. Hangi bölgeler deprem açısından daha tehlikeli diye bakmak lazım. Bildiğiniz gibi 1980'den hemen sonra imar affı oldu. Afla birlikte tahsis belgeleri dağıtıldı ve önemli miktarda para toplandı. Bugünkü imar barışı gibi. İmar planları geçtikten sonra 4 kata izniniz olacak dendi. O zaman da bazı bölgelerin imar planları yapıldı, bazılarının yapılamadı. Yapılamayanlar da nasılsa bu hak verildi diye binalarını apartmana çevirdi. İstanbul'un bir sürü yerinde, kötü koşullarda yapılmış 4-5 katlı apartmanlar oluştu; çok sıkışık ve donatı alanlarının olmadığı, yaşam koşullarının kötü olduğu mahalleler de çıktı ortaya. Örneğin, bu mahallelerin yeniden incelenmesi lazım. Sağlıklaştırma ve gerekirse yıkıp yeniden yapma şeklinde uygulamalar olabilir. Bu mahallelerde yaşayan kişilerin gelir durumları düşünüldüğünde hiç kolay bir şey değil. Yıkım, yaptım oldu, bankaya da ödesinler meselesi değil. Katılımla, sosyologlarla, finans meselesini adil bir şekilde çözecek iktisatçılarla çalışmak lazım. Mesela deprem vergileri zaten bu tür gereklilikler için toplanmıştı. İşin bir maliyeti var. Vatandaşlar açısından sıkıntı yaratabilecek yerlerde devletin finansal destek sağlaması zorunlu. Buralarda kooperatif türü bir örgütlenmeyi desteklemek gerekir diye düşünüyorum, ama bir yandan da devlet desteği ve denetimi şart. Müteahhit payını oluşturmak için imar hakları artırılıyor ve kente de büyük yük geliyor aslında. Biz kooperatiflerden uzaklaştık. Pratik ve önemli bir modeldi. Tabii çok kötü örneğini de gördük. Herkes paralarını kaptırdı, uzun yıllara yayılan inşaatlar oldu. Ama bir program çerçevesinde bu yürütülürse, destek ve denetim yapılabilirse gerçekleşmesi mümkündür. Yani burada gerçekçi bir şekilde önceliklerin belirlendiği bir konut politikasının olması lazım, kentin hangi bölgelerinde ve kimin için konut üretimi yapılacağı çok önemli.

Dikmen Vadisi bu konuda ilk örneklerden biridir. Orada da sorunlar yok muydu, vardı. Bina kalitesi açısından problemler yaşandı. Ankara'da 30 yıl yaşadığım için o süreci biliyorum. Ödemelerde de zorluklar oldu, ama konum olarak çok cazip bir yerdi. El değiştirmeler yaşandı. Büyük ihtimalle el değiştirme aşamalarında satanlar başka bir yerde yaşam kuracak kadar bir farkı o satışlardan almışlardır diye düşünüyorum. Ama bugünkü dönüşümlerde her yer bu kadar avantajlı değil, çok ciddi kayıplar yaşanabiliyor ya da çok niteliksiz yaşam alanları ortaya çıkıyor. Brezilya'da örneğin yerele ciddi bir inisiyatif veriyorlar ve kaynak aktarıyorlar. Çünkü yerelin ihtiyaçları çok daha iyi bileceği düşünülüyor. İnsanlara düşük faizli kredi vermek ve uzun yıllara yayılan bir borçlanma sistemi oluşturmak gibi sistemler kurmuşlar. Gerçeğin farkındalar ve 30 yıla yayılan bir borçlanma planı çıkarmışlar. Kişilerin gelirlerine oranlayarak veriyorlar kredileri ve onun için uzun yıllara yayılabiliyor. Böyle bir uygulamada belki kişinin ömrü yetmiyor, çocukları bir şekilde devralıp sürdürüyor. Devletin mülkiyetindeki bir konut yerine, her ay bankaya ödediği küçük bir bedelle o kişinin barınma güvencesi sağlanmış. Güvence çok önemli. En önemli şey, insanın barınma güvencesini hissediyor olması. Bu ister kiralık olsun ister mülk konut olsun fark etmez. Birilerinin gelip sizi yerinizden çıkarmayacağı bir güvencenin size sağlanması lazım ki insanlar yaşadıkları yerleri geliştirebilsin, iyileştirebilsin. Bizde bu işler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ üzerinden çözülüyor.

Belediyelerin yetkileri çok azaldı ve kaynakları çok sınırlı. Deprem vergileri merkezi hükümet tarafından toplandı, bu toplanan paralarla sorunların büyük bölümü çözüldü. Bizim istediğimiz de gerçekçi ve adil bir kentsel dönüşümün gerçekleşmesi ve gerçekten deprem gibi çok önemli tehditlerin olduğu yerlerde yapılması, öncelik bu olmalı. Bizde tabii mülkiyet hakkına sahip olmak mühim, belki tek güvenilir kaynak olmasından kaynaklanan bir algı, ancak şimdi bu güvence de sarsılmış durumda. Mesela bizde ucuz kiralık konut sağlama politikası yoktur, yani kira destekleri, kira sınırlamaları yoktur. Örneğin, Avrupa'da 1950'lerden sonra kamu aracılığıyla çok fazla sayıda sosyal konut yapıldı. Orada da 1980'lerden sonra neoliberal dönemde bu sosyal konutları özelleştirdiler. Sosyal konutlar kentin çeperlerine atıldı ve ciddi toplumsal problemler ortaya çıktı. Şimdi onlar da bunları nasıl birleştirebiliriz, insanları kent merkezlerinde yeniden nasıl daha karma bir şekilde bir araya getirip yerleştirebiliriz diye bakıyor. "Mixed-income housing" diyorlar, yani "karma gelirli konut politikaları", buna geçmeye çalışıyorlar. Bu kadar farklı toplumsal kesimin kentin farklı yerlerinde yaşayıp karşılaşma noktalarının olamaması bir sorun. Kent, bir buluşma ve karşılaşma mekânıdır. Bütün bunların olmadığı durumda sağlıklı bir kent oluşmuyor, toplumsal problemler ortaya çıkıyor ve insanlar birbirlerini giderek daha fazla ötekileştiriyor.

TOKİ'nin amacı neydi, ne diyorlardı? Bir yerlere lüks konutlar yapılacak, oradan elde edilen gelirle öbür tarafa dar gelirli için toplu konutlar yapılacak. Böyle bir mekanizma içinde artık devletin dar gelirli kesimlerin konut alanlarından ayrıca para kazanması gerekmiyor. Ama devlet buradan da para kazanmaya çalışıyor, yoğunluk artıyor ve yaşanmaz derecede kötü yaşam alanları ortaya çıkıyor. Bezirganbahçe'de bloklar arasında bir bahçe dahi yok. Evlerin önünde insanların toplanıp oturacağı mekânlar bulunmuyor. Küçük çocukların gittiği küçük bir park alanı var, daha büyük çocuklar arabaların, park yerlerinin arasında oyun oynamaya çalışıyor. İnsanlar, "bizim meyve bahçemiz vardı", "meyve ağacı dikmemize izin vermiyorlar" diye şikâyetleniyor. Dönüşüm olmuş, ama o insanların talepleri göz ardı edilmiş. Yaşadığın yeri sevmek, orada zaman geçirebilmek, çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek çok önemli. İnsanların yaşam biçimlerine bu denli nasıl duyarsız olunabilir? Esnek planlamalar gerekli. İnsanların geçmişten bugüne taşıyıp getirdikleri kültürel alışkanlıklarını yadsımadan, bu alışkanlıklara uygun esnek kamusal mekânlar yaratılmalı.

DÜNYADA SOSYAL KONUT UYGULAMALARI

AVUSTURYA

Avusturya, başarılı sosyal konut modeliyle Avrupa'nın alanda en önde gelen ülkesi olarak görülüyor. Ülkede bulunan tüm konutların %25'i sosyal konut niteliği taşıyor. Bu konutların %60'ının yönetimi konut birliklerinde; %40'ının yönetimi ise, merkezi veya yerel yönetimlerde bulunuyor. Günümüzde ülkenin merkezi ve yerel yönetimleri sosyal konut alanından mümkün olduğunca çekiliyor, yeni konut inşa etmiyor ve yalnızca geçmişte yaptığı sosyal konutları işletmeye devam ediyor. Burada sorumluluk ve yönetim büyük ölçüde konut birliklerine bırakılıyor.

Ülkede sosyal konutların yapımında üç çeşit sübvansiyon desteği uygulanıyor. Bunlar inşaat maliyetinin %70'inin karşılanması, düşük gelirli ailelere %5 ila %10 arasında destek sağlanması ve konut inşaatında %15'e kadar vergi indirimlerinin uygulanması olarak sıralanıyor. Avusturya'da sosyal konutlardan düşük ve orta gelirli herkes faydalanabiliyor, bu da ülkenin %80 nüfusuna denk geliyor. Öncelik ise, en yoksullara, dezavantajlı gruplara, işçi sınıfına ve göçmenlere veriliyor. Son yıllara kadar göçmenlerin sosyal konutlardan faydalanmasının şartı olan 15 yıldır ülkede yaşama koşulu, sosyal içermeyi ihlal edilen bir koşul olmasından dolayı kaldırıldı.

SİNGAPUR

Nüfusun %80'inin kamu tarafından inşa edilen konutlarda yaşadığı ve ev fiyatlarının uluslararası standartlara kıyasla sabit kaldığı Singapur, sosyal konut alanındaki başarısıyla örnek gösteriliyor. Avusturya'nın kiraya verilerek yönetilen toplu konut hizmetine kıyasla Singapur'daki kamu konutlarının %95'ini mülk sahipleri oluşturuyor. Bu gerçeklik ulusal istikrar açısından başarısını kanıtla da düşük gelirli grupların ve gençlerin toplu konut hizmetine erişimiyle ilgili bazı sorunlar yaratıyor.

Ülkenin konut politikalarına ilişkin birkaç farklı yaklaşımı bulunuyor. Bunlardan ilki, 2006 yılında düşük gelirli ailelerin ilk evlerine sahip olmalarına yardımcı olmak için uygulanan Konut Hibe Programı. Düşük gelirli ailelere yaklaşık 50.000 avroya kadar verilen hibe desteği, 35 yaş üstündeki kişilere, çiftlere, bir yıldan fazladır istihdamda olanlara ve hane halkı geliri 25.000 avrunun altında olanlara önceliklendirilerek veriliyor. Bir başka uygulama, tek çatı altında yaşamak isteyen çok kuşaklı aileler için geliştirilen "3-Nesil" daireler. 2013 yılında ilk kez hayata geçirilen dairelerde 4 yatak odası ve 3 banyo bulunuyor. 2015'te hayata geçirilen diğer bir uygulama da ailelerin karşılıklı bakım ve destek için birbirlerine yakın yaşayabilecekleri ikinci bir daire satın almalarına destek oluyor. Aileler ve bekârlar ebeveynlerinin veya çocuklarının evlerinin 4 km. çevresinde satın alacakları ikinci bir daire için 13.000 ila 6.000 avro arasında hibe alabiliyor.

DANİMARKA

Danimarka'nın Kopenhag şehrinde nüfusun beşte biri uygun fiyatlı konutlarda yaşıyor. Kopenhag'da tüm yeni konutların %25'inin uygun fiyatlı olması gerekiyor, bunun üçte biri en kırılgan gruplara tahsis ediliyor ve sosyal konut olarak işletiliyor. Şehirde aylık kiralardan piyasa konutları için ortalama 1.410, uygun fiyatlı konular için 670 ve sosyal konutlar için 400-535 avro olduğu biliniyor.

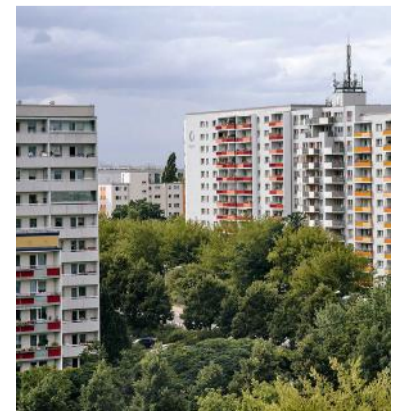
Sosyal konutlarda genç öğrencilere, yaşlılara, engellilere, bekâr ebeveynlere, mültecilere ve kentsel dönüşüm nedeniyle yeniden yerleşime ihtiyaç duyan sakinlere öncelik veriliyor. Aynı zamanda "ilk gelen ilk alır" ilkesi yürütülüyor. Dolayısıyla başvuranlar çoğunlukla bir bekleme listesine alınıyor. Son zamanlarda benimsenen bir politika ışığında ise, öğrencilerin ve çalışanların yoksulluk sarmalına girmesini önlemek ve sosyal hayata katılımını artırmak için belirli durumlarda bekleme listesini atlamasına izin veriliyor.

BELÇİKA

Belçika özellikle düşük gelirli bireylere ve ailelere yönelik çeşitli sosyal konut uygulamaları olan ülkelerden biri. Uygulamalarından belki de en önemlisi "passage house" olarak adlandırılan geçiş evleri. Yaşanılmayacak durumdaki evlerde ikamet eden aileler ve yoksulluk, aile çatışmaları, doğal afet gibi sebeplerden evlerini kaybedenler geçiş evlerinde 4 ay boyunca konaklayabiliyor. Süre 4 ay daha uzatılarak toplamda maksimum 8 aya tamamlanabiliyor. Geçiş evleri, bireylerin ve ailelerin yoksulluk riskiyle karşı karşıya kaldığı dönemde sağladığı destek sebebiyle kişilerin yoksullaşmasına karşı alınan önemli bir önlem olarak görülüyor. Konutlarda ikamet süresinin kısıtlı olmasının sebebi ise, insanların yoksulluk sarmalından kurtulması için motivasyon sağlaması. Konutlar belli bir bölge seçilerek değil, şehrin farklı bölgelerinde dağınık olarak tahsis ediliyor. Bu yöntem, sosyal konut alanlarında oluşabilecek bir gettolaşmaya izin verilmemesi için uygulanıyor. Bu şekilde, toplumdaki dışlanma riski olan kişilerin toplumdaki ve kent kültüründen kopmaması amaçlanıyor.

ALMANYA

Almanya'daki sosyal konut sisteminin finansmanı üç farklı şekilde yapılıyor. Bunlardan ilki, yakınlık ilkesi. Bu ilke barınma probleminin halka en yakın olabilecek düzeyde, yani yerel yönetimlerce çözümlenmesi anlamına geliyor ve her belediyenin kendi sosyal konut uygulamasını geliştirmesine dayanıyor. İkinci ilke, sosyal konutlarda ikamet edenlerin yerel ve federal katkılar dışındaki kira tutarını ödemelerini gerektiriyor. Üçüncü ve son ilke ise, sosyal konutların devletin ya da federal hükümetlerin mülkiyetinde olmamasına, tüm sosyal konutların özel sektöre inşa edilmesine dayanıyor. Belediyelere bağlı sosyal konutlar da belediyeye bağlı iştirak şirketlerin yönetiminde bulunuyor.

HOLLANDA

Hollanda sosyal konut alanında Avrupa'nın en öncü ülkelerinden biri olarak görülüyor. Ülkede sosyal konutların ilk kez gündeme gelişi ve inşası 19. yüzyılda başlıyor, İkinci Dünya Savaşı dönemi dışında da sosyal konutların sayısı artarak devam ediyor.

Ülkede sosyal konutlar ilk inşa edildikleri dönemden beri konut birlikleri tarafından koordine ediliyor. Yerel yönetimler ise, konutların hangi nitelikleri taşıması ve konutlarda kimlerin ikamet etmesi gerektiği konusunda üzerine düşeni yapıyor.

Günümüzde Hollanda'daki konutların %37'si sosyal konu niteliği taşıyor. Özellikle dezavantajlı kesimlerin barınmasına açılan konutların sayısı mevcut ihtiyacı karşılayamamaktan dolayı artmaya devam ediyor.

MACARİSTAN

1990 öncesi dönemde Macaristan merkezi hükümeti toplam konut stokunun 5'te 1'ine denk gelecek miktarda sosyal konutun sahibiydi. Sonraki yılların getirdiği dönüşüm ise, merkezi hükümetin bu alandan büyük oranda çekilmesine, yerel yönetimlerin alanda daha fazla sorumluluk almasına ve söz sahibi olmasına sebep oldu.

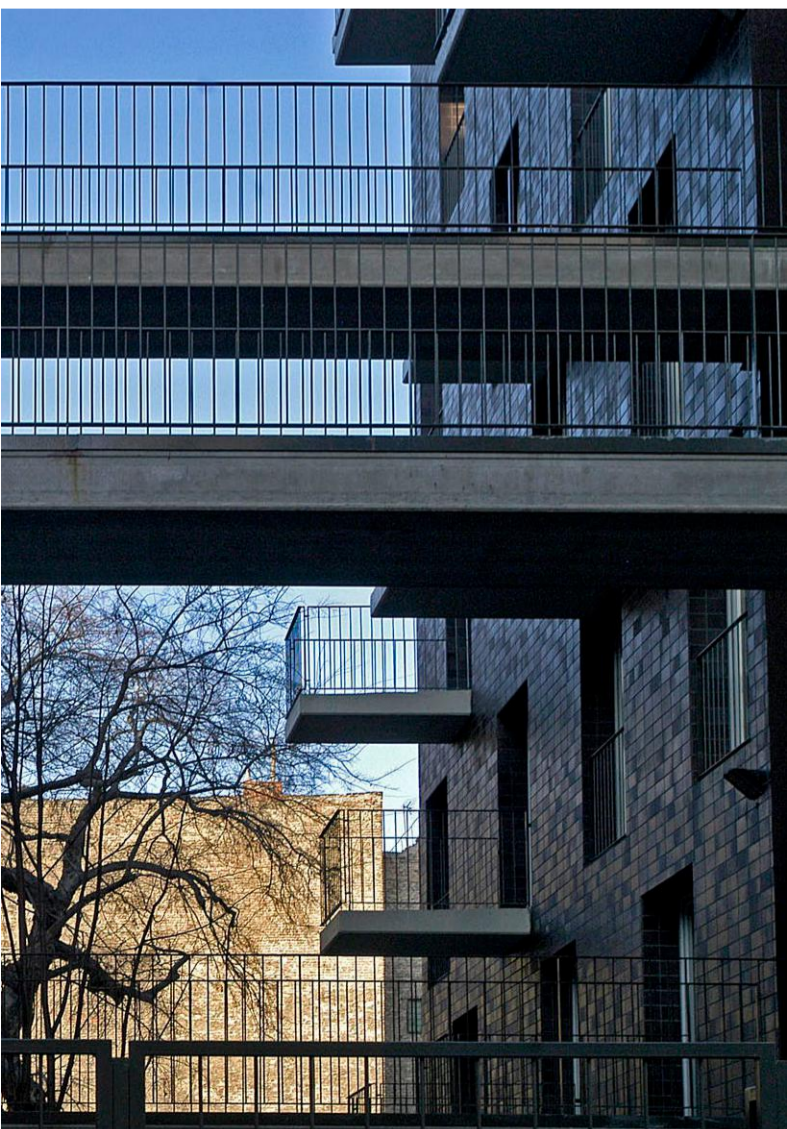
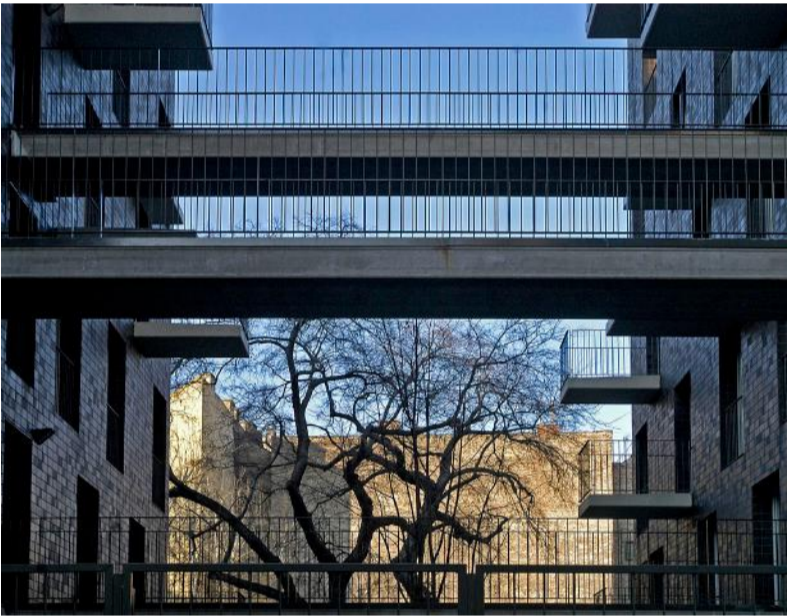
Günümüzde yerel yönetimlerin 50.000 ve üzeri nüfuslu şehirlerde %4 ila %10 arasında sosyal konuta sahip olduğu biliniyor. Yerel yönetimler bu konutlar üzerinde kapsamlı yetkilere sahip. Kira miktarlarının belirlenmesi, kira esasları vs. gibi konular yerel yönetimlerin sorumluluğunda bulunuyor.

GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ

Güney Afrika Cumhuriyeti ülkedeki toplumsal eşitsizlikten kaynaklı olarak büyük sayılarda sosyal konuta ihtiyaç duyan ülkelerden biri olarak görülüyor. Ülkede genel sosyal konut anlayışı, konutların düşük gelir grubundaki vatandaşlara uzun vadeli ve düşük faizli şekilde satılmasına dayanıyor.

Bu uygulamanın öne çıkan yanı, sosyal konutlardan yararlanacak ailelere gelir durumlarına göre farklı oranlarda gelir sağlanması. Gelir durumu en düşük aileler %100'e kadar sübvansiyon alabilirken gelir düzeyi arttıkça verilen sübvansiyon oranı azalıyor.

“PROJEYİ, ETKİLENENLERLE BİRLİKTE KURGULUYORSANIZ, KAYNAĞINI DA BULABİLİYORSUNUZ”

İzmir depremi, sağlam konut, sağlıklı kentsel dönüşüm ve riski önceden azaltmak gibi konuları tekrar gündem maddesi yaptı. Kentsel dönüşümün dünyadaki parametrelerden uzak bir dönüşüm olduğu, bunun da deprem riskini azaltma hedefinden uzaklaştığı sürekli dile getiriliyor. Sizin görüşünüz nedir? Bu konuyu neden sürekli konuşup çözemiyoruz?

ALİ FARUK GÖKSU: Önce bir tespit yapmakta yarar var. Türkiye kentleri üçüncü kez dönüşüyor. Bu durumu anlamamız ve sorgulamamız gerekiyor. Birinci dönem, 1950 ile 1980 arasındaki dönemi kapsıyor. Ben buna hızlı kentleşme dönemi diyorum. Bu hızlı kentleşme dönemi sürecinde bildiğimiz Anadolu kentlerinden büyük kentlere, özellikle üç kente olan hızlı göçler sonucunda kentlerimizde iki yapı tipolojisi olmuştu. Bunlardan biri, gecekondular diğeri de apartmanlaşma. Ben şehir plancısıyım, plancı diliyle bakarsak imarlı-imarlı, planlı-plansız diyebilirsiniz. Bu sürecin artıları ve eksileri vardı, gecekondulaşma büyük barınma sorunlarını çözdü. Beraberinde birtakım sorunlar getirmesine rağmen bugün neredeyse keşke yıkmasaydık demeye başladık.

İkinci dönüşüm süreci de 1980’li yılların ikinci yarısından başlayıp 2000’li yıllara kadar gelen bir süreç. Buna da büyük dönüşüm süreci diyorum. Bu özellikle Özal’ın 1984 yılında çıkardığı imar ıslah planı yasasıyla bütün gecekonduların 15-20 yıl içerisinde apartmanlaşmaya başlamasıyla gerçekleşti. Yani 4 kat imar izni verildi. Böylece tek katlı, iki katlı ve büyük kentlerin hemen hemen yarısını oluşturan gecekondular alanları dönüştü. Esas risk burada başladı bence. Çünkü 4 kat imar izni, politikacılarla halk arasında seçim zamanlarındaki pazarlıklarla 6-7 katlı kaçak yapılaşmaya neden oldu. 15-20 yılda topyekün bir dönüşüm yaşandı. Burada herkes biraz seyirci kaldı. Başta yerel yönetimler, halk, merkezi yönetim herkesin bir şekilde kazandığı bir dönemi yaşadık yapılaşma açısından. Ama kaybeden bir taraf vardı, o da kentti. Açık alanlarımız azalmaya, donatı alanlarımız sayılmamaya, imar planlarında bunlar konu olmamaya başladı.

Üçüncü dönüşüm sürecini de 2000’li yıllardan günümüze kadar alıyoruz. Buna da afet riskli dönüşüm diyorum. 1999 Marmara depremi ortaya bir bilanço çıkardı. Bugün yaşadığımız İzmir, daha önce yaşadığımız Van ve diğer depremleri dikkate aldığımızda keşke yıkmasaydık, yapmasaydık, hatta gecekondular yıkılmasaydı diye konuşmaya başladık. Bütün bu 70-80 yıllık süreçte 3 kırılma noktası var. Çok hata yaptık. Burada halkın, mülk sahiplerinin ve siyasetçilerin sorumlu olduğu bir süreci hepimiz yaşadık. Şimdi bu üç dönemdeki sınıflamayı dikkate aldığımızda birinci dönemde gecekondular-apartmanlaşma dönemi risk azdı bence. Bugün gecekondular dursaydı, İzmir’de yaşadığımız bilanço olmayacaktı. Gecekonduların apartmanlaşmasıyla, hızlı yapılaşmayla birlikte bloklaşma, siteleşme başladı. Burada riskler o kadar çok arttı ki bu süreci dönüştüreceğiz diye afet riskli yasalar çıktı. Bunlar hep gerekçeyi afete endeksledi ve bu 3 dönem içerisinde farklı yapı tipolojisi oluşmaya başladı.

Çevre ve diğer her şey açısından standartlar minimumlaşmaya başladı. Bunu nasıl gerçekleştirdik, finansmanını nasıl sağladık? En çok kullanılan yöntem, kat karşılığı yöntemi oldu.

Bu, çok kolay bir yöntemdi, kendimize özgüydü. İmar haklarını artırarak mülk sahibiyle yatırımcının piyasa koşullarında buluştuğu sistem. Hâlâ devam ediyor. Fakat son 15-20 yılda bunun da tipolojileri değişmeye başladı: Kat karşılığı, yık-yap, sat-yap.

Bütün bunlar hasılat paylaşımına dönüşmeye başladı. Benim en önemli tespitim şu: 2000’li yıllara kadar bütün bu süreçlerde finansmanın imar haklarını artırması ve piyasa koşullarında sürecin işletilmesiydi. Burada büyük finansman kuruluşları yoktu. Bankalar kredi vermiyordu. Toplu konut kredileri 1980’li yılların ikinci yarısında ortaya çıkmıştı. Fakat 2000’li yıllarda küresel sermaye hareketleriyle ilk defa finansman sektörü ve gayrimenkul sektörü el sıkıştı. 2000’li yıllardaki bu hareket büyük bir dönüm noktası. O zaman da piyasada yeni enstrümanlar ortaya çıktı. Gayrimenkul yatırım ortaklıkları kurulmaya başladı. Gayrimenkul menkulleşmeye başladı. Büyük finansman şirketleri büyük ölçekli projeleri tercih etti. İlk iki dönüşüm sürecine baktığımızda hep parsel, proje, site bazında projeler yapılırdı şimdi mahalle bazında, birkaç mahalleyi kapsayan proje bazlı ve karma kullanımlı bir yapılaşma süreci başladı.

Burada bu tespitlerden birtakım sorgulamalar yaparak ileriye neler aktarılabilir? 70-80 yıllık deneyimin kötü yönleri olduğu gibi yararlanacağımız iyi yönleri de var. Bunları çok iyi sorgulamamız lazım. Yani bunların hepsi kötüdür, bunlar yanlıştır demek yerine kendi dinamizmi içerisinde fırsat alanları yakalayabilir miyiz? “Ne yapmalı”yı hepimiz çok kolay söylüyoruz. Özellikle deprem sonrası jeologların, yer bilimcilerin tespitleri var. Ama “nasıl yapılmalı” sorusunu sorup çözüm odaklı çalışmıyoruz. Çok kapsamlı ve karmaşık bir sorunla karşı karşıyız. Bunu sadece merkezi yönetimin ya da yerel yönetimlerin çözmesi mümkün değil. Bir işbirliğine ihtiyaç var.

Dünyadaki örneklerden de biraz bahsedeyim. Dünyadaki örnekler baktığımızda kentsel dönüşümle ilgili çok farklı modellerin olduğunu görürsünüz. Türkiye’de de var. Şimdi burada bir parantez açayım. Tanımda anlaşmamız ve uzlaşmamız gerekiyor. “Kentsel dönüşüm nedir” diye 10 kişiye sorun hepsinden farklı cevaplar alırsınız. Biz kentsel strateji şirketi olarak kentlerin geleceğine ilişkin stratejiler üretiyoruz ve tasarım atölyelerimiz var: Tak Kadıköy ve Tak Kartal gibi. Tasarımcılarla halkı buluşturarak aşağıdan yukarı birtakım örgütlenmeler yapıyoruz. Yüz tane kentsel dönüşüm tanımını araştırdık dünyada. Çok beğendiğim ve her yerde tekrarladığım bir tanım. Bu benim tanımım değil. İngiltere Kentsel Dönüşüm Fonu Müdürü’nün tanımı. Şöyle bir tanım yapıyor: “Kentsel dönüşüm, gayrimenkul geliştirme değildir. Gayrimenkul geliştirme, piyasa güçleriyle olur.” Bu tanıma bakarsanız bizde her şey piyasa odaklı oldu. O zaman bizde kentsel dönüşüm projesi olmadı diyebiliriz. Hepsi piyasa koşullarında oluyor. Sonra tanım devam ediyor, “kentsel dönüşüm ise, özellikle yoksulluk alanlarında ekonomik, mekansal ve toplumsal sorunların çözümünü içeren uzun vadeli eylemler bütünüdür” diyor. Buradan alacağımız mesaj şu: Biz hep yık-yap ya da yap-sat yöntemleriyle piyasa koşullarında kentsel dönüşüm yaptık. Bunun sosyal boyutunu dikkate almadık. Herkes memnundu. Ama şimdi son 10-15 yıldır yapılan kentsel dönüşüm projelerinde olumsuz sosyal etkilerin olduğunu biliyoruz. Nedir? Kocaman bir mahalle bir başka yere gidiyor. Fikirtepe örneğinde olduğu gibi. Gidenler geri dönüyor mu, dönmüyor mu? Bütün bu sosyal etkileri önceden tespit edip olası etkilerini nasıl azaltırız diye hiç kimse düşünmüyor. Biz bunu saptamak için bir sosyal etki değerlendirme rehberi hazırladık. İlgilenirseniz rehberi bizim web sitesinden indirebilirsiniz. Özellikle Dünya Bankası’yla çalıştık. Çünkü yurtdışı örneklerinde özellikle istenen şey şu: Kentsel dönüşüm projelerine kredi verilecekse, Avrupa Yatırım Bankası, Dünya Bankası, uluslararası kredi kuruluşlarından bu destekleri alacaksak -ki gelecekte bu olmak zorunda- onların istediği birtakım koşullar var. Bunlardan birincisi, minimum yer değiştirme. Yani öyle bir proje geliştireceksiniz ki projenin etkileri az sayıda insanın dışarıya gidebileceği sistemler kuracak. Tabii Türkiye’de çok zor, çünkü yoğun bir yapılaşma var. Bu nasıl gerçekleştirilecek? İkinci koşul, iş yaratma. Yurtdışında kentsel dönüşüm projelerine ait sorunları dinlediğimizde x projesinin şu kadar bir işgücü yarattığı üzerine değerlendirmeler oluyor. Bizde bu da yok maalesef. Çünkü biz hep yık-yap anlayışıyla mühendislik-inşaat üzerine kentsel dönüşüm kurguluyoruz. Sosyal ve ekonomik boyutu dikkate almıyoruz. Bu nedenle bizim bir kentsel dönüşüm tanımında ya da kapsamında uzlaşmamız lazım. Kentsel dönüşümün en önemli bileşeni bana göre, işbirliği ve ortaklıktır.

Röportaj

“ALİ FARUK GÖKSU”

Kentsel Strateji Kurucu Ortağı
Şehir Plancısı

ALİ FARUK GÖKSU

ODTÜ Şehir Planlama Bölümü’nden 1984 yılında olan Göksu, Batıkent, Zafertepe Gecekondular Çevresi Geliştirme, Halk Bahçeleri ile Portakal Çiçeği Vadisi Projeleri olmak üzere kamu, özel sektör ve yerel örgütleri bir araya getiren büyük ölçekli projelerde yöneticilik yapmıştır.

Kurucu ortağı olduğu Kentsel Strateji şirketiyle kentlerin geleceği için stratejiler, yenilikçi model ve öneriler geliştirmektedir.

Ayrıca “Kentleri Yeniden Düşünmek” ve “Mahalleleri Yeniden Keşfetmek” söylemiyle Tasarım, Araştırma, Katılım, Vizyon, Etki, Kalkınma kavramlarının önemini dikkate alarak gönüllülük esaslı atölyeler kurmuştur. Atölyelerde genç tasarımcıları gönüllülük ilkesiyle bir araya getirmekte, program ve projeler geliştirmektedir. Gençlere istihdam ortamları sağlamaktadır.

Kurucusu olduğu Anadolu Tasarım Atölyesi (ATA) çatısı altında TAK Kadıköy, TAK Kartal, Vizyon Atölyesi ve Atölye Muğla Bir ortamlarında yeni kent modelleri ve stratejileri geliştirilmesi, mahalleliyle tasarımcıların katılımcı ortamlarda bir araya getirilmesi, bu sayede birlikte sorun çözme, ekonomik kalkınma modelleri ve araştırma geliştirilmesi konularında çalışmalar yapılmaktadır.

Kentsel Vizyon, Uzlaşma Yönetimi, Stratejik Tasarım, Kentsel Dönüşüm, İmar Hakları Transferi ve Mahalle Örgütlenmeleri vb. konularında ulusal ve uluslararası pek çok yayımı bulunan Göksu, çeşitli üniversitelerde dersler vermektedir ve etkinliklerde bulunmaktadır.

Bu tür projeler işbirliği ve ortaklıkla yapılır. Tabii ki kamu sektörü, özel sektör, mahalle örgütlenmeleri gibi bir çerçeveye oluşturabilirsiniz. Türkiye’de bunun güzel örnekleri oldu. 1989-1994 yılları arasında Karayalçın döneminde iki tane önemli proje gerçekleşti. Biri “Portakal Çiçeği Vadisi”, diğeri de “Dikmen Vadisi” projesi. Bu projelerden ben Portakal Çiçeği’nin genel müdürü olarak o dönemde Karayalçın’la çalışıyordum.

Bu projelerin önemi nereden geliyor, biraz açar mısınız?

ALİ FARUK GÖKSU: Tabii aradan 30-35 yıl geçti. Alınacak çok ders var. Bunlardan birincisi, kentsel dönüşüm projelerini yeniden yapacak vizyon ve strateji çok önemli. Vizyon sahibi belediye başkanları, yöneticiler ve işbirliğine açık ekip olması lazım. Biz o zaman her iki projede de şöyle birtakım ilkeler koyduk. Her iki vadiye -konuşmamın başında da söyledim, üç dönüşüm sürecinde hep kent kaybetti, açık alanlarımız gitti- birinci temel kriterimiz şuydu; buralar vadi ise, bizim açık alan yaratmamız gerekiyordu. Onun için her iki projede de kırmızı çizgilerimiz vardı. Bunlardan bir tanesi vadilerin %70'inin açık alan şeklinde planlanmasıydı. İkincisi, bu projelerin katılımcı ortamlarda gerçekleştirilmesi. Bir-iki toplantıyla sözde kalan katılımcılıktan bahsetmiyorum. O dönemde her bir proje için şirket kurduk. Bunlar proje geliştirme şirketi. Portakal Çiçeği'nde biraz daha küçük alan olduğu için Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin, büyük sahiplerin ve girişimcinin ortak olduğu bir şirket kuruldu. Bugüne kadar böylesi bir uzlaşma hiç olmadı. Büyük sahipler hem şirketin yönetim kurulunda hem de denetim kurulunda şeffaf biçimde karar süreçlerine katıldı. Sadece toplantılarla olacak şey değildi. Tamamen hazine arazisi olduğu için Dikmen Vadisi'nde de bir şirket kuruldu ve Karayalçın kooperatifler yoluyla insanları örgütleyerek proje karar kurulları oluşturdu. Şunu dedi: "Yetki bende ama ben oradaki muhtarın, kooperatif başkanlarının oybirliğiyle alacağı kararlara imza atarım." Bunlar hep yeni katılımcı yöntemler.

Günümüzde bunlar hep göz ardı edildi. 20 yıl geçti, ben bunları üniversitede de anlatıyorum kaç yıldır, belediye başkanlarına da anlatıyorum. Özellikle CHP'li belediyeler maalesef bunları benimsemiyor. Yaşananlardan ders almıyoruz. Bakın işbirliği dedim, kurumlar arası ve sektörler arası işbirlikleri her iki proje de gerçekleştiriliyor. İkinci olarak tasarıma katılım diyoruz. Herkes tasarıma katılım süreçlerine yer aldı. Tasarımcılar oradaki hak ve mülk sahipleriyle çalıştı. Üçüncüsü ve en önemlisi, finansman. O dönem, doksanlı yıllar enflasyonun çok yüksek olduğu dönemlerdi. Hiç unutmuyorum, biz bu projelerin tasarımlarını yaptık. Ankara'da yatırımcı bulamayacağımız için 15-20 tane İstanbul yatırımcısına projeleri anlattık. Hepsinden aldığımız cevap: "Bunlar piyasa koşullarında olacak projeler değil" oldu. Siz bu gecekonduları yıkamazsınız dedikten sonra çareyi başka bir yöntemde bulduk. Çünkü her çaresizlik bir fırsat yaratıyor. O zaman tahvil sattık. İlk defa proje tahvili satıldı. Bu projelerin fizibilitesi hazırlandı ve 250 milyon Deutsche Mark'la Almanya ve Japonya borsalarına girdik. Tasarımlar yatırımcılarını buldu ve hazine garantisi olmadan bu projelere kaynak sağlandı. Düşünebiliyor musunuz, enflasyonun çok yüksek olduğu bir dönemde oldu bu.

Buradaki en önemli mesaj şu: Siz bir proje hikâyesini o projeden etkilenenlerle birlikte kurguluyorsanız, onların sahiplenmesini sağlıyorsanız, bunun kaynağını da bulabiliyorsunuz. Bu projeler çeşitli yönleriyle tartışılabilir. Organizasyon örgütlenme, işbirliği, finansman ve tasarım yönüyle buradan çok ders aldım. Bunlar bence sosyal demokratların ilk kentsel dönüşüm projesi modelleridir. Az önce saymış olduğum bu kavramları içeren dönüşümler son 15 yıl içerisinde para olmasına ve imar hakları hoyratça harcanmasına rağmen yapılamadı. Her iki projede de imar hakları azaltıldı. Hem imar haklarını azaltıyorsunuz hem katılımcı ortam yaratıyorsunuz hem şirket kuruyorsunuz hem de ortak ediyorsunuz. Şu anda da böyle bir kurumsal yapıya ihtiyaç var.

Bizde her şey sözleşmeyle yapılıyor. O zaman da İzmir depreminde tanık olduğumuz denetimsiz yapılaşmalar ortaya çıkıyor. Biz bu projeleri hazırlarken dünyayla fazla iletişim ve internet yoktu, ama daha sonra yurtdışı örnekleri incelediğimizde, derslerde anlattığımız Dortmund Projesi, Canary Wharf Projesi gibi projeleri dikkate aldığımızda hepsinin işbirliğine dayalı olduğunu gördük. Merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör ortak bir hedefte buluşuyor ve her birinin rolleri, sorumlulukları tanımlanıyor, bu işi ortaklaşa yapıyorlar. Bu olunca taraflardan herhangi birinin daha fazla rant hırsı ortadan kalkıyor. Şimdi bu çerçevede neler yapılmalı? Geçmiş tartışmanın anlamı yok. Bunu bu hükümet yaptı, herkes yaptı. Her dönemde bu hatalar yapıldı maalesef. Geçmiş deneyimlerinden yararlanarak sorunları birlikte keşfetmemiz lazım. Biz bunu yapamıyoruz. Her şeyi biliyoruz. Sorunları sorunu yaşayanlarla birlikte keşfederek çözümleri de birlikte ortaya koymak lazım.

Bugün yapılan hata, sorumlu belediye ve sorumlu merkezi yönetim tartışması. Oysa halkın da sorumlu olduğunu bilmemiz lazım. Tüm tarafları bir araya getiren bir süreç yönetiminin hazırlanması gerekiyor. Sürecin herkesin anlayabileceği (siyasetçinin, halkın vs.) dilde çok iyi tasarlanması lazım. Bu tasarlanmadığı sürece biz her depremden sonra aynı konuları konuşuruz. O nedenle 5 adımlık sürecin tasarlanması gerekiyor bence. İlk önce kapsama karar vermek lazım. Geçmişten ders olarak yeni hikâyemize ve kurgumuz ne olacak? Bu kapsamda vizyon çok önemli. Stratejilerimiz, önceliklerimiz. Önümüzde milyar dolarlık bir finansman ihtiyacının olduğu geniş bir zamana ihtiyacımız var. 80 yılda 3 kez dönüşen kentlerimizi 10-20 yılda dönüştürmemiz mümkün değil. Stratejilerimizi, önceliklerimizi nereye vereceğiz? İhtiyaçlarımız ve kapasitemiz ne? Finans kapasitesinden, örgütlenme kapasitesine kadar.

Mesela yer seçimleri. Bunlar hiç konuşulmuyor. Nerenin dönüşüm alanı olacağına kim karar veriyor? Siyasetçiler karar veriyor, bir ya da iki kişi söz sahibi oluyor. Yurtdışı örneklerinde olduğu gibi ilerlemek gerekiyor. Mesela İngiltere'de stratejik haritalar, risk, değer ve yoksulluk haritası hazırlanıyor. Sonra, bütün bu kriterleri yerine getirdik, dönüşümü öncelikli olarak şurada başlatacağız diyor. Bir de olmazsa olmaz sosyal etki analizlerinin yapılması gerekiyor. Bir projenin sadece müteahhitlik projesi olmadığını bilerek, burada insanların yaşadığını gözden kaçırmayarak, mekâna ve yaşama olan olası etkileri dikkate alarak, bu olası etkileri tespit ederek nasıl azaltacağımızın önceliklerini koymak gerek. Bu, birinci adım. Bu kapsamda uzlaşmazsak yine bildiğimiz yöntemlerle kentsel dönüşümü yapacağız. Tanımları tartışacağız. Yaşadığımız deneyimleri dikkate alarak yeni kapsamı ve hikâyeyi yaratmamız lazım. İkincisi, son 15-20 yılda göz ardı edilen planlama ve tasarım. Şimdi planlama ortadan kalktı. Yapılıyor tabii, ama bizim üst ve alt ölçekli dediğimiz planlama hiyerarşisinin iç içe gireceği bir planlama ve tasarım sürecinde yeniden tasarlanması gerekiyor. Fazlaca plan var, yasalarla o kadar çok plan ortaya çıkarıldı ki. Risk azaltma ve deprem master planları var. Bunları entegre edecek bir sistemin kurgulanması gerekiyor. Üçüncü en önemli konu, uzlaşma. Bizim oturup uzlaşma sürecini de tasarlamamız lazım. Burada katılım modelleri nasıl olacak? Portakal Çiçeği ve Dikmen Vadisi örneklerinde olduğu gibi. O, bir şirket modeliydi. Bir başka model de olabilir. Londra'daki örnekler hep şirket üzerinden gidiyor. Çünkü bürokrasinin ağır ve hantal yapısı içerisinde süreçler için hızlı kararlar alamıyorsunuz. Uzlaşma, yeni yöntemler ve araçlar bu açıdan mühim. Katılımcı toplantılarda bilgilendirme, bilinçlendirme ve buluşma planlaması da gerekiyor. Sadece iki toplantı yapıp, şu kadar metrekareye şu kadar vereceğim değil, sosyal ve ekonomik boyutu da içeren ve onları da sahiplendiren bir süreç tasarımı konuşmalıyız. Dördüncüsü, finansman. Şimdiki süreçte Türkiye kendine özgü kat karşılığı hasılat paylaşımı dediğimiz finansman modellerini geliştirdi. Bu yöntemler bir yere kadar uygulandı, ama kentlerin kapasitesi bitti.

Keşke şu son 15 yıl içerisinde bu küresel sermayenin etkisiyle örnek modeller, projeler gerçekleştirseydik. Çok büyük bir fırsattı Türkiye için. Değerin en yüksek olduğu, satış fiyatlarının 5.000-10.000 dolara çıktığı, finans sektörünün yatırım yaptığı, gayrimenkul sektörünün bulunduğu İstanbul'da biz bu potansiyeli, kapasiteyi, sinerjiyi, enerjiyi projelere çapraz finansman olarak kullanmadık maalesef. Bu fırsat kaçtı. Peki, bundan sonrası için ne olacak? İki aşamalı finans sistemleri tartışılmalı. Kamu odaklı kredi sistemlerinin çıkması lazım. Kamu odaklı tanımının içinde merkez yönetim kapasitesi, diğer finansman kuruluşlarıyla ilişkisi ve güven ortamı önemli. Türkiye genç bir ülke, bütün sorunlarına ve zorluklarına rağmen hâlâ kapasitesi var. Ama bunun cidden hikâyesini doğru yazıp, o birinci söylediğim kapsamı doğru kurgulayıp, ona göre finansman sistemlerini geliştirmemiz lazım. Beşinci ve son madde, uygulamada kurumsal yapıyı ve işbirliğini sağlayan hem meslekler arası hem disiplinler arası, hem de sektörler arası işbirliğini sağlayan örnek projeler yapmak lazım. Büyük kapsamlı projelerin yapılmasının zor olduğunu biliyorum. Kanal İstanbul yerine uzun süredir gündeme getirdiğimiz İstanbul'u boydan boya geçen, E5 ile TEM arasında yeşil yol yaratarak o binaların yıkılıp yeniden yapılacağı projeler gibi. Dönüşümü tetikleyecek, açık alan yaratacak, açık alanı yapılaştırmayacak vizyon projeleri. Tabii bunun için finansman gerekiyor, ama yapılmasında büyük yarar var. Ayrıca küçük ölçekteki projelerin de (100-500 konutluk projeler) oluşturulması önemli. Her yerel yönetimin bunu yapma kapasitesi var. Önemli olan böyle projeler yapıp, insanlara "bakın bu tür şeyler işbirliğiyle oluyor" diyebilmek.

TOKİ, büyük hayallerle ve hedeflerle kurulmuştu. Bu örnek projeleri yaratamadı mı sizce?

ALİ FARUK GÖKSU: TOKİ biliyorsunuz 1984 yılında kredi kuruluşu olarak ortaya çıkmıştı. O dönemde çıkışı iyiydi. Ben Batıkent'te çalışıyordum. Orta ve orta alt gelir grubunun konut ihtiyacını karşılayacak kredi mekanizmalarını çeşitli kaynaklardan sağlıyordum. Başarılı bir uygulamaydı bence, ama aradan geçen zaman içerisinde iki büyük hatası oldu. Birincisi, bu kredileri kooperatifler ya da alt gelir grupları yerine sahil kesimlerinde ikinci konutlara aktarmasıydı. İkincisi de müteahhitliğe soyunmasıydı. Özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısında. Sadece kredi kuruluşu olarak kalsaydı daha farklı olabilirdi.

Son yıllarda hasılat paylaşımı gibi bazı alanları değerlendirerek orada yarattığı kaynakla toplu konutlar ve sosyal konutlar yaptı. Bugün Anadolu'ya gidin, Anadolu'nun kentlerinin 20-30 kilometre dışında ikinci kentler kurulmaya başladı. Hazine arazileri orada olduğu için ikili yapı oluşmaya başladı. Bu yönüyle sorgulanması gerekiyor. Bana göre Toplu Konut İdaresi'nin ya da toplu konutun fonksiyonu bitti. Hızla bir kentsel dönüşüm fonu kurulması gerekiyor. Dünyadaki örnekler bu yönde. Fonun kaynakları ne olabilir? Bunların tartışılması gerekiyor.

Bunu en iyi yapan, Tony Blair'di. Seçim kampanyasında bu sözü vermişti. "Seçilirsem bir kentsel dönüşüm birimi kuracağım. Bu birimin başına da bir milletvekilini getireceğim" dedi ve getirdi. Çünkü siyasi bir boyutu var. "Fon oluşturacağım" dedi, bunun kaynaklarını açıkladı. Daha çok devlet kaynaklarından gelen bir fondu. Fonun dağıtımını olacak projelere de güzel bir ilke koydu. Bu fonu üçe böldü. 1 bölü 3 dediğimiz model. Fonun 1 bölü 3'ünü yerel yönetimlere, 1 bölü 3'ünü özel sektöre, 1 bölü 3'ünü de sivil toplum örgütlerine tahsis etti ve şunu söyledi: "Üç kesim bir araya gelirse bu parayı benden alır." Bence bu, uzlaşma için çok önemli. İmar hakları hep artırıldı. Bunu artıran kim? Belediyeler mi, merkezi yönetim mi? Son zamanlarda merkezi yönetim bu yetkileri kullanmaya başladı. İmar haklarının artırımı tabii ki finans modeli için bir şeyler yaratıyor, ama temel soru şu: Minimum riskli alanlar mı dönüştü, maksimum riskli alanlar mı dönüştü? Son 5 yılda Kadıköy dönüştü. Kadıköy minimum riskteydi. Bağcılar dönüşmedi, çünkü değer yoktu. Bu soruların tartışılması gerekiyor. Onun için kesinlikle değer odaklı projelerin tasarlanması düşünülmeli. Oradaki kaynağın bir kısmı çapraz finansman yoluyla diğer projelere aktarılacak. Yani ortak fon oluşturulmasında yarar var. Bu fonu kim yönetecek sorusu tartışılmalı. Çünkü fonun yönetimi önemli bir konu. Yönetimde nasıl ilkeler olacak? Her deprem sonrası aynı sorunları konuşmamak için bu 5 adımı detaylarının farklı kesimlerle işbirliği içerisinde tartışılması ve sürecin tasarlanması gerekiyor.

Burada belediyelere de rol düşüyor. Yani belediyeler benim yetkim ve param yok dememeli. Portakal ve Dikmen Vadisi'ni yaparken bizim de yetkimiz yoktu. Tahvil satıldı. Şimdi satamazsınız, ama o zaman satıldı. Bu nedir? Bence vizyon sahibi belediye başkanı, iyi bir ekip, tasarlanmış, hikâyesi çok iyi yazılmış, halkın işine katıldığı bir projenin gücü ve dinamizmi. Bu tür başarı öyküleri yazılırsa, ki yazılmaması için hiçbir neden yok, bence örnek çözümler geliştirebilir diye düşünüyorum.

“AFETİ MERKEZE ALAN DÖNÜŞÜM, SOSYAL KONUTA DAYALI POLİTİKA”

Izmir depremi, 1999 Marmara depremini ve bu konuda adı en çok geçen şehirlerden İstanbul'u tekrar gündeme taşıdı. Riski azaltmak nasıl olacak? Siz hem BİMTAŞ'ın hem İstanbul Planlama Ajansı'nın yönetimindediniz. Bize biraz çalışmalarınızdan söz eder misiniz? Şehrin dönüşümünde neler yapılıyor, neler planlanıyor? İdeal bir dönüşüm nasıl olmalı?

NAZIM AKKOYUNLU: Bilindiği üzere deprem İstanbul'un uzun süredir gündeminde. 1999 depreminden sonra çoğu BİMTAŞ yürütücülüğünde hazırlanmış önemli çalışmalar var. Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı'yla birlikte hazırlanan Mikro Bölgeleme Çalışması, dört köklü üniversiteyle hazırlanmış İstanbul Deprem Master Planı ve Kentsel Dayanıklılık Çalışması bunlardan bazıları. Ancak görüldüğü kadarıyla bütün bu çalışmalar yasal mevzuatta bir dayanağı olmayan, pratikte bağlayıcılığı bulunmayan, uygulamaya dönüşmeyen çalışmalar olarak kaldı. Söz konusu çalışmalara ait veriler güncelliğini yitirdi.

Öte yandan, depreme ve afete yönelik bazı yasal düzenlemeler de yapıldı. Bu yasaların önde gelenleri; 6306 sayılı “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun”, yenileme yasası olarak bilinen 5366 sayılı “Yıpranan Tarihi Ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması Ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun” ve afet yasası olarak bilinen 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun”dur.

Yaşanan onlarca afet, kaybettiğimiz binlerce can, milyarlarca lira maddi kayba karşı çözüm aracı şeklinde öne sürülen tüm bu yasal düzenlemelere ve kentsel dönüşüm projelerine baktığımızda kentlerin afetler karşısında hâlâ yeteri kadar dirençli bir yapıya kavuştuğunu söyleyemiyoruz. Dönüşümü gerçekleştiren alanlar incelendiğinde riskin yüksek olduğu bölgelerden ziyade ekonomik kârı yüksek yerlerin dönüşümde ilk sırayı aldığını ve İstanbul'da bunun birçok örneğini göstermek mümkün.

Bu konuda dikkat çeken ve bizim de göreve geldiğimiz ilk günlerde gündemimize aldığımız bir diğer önemli konu ise, İstanbul'daki envanter çıkarma çalışmalarıdır. Ne yazık ki İstanbul'da ve hatta Türkiye genelinde envanter çıkarma çalışmalarına geç kalınmış durumda. Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı'nın yürüttüğü proje kapsamında BİMTAŞ olarak biz de bu çalışmaların teknolojik altyapısını hazırladık. Risk taşıyan binaların tespit edilmesi oldukça önemli ve bahsettiğimiz insan hayatı. Dolayısıyla çelişkili rakamları telaffuz edeceğimiz bir alan değil

İstanbul'da acilen değerlendirilmesi gereken bir diğer mesele, konut stoku fazlalığı. Bu konuyu detaylı ele aldığımızda geçmiş dönemde ihtiyaca yönelik konut üretiminin yapılmamış olduğu sonucu ortaya çıkıyor. İstanbul'da konut talepleri hâlâ çok yüksek. Ancak bu talepler lüks konuttan ziyade sosyal konut talepleri.

Örnek vermek gerekirse, KİPTAŞ ürettiği 1.000 sosyal konut için ilana çıktığında 10.000 başvuru alıyor. Diğer tarafta, yapılmış ancak satılmayan ve kullanılmayan konut stoku bulunmakta. Yeni yapılmış bu konutların büyük bölümü kentin daha az riskli bölgelerindeki gelişme alanlarında yer almakta.

Dolayısıyla bu durum aslında kenti yönlendiren planlama çalışmalarında bütüncül bir yaklaşım sergilemenin önemini ortaya koyuyor. Diğer bir deyişle, kentin nasıl hareket edeceği, nasıl organize olacağı, kaynakların nasıl etkin kullanılacağı, hangi araçlardan yararlanılacağına planlaması hayati önem taşımaktadır.

Sürece bu yönüyle baktığımızda deprem öncesinde riskli yapıların tespit edilmesi ve olası can kayıplarını en aza indirecek hatta ortadan kaldıracak önlemlerin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Biraz önce de değindiğimiz üzere İstanbul'da yeni üretilen konutların toplumun ihtiyaçlarına, kültürene ve ekonomik koşullarına uygun olmaması belki de önemli eksiklerden birisidir.

Geçmiş dönemde yasa yoluyla yaratılan fırsatların kamu lehine doğru biçimde değerlendirilemediğini görüyoruz. Yaratılan büyük imar hakları, kentsel dönüşüm sürecinde doğru kullanılmadı. 5 ailenin yaşadığı bir gecekondulu alanı kentsel dönüşümle 250 dairelik bir blok hâline gelebiliyor. Burada depremi merkezine alan, sosyal konut ağırlıklı bir kentsel dönüşümden ziyade piyasa dinamikleriyle kurgulanmış şekilde satışı yapılan dönüşüm alanları oluşuyor. Tüm bunlar gerçekleşirken belediyelerin aktif rol alamamasının bir sebebi de mevcut yasal mevzuatlardır. Yurtdışına bakıldığında bu konuda birçok düzenleme olduğunu görebiliriz. Örneğin, bazı Avrupa kentlerinde belli bir sayıyı aşan bağımsız birimin üretilmesi durumunda yine belli oranda sosyal konut üretimi de zorunlu kılınıyor.

Aslında biz de temel insanlık hakkı olan barınma hakkını gözeterek, halkın güvenli konutlarda yaşamasını hedefleyip, deprem öncelikli bir zeminde merkeze depremi alarak bu süreci yürütebiliriz. Maalesef İstanbul'daki süreç bu yönde ilerlemedi. Böylece büyük bir fırsatı kaçırmış olduk.

Pandemiyle beraber dayanıklılık (resilience) kavramı ön plana çıktı. Dayanıklılık dendiğinde sadece afetlerin, salgın hastalıkların akla gelmesi doğru değildir. Kentlerin ekonomik dayanıklılığı da büyük önem taşımaktadır.

Dolayısıyla kentlerin kriz süreçlerini en hafif şekilde atlatacağı, hızlı refleks verebileceği çevikliğe sahip olması gerekir. Dayanıklılık konusunda yeteri kadar yol aldığımız söylenemez. Deprem Risk ve Afet Yönetimi Daire Başkanlığı ve BİMTAŞ'ın geçmişte İstanbul'un kentsel dayanıklılığına ilişkin bir çalışması da bulunmakta. Bu çalışma içerisinde salgın hastalığın hiçbir şekilde yer almadığını görüyoruz. Oysa dünyadaki örneklerini incelediğinizde “salgın hastalık” dayanıklılık kavramının olmazsa olmazlarından biri olarak dikkat çeker. Çünkü salgınlar da ani ve hızlı refleks göstermeniz gereken alanlardan birisidir.

Diğer bir deyişle, kentlerin bu tür şoklara karşı nasıl ve ne kadar hızlı tepki verdiği, şokları ne kadar düşük zararlarla atlattığı kentlerin dayanıklılığını belirleyen şeylerdir. Dolayısıyla İstanbul'da kentsel dayanıklılık kavramına yeni bir açılım getirmek gerekiyor.

Dikkat çeken bir diğer husus ise, planlama çalışmalarının ve projelerin hayata geçirilme sürecindeki eksiklikler. Çoğu atıl, uygulanamayan ve hukuki bağlayıcılığı olmayan işler. Muhtemelen uygulamaya geçmeyecek bu projeler ofis raflarında ve web sitelerinde yerini almış, tamamlanan işler arasında sayılmış. Bizim İstanbul Planlama Ajansı'yla beraber projelerin hayata geçememe sürecine dair tespit ettiğimiz en büyük eksik, birimlerin kendi bünyelerinde uzmanlarla kapalı bir şekilde çalışması ve bu tür süreçlerin hayata geçmemesi.

Bizler yeni dönem projelerimizi yaparken mümkün olduğunca sahadaki aktörlerle, sivil toplumla, özel sektörle, diğer kamu kurumlarıyla ve meslek örgütleriyle yeni bağlar kurmayı amaçlıyoruz. Bir arada, ortak masalar kurarak tartışmak ve her süreci bu anlayışla kurgulamak istiyoruz. Bunu da vatandaşlara ne kadar iyi anlatabilsek, bu süreci ne kadar özümsetebilirsek projelerin/planların uygulanması, hayata geçirilmesi, başka müdahalelerle kadük hâle getirilmemesi mümkün olabilir.

İstanbul Planlama Ajansı'ndan önce İstanbul “Metropolitan Planlama” deneyimi yaşadı ve bir çevre düzeni planı oluşturuldu. 500 uzmanın yer aldığı kadro oluşturuldu. Özellikle İstanbul'daki üniversitelerin ve diğer kentlerdeki üniversitelerin de desteği alınarak 4-5 yıllık süreçte bir plan üretildi ve bu plan İstanbul'un kuzeye gelişmemesini söyleyen, kuzeydeki doğal alanların korunması ve üçüncü köprü gibi bir sürecin yürütülmemesi gerektiğini ifade eden bir plandı.

Röportaj

“NAZIM AKKOYUNLU”

İstanbul Planlama Ajansı Koordinatörü
BİMTAŞ Genel Müdür Yardımcısı

NAZIM AKKOYUNLU

2004 yılında lisans eğitimini, 2007 yılında yüksek lisans eğitimini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde tamamladı.

Kamuda ve özel sektörde farklı ölçeklerde şehir planlama, kentsel dönüşüm, tasarım ve coğrafi bilgi sistemleri çalışmalarında bulundu. 2005 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir Bölge Planlama Bölümü yürütücülüğünde Şile Dolgu alanı ve Üsküdar Caddesi Kentsel Tasarım Projesi'nde çalıştı. Daha sonra Gaziosmanpaşa Belediyesi'nde, Tem Güneyi Uygulama İmar Planı'nda ve John Thompsons & Partners firması tarafından yürütülen Sarıgöl ve Gazi Mahallesi Kentsel Dönüşüm Vizyon Projeleri'nde yer aldı.

2005 yılında ülke genelinde başlayan Çevre Düzeni Planı çalışmalarına önce İlke Planlama daha sonra Kent Yapı Planlama Büroları'nda, Orta ve Doğu Karadeniz Çevre Düzeni Planları başta olmak üzere dört bölgede toplam on yedi ilin bölge planlama çalışmalarında aktif görev aldı. İstanbul Çevre Düzeni Planı çalışmalarında Şehir Plancıları Odası İstanbul Şube'de oluşturulan komisyona katılarak meslek odası görüşünün hazırlanması sürecinde yer aldı. 2008 yılında Şehir Plancıları Odası Genel Merkez Yönetim Kurulu'na seçilerek 25. dönem yönetim kurulu üyeliği yaptı.

2010-2012 yılları arasında Arnavutköy Belediyesi'nde çalıştığı zaman diliminde Arnavutköy Merkez Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı, Nakkaş Köyü Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı çalışmalarında yer aldı. 2012-2015 yılları arasında Netcad firmasında proje yöneticisi olarak İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri, Edirne Belediyesi ve 10 ilçe belediyesinin Coğrafi Bilgi Sistemleri Projeleri'ni yürüttü. 2015 yılı itibarıyla Kadıköy Belediyesi Kent Bilgi Sistemi bürosu sorumluluğunu üstlendi. Bu süre içerisinde söz konusu büroyu rutin çalışmalarının ötesine taşıyarak Kadıköy Belediyesi Mekânsal Stratejik Planı ve Kentsel Dönüşüm Strateji dokümanının hazırlanmasını, 10 belediyenin dahil olduğu Akıllı Şehir Strateji dokümanının oluşturulmasını ve Making City Projesi'nde Kadıköy Belediyesi'nin izleyici şehirlerden biri olmasını sağladı. Doktorasına Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehircilik Programı'nda devam etmekte olan Nazım Akkoynlu, aynı zamanda Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde “Bilgisayar Destekli Planlama” dersi vermektedir.

Bu planın altında o dönemin belediye başkanının imzası var. Bu plan Sayın Kadir Topbaş'ın ve o dönemin İBB meclisinin kabul ettiği bir plan. Ancak plan bir sene içinde merkezden gelen kararlarla temel ilkelerine tamamen aykırı biçimde kullanılmaz hâle getirildi. Bunun sonucunda sürece emek veren ekip dağıldı ve plan uygulanabilir olmaktan çıktı. Oysa arazi mülkiyetinin ve piyasa dinamiklerinin ötesinde konut meselesine, kentin gelişmesine ve planlama aşamasına kamucu yaklaşımla bakmak durumundayız. Çünkü bu, kentimiz için hayati önem taşıyor. Geçmiş dönemlerde yapılan tüm bu hatalardan yola çıkarak, bu hataları telafi etmek niyetiyle İstanbul Planlama Ajansı'nı ve İstanbul Turizm Platformu, Sanayi Platformu, Kültür Sanat Platformu gibi çeşitli platformları oluşturmaya başladık. Farklı alanlarda platformlar oluşturmaya da devam edeceğiz. Çünkü platformlarla vermek istediğimiz mesaj şu: Bizler kentin tasarımından bir meydanın tasarımına ve kentin planlamasına kadar her aşamayı -geçmişte yapıldığı üzere kapalı süreçler olarak değil- açık, şeffaf, dışarıdan katkıları dinleyen, bunları anlayan, tartışan ve birlikte bir sinerji yaratan süreçler olarak yönetmek istiyoruz.

Başkanın en başından beri söylediği bir şey var: "İstanbul'u 16 milyonla beraber yöneteceğiz." Bu söylemin araçlarını oluşturmak için çalışıyoruz. Bu araçlardan en önemlisi, İstanbul Planlama Ajansı. Ajansın çatısı altında İstanbul İstatistik Ofisi faaliyetlerini yürütüyor. İstanbul'da ne kadar konutun ne derece riskli olduğunu ve acil müdahale gerektirdiğini hâlâ tam olarak bilemiyoruz. 2007'den sonra hayata geçmiş ve işleyen merkezi bir kayıt sistemi var. Ama bu tarihten önce yapılan binalara ilişkin son derece sınırlı bilgiye sahibiz. Diğer taraftan verinin önemini giderek arttığı bir dönemde yaşıyoruz. Dolayısıyla kentin bütün konularında istatistiki verileri toplayıp kamuoyuyla paylaşarak hem farkındalık yaratmayı hedefliyoruz hem de bu veriyi bizim dışımızdaki kurumlar, STK'lar, farklı örgütler, demokratik kitle örgütleri, partiler de kullanabilsin istiyoruz. Bir şeyler bilgi sahibi olunarak tartışılabilir istiyoruz. Bu yüzden İstanbul İstatistik Ofisi'ne büyük önem veriyoruz. Bir diğer birim ise, Enstitü İstanbul. Özellikle Covid-19 sürecinde uluslararası yayınların taranmasında, çevirilerinin gerçekleştirilmesinde, bunların duyurulmasında, söyleşilerle bilgilendirmenin hızlı ve sağlıklı yapılmasında Enstitü İstanbul çalışmaları çok etkili oldu. Diğer taraftan kentin gündelik rutini var ve birtakım konuları da belli bir vizyon etrafında toplamak gerekiyor. Vizyon 2050 Ofisimiz, İstanbul Planlama Ajansı çatısı altında kurduğumuz ofislerden bir diğeri. Vizyon 2050 Ofisi, Birleşmiş Milletler'in 17 başlık altında topladığı hedefleri İstanbul'a özgü hedeflere dönüştürerek kentin gelecek vizyonu üzerinde çalışmalarını sürdürüyor. Bu konu başlıkları içerisinde mekânsal organizasyon, gelişme stratejileri, kentsel dayanıklılık, afetler, risk yönetimi gibi konular yer alıyor. Bu konu başlıklarının hepsinin kendine özgü uzmanları var, ama bu meseleye sadece bir uzmanlık meselesi olarak değil, İstanbul'un bu anlamdaki kapasitesini geliştirme meselesi şeklinde bakıyoruz. Bu nedenle bütün aktörleri bu alanda toplayan bir vizyonla yola düşmek istiyoruz.

İstanbul Planlama Ajansı aynı zamanda başka belediyelerin de başvurup model ve yöntem konularında yardım alabileceği bir yapıda mı yoksa sadece İstanbul odağında mı?

NAZIM AKKOYUNLU: İstanbul artık kendi sınırlarının dışında bir kent. Yani bir metropolden bahsediyoruz. Çevresiyle düşünmediğiniz takdirde çok başarılı kararlar üretemeyeceğiniz bir alan. Dolayısıyla özellikle Marmara Bölgesi içerisindeki komşu kentlerle bu ilişkiyi kurmak durumdayız. Burada yaptığımız şey tabii ki yeni bir kurgu ve hem planlama hem de kentin yönetimi anlamında yeni bir model oluşturmaya çalışıyoruz. Bir İstanbul modeli çıkarıyoruz buradan. Özellikle son dönemde sosyal politikaların da önem kazanmasıyla birlikte İstanbul Planlama Ajansı bünyesinde "Sosyal Politikalar Merkezi" kuruyoruz. Biz bu modele ilişkin bütün birikimimizi diğer belediyelerle de paylaşıyoruz. Buralardan gelecek teklifleri, her türlü başvuruyu ve birlikte çalışma talebini değerlendiriyoruz.

Uluslararası deneyimleri de bu anlamda değerli buluyoruz. Dünyanın farklı kentlerinden, Johannesburg'dan Londra'ya, Almanya'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne kadar ülkelerin belediyelerinin geçmişte yaptığı özel vizyon planları bulunuyor. Türkiye'nin ise, ilk defa Vizyon 2050 çalışmasıyla bir yerel yönetim vizyon planını önüne koyduğunu görüyoruz. Dünyada uzun süredir yürüyen çalışmalar bunlar aslında. Mekânı öne çıkaran ve popüler tabiriyle rantı önemseyen bir planlama yaklaşımı yerine kentin potansiyellerini birlikte değerlendirmek, kazanımlarını birlikte harekete geçirmek, riskleri beraber göğüslemek üzerine kurgulanan katılımcı bir model. Dolayısıyla biz bu süreçte diğer kentlerle zaten birlikte yürümek zorundayız.

Şu ana kadar duyurabildiğimiz kadarıyla ulaştığımız diğer belediyeler gelip çalışmalarımızı dinliyor. Biz de elimizden geldiğince süreçleri herkesle paylaşıyoruz. Bu konularda diğer belediyelerin destekleri ve talepleri oluyor. Tabii bunu kendi yerellerini güçlendirecek şekilde bir danışmanlık düzeyinde yapabiliriz, ama yerellerin dinamiklerini harekete geçirmek gibi bir çabamız -özellikle Marmara Bölgesi dışındaki kentlerle ilgili- söz konusu olamaz. Ama bilgi birikimimizi ve deneyimlerimizi paylaşıyoruz elbette. Kendi bölgemizde, İstanbul'un yakın çevresinde, artık metropolitan bölge dediğimiz bölgenin içerisindeki kentlerle bu ilişkiyi birebir yürütebiliyoruz.

TOKİ'nin başta yola çıkış hedefiyle bugün geldiği nokta arasındaki makasta bir açılma olduğunu artık herkes biliyor. Avrupa'da yerel yönetimler konut finansmanı ile ilgili yaratıcı yöntemler hayata geçiriyor. Bu, dışarıdan bir dayatma değil. Yerel yönetimlerin kendi ihtiyaçlarını ve altyapılarını bilerek yaptıkları sosyal konutlara dönüyor. İPA'nın ve Bimtaş'ın çalışmaları içerisinde bu tür uygulanabilir projeler arayışı var mı?

NAZIM AKKOYUNLU: Hiç kuşkusuz sosyal konut meselesi son dönemde İstanbul'da çok ihmal edilmiş bir konu. Sadece satılık sosyal konut değil, kiralık konut meselesi de önemli bir konu. Günümüzde yeniden merkeze dönüş söylemi önem kazanmakta, ancak çeperde yeni gelişen alanlardaki potansiyelin de kentsel dönüşüm anlamında doğru kullanılmadığı bir gerçek. Bundan yüzden bugün aslında mecburen "kente geri dönmek" kavramı ortaya çıkıyor.

Bilindiği üzere İstanbul'da belli askeri alanlar var. Askeri alanlar içerisinde Esenler Belediyesi'ne büyük bir alan tahsis edildi. Bu tür önemli kamu arazilerinin nasıl değerlendirildiği bir soru işareti. Geçmişte hayata geçen uygulamalara baktığımız zaman bunların hiçbirisi akılcı bir şekilde birbirini besleyen ve destekleyen bütüncül olarak değerlendirilebilecek bir mekanizmayla düşünülmüdü. Bu alanlar sosyal konut ve deprem öncelikli bir kentsel dönüşüm yaklaşımıyla değerlendirilmedi. Tamamen geçmişten gelen yap-sat mantığıyla yürüyen bir süreç oldu ve günün sonunda "İstanbul'a baktığınızda güvenli konutlarda oturuyor muyuz" sorusunun cevabı değişmedi. Günümüzde hâlâ en riskli alanlarda yaşayanların aynı konutlarda yaşamaya devam ettiğini görüyoruz. Ekonomik ve piyasa değeri daha yüksek olan alanların dönüştüğünü, artık İstanbul'un ve diğer büyük kentlerin öyle büyük oranda yapılaşabileceği bir gelişme alanı kalmadığını görüyoruz.

Kent merkezine geriye dönüşün de büyük bir maliyeti var. Yine deprem vergileri gündemde. Aslında tarihi alanların dönüşümüyle ilgili çok sayıda vergi veriyoruz. Yani farkında olmadan verdiğimiz küçük küçük vergiler bunlar. Bu vergilerin de maalesef gözle görülür büyüklükte geriye dönüşü olmadı bu süreçte. İnşaat sektörünün krizde olduğu bir dönemdeyiz. Bütün bu süreyi ve koşulları boşa harcamış olduğumuz gerçeği var ortada. Şimdi elimizde ne kaldığına odaklanıp optimize edilmiş, en verimli şekilde insani sosyal politikalar ve insani koşullarda sosyal konutlar önerecek bir model hedefini yeniden önümüze koyuyoruz. Bunun için farklı model arayışları var.

Bunun dışında özellikle KİPTAŞ üzerinden yürüyen sosyal konut üretimi çalışmaları var. Çünkü konut edindirmek ve ev sahibi yapmak konusunda bir yol katedilmiş olsa da özellikle büyük kentlerde bu durum hâlâ büyük bir sorun olarak varlığını sürdürmeye devam ediyor.

Örneğin, KİPTAŞ'ta sosyal konut üretimi %10 gibi küçük oranlarda gerçekleşti. Konut üretiminde daha çok lüks konut tarafında faaliyet gösterildi. Hâlbuki TOKİ ve KİPTAŞ gibi kurumların önceliğinin sosyal konut üretiminde olması gerekiyor. Biz şimdi geçmişten farklı olarak depremi, afeti merkeze alan bir kentsel dönüşüm ve sosyal konuta dayalı bir politikanın yolunu izliyoruz.

Istanbul'un deprem haritasını çıkarmıştınız. Şimdi de bir yoksulluk haritası çıktı sanırım. Yoksulluk ve deprem haritalarını örtüştürdünüz mü? Ortaya nasıl bir sonuç çıkıyor? Biraz bundan söz eder misiniz?

NAZIM AKKOYUNLU: Deprem ve yoksulluk haritasının bileşenleri birbirinden farklı. Depremde zemin faktörü de var. Kentin özellikle sahil kesimleri birinci derece deprem kuşağında kaldığı için -zemin faktöründen dolayı ayrımlar olsa da- yapı stoku açısından baktığımızda ve yoksulluk verilerini de işin içine kattığımızda önemli oranda örtüştüğünü görüyoruz. Bir diğer veri, Sağlık Bakanlığı'nın "Hayatı Eve Sığar" uygulamasından ürettiğimiz Covid-19 haritaları. Yoksulluk haritasını çaktığımızda da büyük oranda plansız gelişmiş, kentsel hizmetin ve altyapı kalitesinin düşük olduğu, mühendislik hizmeti almayan yapıların yoğun olduğu alanlarda örtüşmeler yaşandığını görüyoruz. Aslında bu alanlar hem kentsel altyapı anlamında yeteri kadar açık ve yeşil alanın olmadığı hem de nüfus yoğunluğu açısından yoğun bölgeler olduğu için haritalar üzerinde örtüşmeler yaşanıyor. Dolayısıyla aslında bir yönüyle de sosyal konut politikalarının geliştirilmesi ve yeni düzenlemenin yapılması gereken alanları da bunlar. Bu noktada geçmişten gelen bir algıyla karşılaşıyoruz. Diğer büyükşehirlerin de aynı durumu yaşadığına eminim. Geçmişte yaşanan başarısız deneyimler bu tür düzenlemeler gündeme geldiğinde insanların kafasında bir soru işaretine neden oluyor.

Geçmişte Kadıköy'de de benzer bir araştırma içerisinde yer aldım. Burası yerel yönetime iletilen kentsel dönüşüm talebinin de geldiği bir alandı. Biz de bu talebin sahada ne kadar gerçekçi bir talep olduğunu konuşmak için saha çalışması yaptık. Sahada şunu gördük, "kentsel dönüşüm olmasını ister misiniz" ve "kentsel dönüşüme katılır mısınız" sorusuna verilen cevap %60 oranında evetti. Diğer yandan, "İstanbul'daki kentsel dönüşüm projeleri hakkındaki düşünceniz nedir" sorusunu yönelttiğimizde %85 oranında olumsuz cevap aldık. Yani insanlar hayati bir risk taşıdıklarını biliyorlar, ama şu ana kadar yürütülen projeler nedeniyle bu sürece çekinceli yaklaşıyorlar. Bu düşüncelerinde de haklılar. Çünkü geçmişte Sulukule, Ayazma Tepeüstü, Tarlabası deneyimi gibi mahallelerde yaşanan olumsuz örnekler vardı ve kentliler bu deneyimin en önemli şahitleriydi. Aynı süreç Gaziosmanpaşa'da devam ediyor. Orada yaşayan insanlarla birlikte hareket edilmemesinin ve sürece onları dahil eden bir anlayışın olmamasının sonuçları bunlar. Ayrıca Fikirtepe örneğinde olduğu gibi, meseleyi sadece bir imar artışı ya da değer artışı pazarlığı üzerinden yürüttüğümüz zaman burada halka ne verdiğimizin önemi kalmıyor.

Tüm bu alışkanlıkları değiştirip, süreci başka bir yerden merkeze alarak yürütmek gerekiyor. Kimseyi mağdur etmeden, yerinden uzaklaştırmadan, bir topluluk geliştirmesi yaparak, birlikte bir süreç yürüterek vatandaşın her kademedeki görüşlerini alarak, görüşlerini projeye yansıtarak ortak bir gelecek vizyonu çizmelerini sağlamak gerekiyor. Ama bizde işler geçmişte komşuyu komşuya düşman eden bir noktaya doğru evrildi. Çünkü tek konuşulan şey, imar rantı oldu. Oysa bu hayati süreçleri bu algının dışına çıkarmak gerekiyor. Bunun en iyi yolu da insanları dinleyerek ve konuşarak aynı yolu izlediğimize inandırmak. Kimsenin bu yoldan çıkar elde etmeyeceği bir perspektifle yaklaşarak çözebiliriz diye düşünüyoruz. Zaten çoğumuz geçmişte kentsel dönüşüm süreçlerini yakından takip eden ve o mahallelerle birebir temasta olan kişileriz.

Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanı Tayfun Kahraman ve İmar ve Şehircilik Daire Başkanı Gürkan Akgün bu süreçlerin içinde yer almış insanlardır. Ben de keza öyleyim. Hem meslek odasından hem mahalle örgütlenmelerinden süreçleri yakından takip eden kişileriz.

Dolayısıyla bu politikaların geliştirilmesi için de elimizden geleni yapıyoruz.

Türkiye'nin yüzölçümünün **%66**'sı aktif fay hatları üzerinde yer alıyor.

Türkiye nüfusunun **%70**'i deprem bölgelerinde yaşıyor.

İstanbul'da büyük bir depremde yıkılacağı veya ağır hasar göreceği düşünülen

48.000

Riskli binada yaşayan tüm vatandaşlara yetecek kadar

konut stoğumuz var.

7.5'in üzerindeki büyüklükte olası bir deprem felaketinin İstanbul'a yaşatacağı ekonomik kayıp yaklaşık

120 milyar TL'dir.

2000 yılı öncesinde yapılan binalarda depremde risk daha da artıyor.

İstanbul'da 2000 yılından önce yapılmış **793.800** bina var, bunların **255.000**'i 1980 yılı öncesi yapılmış.

"2000 yılı öncesinde yapılan binalarda depremde risk daha da artıyor"

Yapım Yılına Göre Yapı Stoğu	Yapı Stoğu
2000-2019 yılları arası	376.000
1980-2000 yılları arası	538.800
1980 öncesi	255.000

Diğer taraftan İstanbul'da yapılan "Sosyal Hasar Görebilirlik" araştırması var.

Bu araştırma verilerine göre, İstanbulluların **%42**'si depremde yaşanacak kayıpları tamamen **kader** olarak görüyor ve **%46**'sı deprem için hiçbir **önlem almadığını** belirtiyor.

Depremde yaşanacak felaket kader değildir, yapabileceğimiz çok şey var.

KONUT SORUNU: “BARINMA SORUNU” MU “İNSAN HAKKI” MI?

Röportaj

“GÜLTEN KUBİN”

Şehir ve Bölge Plancısı

Sadece Türkiye’de değil, dünyada da konut, konut edinme, barınma hakkı vb. kavramlar yeni toplumsal ve ekonomik süreçler bağlamında tartışılıyor, farklı bakış açıları geliştiriliyor. Bu gerçekten hareketle artık temel insan hakkı olarak kabul edilen konut ve barınma sorununu, dünyadaki mevcut durumu ve yeni uygulamaları Gülten Kubin’e sorduk.

DÜNYADA KONUT SORUNUNA BAKIŞ

20. yüzyılın ikinci yarısında sanayileşmeye ve kentleşmeye koşut olarak kentli nüfus, önceki dönemlerde görülmeyen bir hızla artmaya başlamıştır. Gerçekte, 1950’de dünya nüfusunun %30’u kentsel alanlarda yaşarken bu oran 2010 yılında %50’yi geçmiştir. Bu sürecin neticesinde son 70 yılda içeriği/niteliği hızla değişen ve çeşitlenen kentsel sorunlar içerisinde öncelikli ve önemli bir sorun alanı olan “konut” a dair paradigma ve politikalar da değişmiştir.

19. yüzyılın sonlarından itibaren Avrupa’nın ve ABD’nin sanayi kentlerinde konut, insanların barınma gereksinimini karşılamada ötesindeki sosyo-ekonomik boyutlarıyla toplumsal bir sorun şeklinde algılanmaya başlamıştır (Harloe, 1995; alıntılan Alkan, Uğurlar, 2015). Buna rağmen 20. yüzyılın ilk yarısında konut sorununun ve çözüm önerilerinin ağırlıklı olarak “barınma sorunu” bakışıyla şekillendiği söylenebilir. 1948’de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nde konut ilk kez bir “insan hakkı” sayılmış ve konut sorunu da artık “hak” temelli yaklaşımlarla tartışılmaya başlamıştır.

1950’li ve 1960’lı yıllarda Avrupa kentlerinde önceki dönemlere göre yaygınlaşan toplu sosyal konut uygulamalarıyla bir anlamda niceliksel açıdan çözülmeye çalışılan konut sorunu, 1970’li yıllardan itibaren “sürdürülebilir kent” kavramıyla birlikte ele alınmış ve “konutun niteliği” de bir sorun biçiminde algılanmıştır. Son 30 yıldır gerek akademik ve mesleki çevrelerde gerek uluslararası kurum ve kuruluşların belgelerinde/bildirgelerinde gerek devletlerin ulusal/bölgesel/yerel ölçeklerdeki konut politikalarında konut sorunu, “temel gereksinim” ve “hak” kavramları çerçevesinde “sağlıklı/güvenli/dirençli/yeterli konut” ifadeleriyle tanımlanmaya başlamıştır.

1950’li yıllardan itibaren konut sorununa ilişkin uluslararası belgelere yansıyan kavramsal yaklaşım ve politika değişiklikleri aşağıda kısaca özetlenmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1948

Madde 25: Herkesin... yeterli yaşama standartlarına hakkı vardır. Bu hak; beslenme, giyim, konut, tıbbi bakım ile... güvenlik hakkını da kapsar.

BM Habitat I Konferansı, Vancouver, 1976

(Dünya Kentsel Nüfusu: %37.9)

“Barınma” ve “kentleşmenin” ortak değerlendirilmesi gereğinden hareketle dünyada hızlı kentleşmenin etkileri ve sürdürülebilir yerleşimlere olan ihtiyaç gündeme alınmıştır.

Avrupa Konseyi-Avrupa Kentsel Şartı, 1992

Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması öngörülmüştür.

BM Habitat II. Konferansı, İstanbul, 1996

(Dünya Kentsel Nüfusu: %45.1)

“HABITAT Gündemi” ve “İstanbul Bildirisi” belgeleriyle “herkes için yeterli konut”, “sürdürülebilir insan yerleşimleri” ve “insan yerleşimindeki yaşam kalitesini iyileştirmek” kavramları uluslararası gündeme girmiş, üye ülkeler tarafından söz konusu temel hedeflere yönelik küresel eylem planı kabul edilmiştir.

BM Habitat III Konferansı, Kito, 2006

(Dünya Kentsel Nüfusu: %45.1)

Konferansta kabul edilen “Yeni Kentsel Gündem”, insan yerleşimlerini -iklim değişikliğine ve çevrenin korunmasına da önem atfederek- “herkes için kent” ana teması etrafında “kimsenin geride bırakılmaması” anlayışıyla göçmenleri de içine alacak şekilde tüm toplum kesimlerini kapsayan ve mekânsal açıdan bütünleştiren, eşit haklar, yeterli konut ve erişilebilir, fonksiyonel fiziki ve sosyal sistemlere sahip yerleşimler olarak tanımlamıştır.

Konut politikalarının oluşturulmasıyla ilgili uluslararası alandaki en güncel belge olan “Yeni Kentsel Gündem”de konuta ilişkin öne çıkan taahhütler şunlardır:

- Yeterli ve ekonomik olarak karşılanabilir, ulaşılabilir, kaynak-aktif, güvenli, dayanıklı, iyi konumlanmış ve kentle bağlantısı iyi kurulmuş konut hakkının sağlanması,
- Kapsayıcı, bütünleşmiş, yaş ve cinsiyetlerin, engellilerin, farklı gelir gruplarının ihtiyaçlarına duyarlı konut politika ve yaklaşımlarının geliştirilmesi,

- Evsizlerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi, evsizliğin azaltılması ve önlenmesi,
- Sürdürülebilir konut ve konut finansmanının desteklenmesi,
- Konut politikalarında sosyal kapsayıcılık, ekonomik etkinlik ve çevresel korumanın desteklenmesi,
- Sürdürülebilir ve ekonomik olarak karşılanabilir konutun, merkezi alanlarda veya merkezle ilişkisi kurulmuş alanlarda, yeterli altyapıyla birlikte ve farklı gelir gruplarını içerecek, sosyal bütünleşmeyi sağlayacak şekilde sağlanması için kamu kaynaklarının etkili kullanımının desteklenmesi,
- Dar gelirliye yönelik mülk ve kiralık konut seçenekleri için politikaların, uygulama araç ve mekanizmalarının, finans modellerinin, ortak mülkiyet ve kooperatif çözümlerinin geliştirilerek ekonomik olarak karşılanabilir konut seçeneklerinin geliştirilmesi,
- Kendi evini yapma ve aşamalı olarak evini geliştirme programlarının özellikle gecekonduların ve kaçak yapıların iyileştirilmesinde desteklenmesi,
- Konut sektöründe yeterli ve uygulanabilir mevzuatın geliştirilmesi,
- Kentten kopuk toplu konutların yapımından kaçınılması,
- Özellikle ekonomik olarak karşılanabilir konuta ve konut iyileştirmesine yatırım yapacak tüm kuruluşlar için uygun konut finansmanının geliştirilmesi ve bu yöndeki katılımıcılığın desteklenmesi.

TÜRKİYE’DE KONUT SORUNUNA GÜNCEL BAKIŞ

Uluslararası belgelerde ve politikalarda konut konusundaki güncel yaklaşımlar ülkemizin 11. Kalkınma Planı Konut Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda ayrıntılı olarak ortaya konmuş ve komisyonun 11. dönem konut politikaları 18 maddede ifade edilmiştir. Bu önermeler kısmen Kalkınma Planına (2019-2023) yansıtılmıştır.

11. Kalkınma Planı’nda ortaya konan konut politikaları içerisinde özellikle dar gelirli ve dezavantajlı grupların konut gereksinimine yönelik yaklaşım, strateji ve politikalar şu şekildedir:

Konutla ilgili vizyon: Herkesin yeterli, gereksinimlere uygun, yaşanabilir, sağlıklı, dayanıklı, güvenli, ekonomik olarak karşılanabilir ve sürdürülebilir bir konuta sahip olması ve temel hizmetlere erişiminin sağlanmasıdır.

- Dar gelirliyle engelliler, yaşlılar, kadınlar, gençler, evsizler gibi dezavantajlı grupların konut gereksiniminin karşılanmasına yönelik sosyal konut projeleri desteklenecektir.
- Sağlıklı, engelsiz, güvenli, çevre ve çocuk dostu konut ve konut alanlarının geliştirilmesi için mevzuat ve mevcut standartlar gözden geçirilerek yaşam kalitesini yükseltme amacıyla yenilenecek; yasal, idari ve finansal mekanizmalar bu yönde güçlendirilecektir.

AVRUPA ÜLKELERİNDE SOSYAL KONUT POLİTİKALARI

Avrupa Birliği Politikaları

2000’li yıllardaki küresel kriz öncesinden başlayarak birçok Avrupa ülkesinde “konuta erişim” koşulları kötüleşmiştir. Kriz sonrasında Avrupa Komisyonu, sosyal konut politikaları üretme konusunda daha fazla sorumluluk üstlenme gereği duymuş, bu doğrultuda oluşturulan Avrupa Birliği (AB) politikaları, birlik ülkelerinin sosyal konut uygulamalarında daha ağırlıklı olarak dikkate alınmaya başlamıştır.

Günümüzde AB’de birçok ülke konut politikalarını “herkes için konut” yaklaşımı çerçevesinde toplumda değişen yeni ihtiyaçlara göre uyarlamaktadır. Bu kapsamda AB devletleri, yerel yönetimler ve konut üreticileri, “erişilebilir konut sunumunu” artırmak amacıyla üç temel ilke etrafında birlikte çalışma ve işbirliği yapma gereği duymaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

1. Daha esnek ve konu/sorun-bazlı politikalar üretmek,
2. Nüfus içinde sayıları giderek artan kırılgan grupları korumak ve
3. Ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar için arsa/mekân sunmak (arsa geliştirme fonu, hisseli/ortak mülkiyet gibi).

GÜLTEN KUBİN

1983 yılında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nden mezun olmuştur. 1989’da aynı bölümde master programını tamamlamıştır. 37 yıllık mesleki deneyiminde Ankara Büyükşehir Belediyesi, Çukurova Metropolitan Bölgesi Kentsel Gelişme Projesi ve ABŞB Metropol A.Ş.’de şehir plancısı; ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nde öğrenci asistanlığı ve yarım zamanlı öğretim görevlisi; Kent-Koop’ta araştırma ve proje değerlendirme sekreteri olarak görev yapmıştır. 1994-1996’da ŞPO genel sekreterliği ve 2002-2004’de ŞPO Ankara Şubesi başkanlığı görevlerini üstlenmiştir.

2000 yılından bugüne Prota A.Ş.’de proje yöneticisidir. Yerleşmelerde afetlere karşı kentsel risk yönetimi ve sakinim planlaması içerikli Dünya Bankası projelerinde çalışmaktadır.

2008’de Bayındırlık ve İskan Bakanlığı-Kentleşme şurasında “Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi” komisyonunda üye, 2009’da Bayındırlık ve İskan Bakanlığı-BİKAP programında katılımcı, 2017’de 11. Kalkınma Planı Konut Politikaları Özel İhtisas Komisyonu’nda üye olarak görev almıştır.

Avrupa Ülkeleri

İngiltere, dünyada sosyal konut alanında ilk uygulamaları gerçekleştiren ülkedir. 20. yüzyıl başında Londra’da Bethnal Green bölgesindeki barınakların yerine yapılan konutlar, ilk kapsamlı sosyal konut örnekleridir.

İngiltere’de 1980’de çıkan Konut Yasası’yla kiracılara oturdukları sosyal konutu satın alma hakkı getirilmiş, merkezi hükümet yerine yerel birimler ve konut birlikleri konut piyasasında daha aktif rol üstlenmeye başlamıştır.

2000’li yıllara gelindiğinde ülkedeki Konut Birlikleri aracılığıyla sağlanan sosyal konut oranı %8, yerel yönetimlerce sağlanan sosyal konut oranı %10 olmuştur.

Sosyal konutta kiralama yöntemi hâlen çok yaygın kullanılmaktadır. Kira düzeyleri Konut Birlikleri tarafından özel sektör ilkeleriyle belirlenmekteyken 1997 yılından itibaren kiralar, enflasyon oranının üzerine küçük bir yüzde artışı koyacak şekilde düzenlenmiştir.

İngiltere’de 2012 yılından itibaren yürürlüğe giren bir yasal düzenleme kapsamında sosyal nitelikli konutların kira düzeyleri işçilerin kazançlarına, mülkün büyüklüğü ve değeri üzerinden yapılan bir puanlama formülüne göre belirlenmektedir.

Fransa’da sosyal konut sunumu kiralık ve mülk sosyal konutların yapım, geliştirme, tahsis ve işletme konularını içermektedir.

Sosyal konut sunumu çoğunlukla kiralık sosyal konut kurumları (Habitaion à Loyer Modéré, HML), kısmen yarı-kamu kuruluşları (Société d’économie mixte, SEM) ve kâr amacı gütmeyen bazı birlikler tarafından sağlanmaktadır. Sosyal konut stokunun büyük kısmını sağlayan HML’ler, Fransa Konut Bakanlığı’yla Maliye Bakanlığı’nın kontrolü altında çalışan, kâr amacı gütmeyen, kamu veya özel sermayeli kuruluşlardır. Bu kuruluşlar ihtiyaç sahibi gruplara “uygun fiyatlı kiralık konut” sağlamaktadır ve konutla ilgili genel yasalardan ayrı düzenlenmiş “İnşaat ve Konut Yasası” (Code de la Construction et de l’Habitation, CCH) hükümleri çerçevesinde çalışmaktadır.

Kiralar, devlet ve yerel yönetimler tarafından sağlanan sübvansiyonlar ve vergi teşvikleriyle maliyetleri azaltılan net inşaat bedeline göre hesaplanmaktadır. Ayrıca en yoksul hane halklarına kira yardımı yapılmaktadır. Ancak hane halkının geliri -o gelir grubu için belirlenen- üst sınırı aşarsa ödeyeceği kira da aynı oranda artmaktadır.

Yeni sosyal konut inşaatları için ayrılan parasal kaynağın büyük çoğunluğu “Livret A” hesaplarından fon sağlayan Mevduat ve Emanet Fonu (Caisse des Dépôts et Consignations, CDC) tarafından verilen finansman kredileriyle sağlanmaktadır. “Livret A”, faiz oranları düzenlenmiş, vergiden muaf bir tasarruf fonudur.

Diğer finansman kaynakları işverenlerin çalışanlarına konut desteği niteliğinde sağladığı “% 1 Logement” denilen borç ve iskontolu kredilerden, yerel yönetimler tarafından verilen teminatlardan ve HML tarafından sağlanan güvence fonundan (Caisse de Garantie du Logement Locatif Social, CGLLS) oluşmaktadır.

Sosyal konuta erişim, hane halkı gelirin göre sınırlandırılmaktadır. Gelir üst sınırı ulusal düzeyde bir yasal düzenlemeyle belirlenmiştir, ancak konutun bulunduğu yer/yerleşim ve hane halkı yapısına göre değişmektedir. Gelir üst sınırları fiilen nüfusun büyük kısmının sosyal konutlara erişimini sağlayacak ve belirli bir düzeyde sosyo-ekonomik karışıma izin verecek şekilde belirlenmiştir.

Hollanda, sosyal konut açısından AB ülkeleri içinde en büyük stoka sahip ülkedir. Sosyal konutlar, ülke toplam konut stokunun yaklaşık %32’sini; kiralık konut stokunun ise, %75’ini oluşturmaktadır. Hollanda Anayasası’nın 22. maddesinde, “konut sunumunun kamu kurumları eliyle sağlanması” hüküm altına alınmıştır. 1901 tarihli Hollanda Konut Yasası’nda ise, sosyal konut sunumunun nasıl organize edileceğinin yasal çerçevesi ortaya konulmuştur.

Sosyal konut sunumunda hedef kitle devlet tarafından belirlenmektedir. Sosyal konut kuruluşları hedef gruplara yasayla tanımlanmış hizmetleri sağlamaktadır.

Hollanda’da Sosyal Konut Birlikleri (Wonin Corporaties), kâr amacı gütmeyen özel kuruluşlardır. Bu birliklerin öncelikli yasal görevleri, düşük gelirli hane halklarına konut sağlamaktır. Bu birliklerin tescilli ve merkezi hükümet tarafından yetkilendirilmiş olması gereklidir. Konut birlikleri, yasal çerçevesi devlet tarafından belirlenmiş olmasına karşın bağımsız özel girişimler olup kendi hedeflerini belirlemekte ve kendi mali sorumluluklarını üstlenmektedir.

Sosyal konut birliklerinin görevi sadece sosyal konutları yapmak, işletmek, satmak ve kiralamakla sınırlı değildir. Aynı zamanda konutların kullanımıyla doğrudan ilgili diğer hizmetleri de kullanıcılara sağlamakla görevlidir.

Sosyal konutların tahsis yöntemleri yerel/bölgesel koşullara göre değişmekle birlikte genel olarak yakın zamana kadar sosyal konuta erişim gelir düzeyiyle sınırlanmamış ve tüm vatandaşlara açık olmuştur. Ancak Avrupa Komisyonu bu uygulamaya karşı çıkmış ve 2010 yılında aldığı kararla sosyal konut sunumunun sınırlı grupları hedeflemesi gereğini vurgulamıştır. Hedef gruplar öncelikle gelir durumuyla ilişkilendirilmek üzere dezavantajlı kişiler, sosyal açıdan daha az avantajlı gruplar ve belirli uzman işçiler şeklinde tanımlanmıştır.

Almanya’da yapı tasarrufu sandıkları üzerine kurulu sistem 19. yüzyılın başlarından bu yana uygulanmaktadır. Yapı tasarrufu sandıkları, konut edinimi amacıyla tasarruf yapmak isteyen katılımcıların tasarruflarını değerlendirmek (tasarruf edilmek üzere müşterilerce yatırılan katkı payları) ve karşılığında konut yapımına veya satın alınmasına yönelik kredi veren kredi kuruluşlarıdır.

Yapı tasarruf kredisi sadece konutun alımı, modernizasyonu, yapımı ve genişletilmesiyle kentsel yenileme kapsamındaki konutların güçlendirilmesi ve yeniden yapımında kullanılabilir.

Yapı Tasarruf Sistemi, müşterilerle yapı tasarrufu bankası arasında imzalanan sözleşme çerçevesinde belirli bir süre birikim yaptırarak, ardından tasarruf süresi başında uzlaşılabilir oranlar üzerinden kredi kullanılmayı taahhüt eden, bu bakımdan piyasadaki dalgalanmalardan etkilenmeyen kapalı bir sistemdir. Düşük mevduat faizi içeren sözleşmelerin müşteriler açısından cazip olmasını sağlamak için enflasyon etkisinden arındırmak amacıyla mevduatlara devlet katkısı verilmektedir.

Avusturya’da farklı formlarda sosyal konut sunumu söz konusudur. Kâr Amacı Olmayan Konut Yasası çerçevesinde kâr amacı olmayan kuruluşlar tarafından kiralık veya mülk sosyal konut sağlanmaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar kamu desteği alabilmektedir. Sosyal konutlar toplam konut stokunun yaklaşık %23’üdür. Toplam sosyal konut stokunun %60’ı yerel yönetimlere ve kamu kurumlarına aittir. Ancak son on yılda yerel yönetimler yeni konut yapımından çekilmiş, yerini kooperatifler ve şirketlerden oluşan az kâr amaçlı kuruluşlarla kâr amaçlı şirketler almıştır.

Örnek bir konut projesinin finansman kaynakları şöyledir:

- **%20-60:** Koşullu destekler (hibe, düşük maliyetli kredi), finansman ve yapım maliyetlerini aşağıda tutmak üzere sınırlandırılmaktadır.
- **%5-15:** Geliştiricinin/yapımcının payı.
- **%0-15:** Gelecekteki mal sahibinin payı (bazı koşullarda satın alma hakkı).
- **%50-70:** Konut bankaları tarafından finanse edilen ticari krediler (bunlar oldukça uygun koşullarda “konut yapımı dönüştürülebilir tahvillerinden” (HCCB) yeniden finanse edilmektedir).

Sosyal konut uygulamalarında yerel yönetimler tarafından arsa sağlanması, bazı kentlerde özel amaçlı arsa kuruluşlarının piyasaya hâkim olmasıyla düşük maliyetli alanların sosyal konuta ayrılması, koşullu desteklerin arsa, finansman ve yapım maliyeti üzerine sınırlama getirmesi gibi araçlar kullanılmaktadır.

SONUÇ YERİNE

Ülkemizde Anayasa’da herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı (56. madde) ve konut hakkı (57. madde) güvence altına alınmıştır. 1984 yılında kurulan Toplu Konut İdaresi, alt gelir gruplarının konut gereksinimini karşılamak üzere bir rol üstlenmiş olmakla birlikte mevcut durumda konut sunumu “mülk konut”la sınırlıdır. Ancak ülkemizde hâlen dar gelirli ve dezavantajlı grupların konuta erişimi konusu önceliğini korumaktadır. Bu nedenle alt gelir grupları için örgütlenme, finansman vb. açılardan farklı konut seçeneklerinin sunulması ihtiyacı devam etmektedir. 5393 sayılı Belediye Yasası’nın 69. maddesine göre, “Belediyeler; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla işbirliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. ... Durumları 775 sayılı Gecekondu Kanunu’nun 25. maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabilir.”

775 sayılı Gecekondu Kanunu’nun 25. maddesine göre, “7. madde gereğince tesbit olunan önleme bölgelerindeki arsalar öncelikle gecekonduların ıslahı ve tasfiyesi sebepleriyle açıkta kalacaklara ve diğer konutsuz vatandaşlara verilir. ... Her ne sebeple olursa olsun, bu kanun hükümlerince arsa tahsis edilecek kimselerin yoksul veya dar gelirli olması, kendisinin veya eşinin veya ergin olmayan çocuğunun herhangi bir belediye sınırı içinde ev yapmaya müsait arsaya veya herhangi bir yerde bir ev veya apartmanın ayrı bir dairesine karşılık olan payına sahip bulunmaması şarttır. Kimlerin yoksul ve dar gelirli sayılacağı, kendisine arsa tahsis edileceklerin öncelik sırası ve yukarıda sözü geçen diğer hususların esasları yönetmelikte belirtilir.” BM-Habitat istatistikleri tüm dünyada kentsel gecekondu alanlarında yaşayan 1.1 milyar insan olduğunu ortaya koymaktadır ve bu eğilimin sürmesi beklenmektedir. Gerçek olan şu ki, kentlerde yaşayan yoksulların oranının gelişmekte olan pek çok ülkede kent nüfus artışının genel hızından daha hızlı bir şekilde artmakta olduğudur.

Sonuç olarak ülkemiz kentlerinde özellikle dar gelirli ve dezavantajlı grupların kiralık/mülk konut gereksiniminin bir “insan hakkı” olduğu kabulünden hareketle sosyal konut sunumunun Avrupa örneklerinde olduğu gibi devlet destekli örgütlenme ve finans modelleriyle, başka bir deyişle merkezi hükümet, yerel yönetim, sosyal konut birlikleri ve finans kuruluşları arasındaki işbirliği ve ortaklıklarla hayata geçmesinin gereği açıktır. Ayrıca kent planlama ve şehircilik yaklaşımlarının da sosyal konut hedeflerine uygun yer seçimi ve arazi kullanım kararlarının yanı sıra yaşam çevrelerinin tasarımlarını da içerecek şekilde yeniden kurgulanması gerekecektir.

“AVCILAR MODELİNDE VATANDAŞ KADERİNE TERK EDİLMİYOR”

Haftanın Röportajı/1

“TURAN HANÇERLİ”

Avcılar
Belediye Başkanı

Avcılar, deprem riski yüksek bölgede. Siz de göreve geldiğiniz günden itibaren bu konuya özel bir hassasiyet gösteriyorsunuz. Yerel yönetim olarak geliştirdiğiniz sosyal konut modelinizle de dikkat çektiniz. Bu süreci anlatır mısınız?

TURAN HANÇERLİ: Kentsel dönüşüm, Avcılar için göreve henüz gelmeden çalışmaya başladığım konulardan biriydi. Avcılar'ın ve İstanbul'un en büyük sorunu, yaklaşan İstanbul depreminde büyük bir yıkıma sebep olacağını bildiğimiz eski ve/veya riskli yapı stoku. Avcılar'ın zemini oldukça sıkıntılı, hata affetmeyecek bir zemin. Doğru ve eksiksiz mühendislik faaliyetleri gerekiyor. Dolayısıyla göreve geldiğimiz ilk günden itibaren konunun uzmanlarıyla, üniversitelerin ilgili bölümlerinin profesörleriyle, doçentleriyle toplantılar yapmaya başladık. Atacağımız her adımın bilimsel veriye, bilimsel bir bakış açısına dayanması bizim için çok önemli. Bütün bu çalışmalar sonucunda Avcılar'daki mevcut durumu ve olması gerekeni ortaya çıkardık. Türkiye'nin en önemli sorunlarından birinin öngörülerle işletilmeye çalışılan modellemeler olduğunu düşünürüm. Bu ne yazık ki hem ekonomide hem kentle ilgili sorunlarda böyle. Biz öngörülerimizi hiçe saymadan ama bilimselliği de baz alarak çalıştık.

Hepimizin bildiği gibi, kentsel dönüşüm konusunda ülkemizde %100 başarılı olan bütüncül bir proje ne yazık ki yok. Başarılı bir iki tane proje olsa da bu projelerde halk kendi mahallelerinden taşınıp, daha önce belki de hiç önünden geçmediği mahallelerde yeni ev sahibi oldu. Bu durumun yarattığı kültür erozyonu, psikolojik ve toplumsal sorunlar göz ardı edilmek zorunda kalındı. Avcılar'da bizim emin olduğumuz ilk konu, yerinde dönüşüm yapmaktır. Bunun nedeni sadece rezerv alanımızın olmayışı değil, Avcılar'ın mahalle ruhunu ve komşuluk ilişkilerini bilmemizdi. Avcılar halkı kendi mahallelerinde komşularıyla yaşamak istiyor. Biz de yerinde dönüşüm için modeller, formüller arayışına girdik.

Avcılar'daki kentsel dönüşümün önünde iki önemli problem vardı: Birincisi, finansal problem; ikincisi, vatandaşın eksik veya kirliliğe sahip olmasından kaynaklanan güven sorunu. Güven sorunu, kentsel dönüşüm konusunda finansal problemleri çözme aşamasına gelmeyi dahi imkânsız kılıyordu. İyi niyetli müteahhitler elbette bir yana, ama kötü niyetli, kasti olarak iş almak için yanlış bilgi veren, kulaktan dolma duyularını doğru kabul eden yadsınamayacak bir kitle vardı. Bizim yapmamız gereken ilk iş, halka önce doğrusunu anlatmak olmalıydı. Bıkmadan, usanmadan Avcılar'daki her malikle yüz yüze konuşmayı, konuyu tüm bileşenleriyle anlatmayı hedefledik.

Finansal sorun, bütün memleketin en temel sorunu. Özellikle kentsel dönüşüm konusunda vatandaşın üstlenmesi gereken önemli bir bedel var. Bizim ilk hedefimiz, bu bedeli aşağı çekmek oldu. Metrekaredeki doğru ve güncel fiyata ulaşmak için lokal müteahhitlerle görüşmeler yaptık, onları da dinledik, İstanbul fiyatlarıyla mukayese ettirdik ve ortaya bambaşka bir resim çıktı. O zamanki fiyatların üzerinde ciddi bir zaman maliyeti de olduğunu gördük. Çünkü müteahhit en iyi bildiği inşaat işinin yanında bir de uzlaşma işi yapıyordu, sözleşmeleri hazırlıyordu, uzlaşma süreci daha da uzuyordu. Dolayısıyla bunun da bir maliyeti oluyordu. İyi niyetli olmayan müteahhitler için en kolay manipüle edilecek kalem buydu.

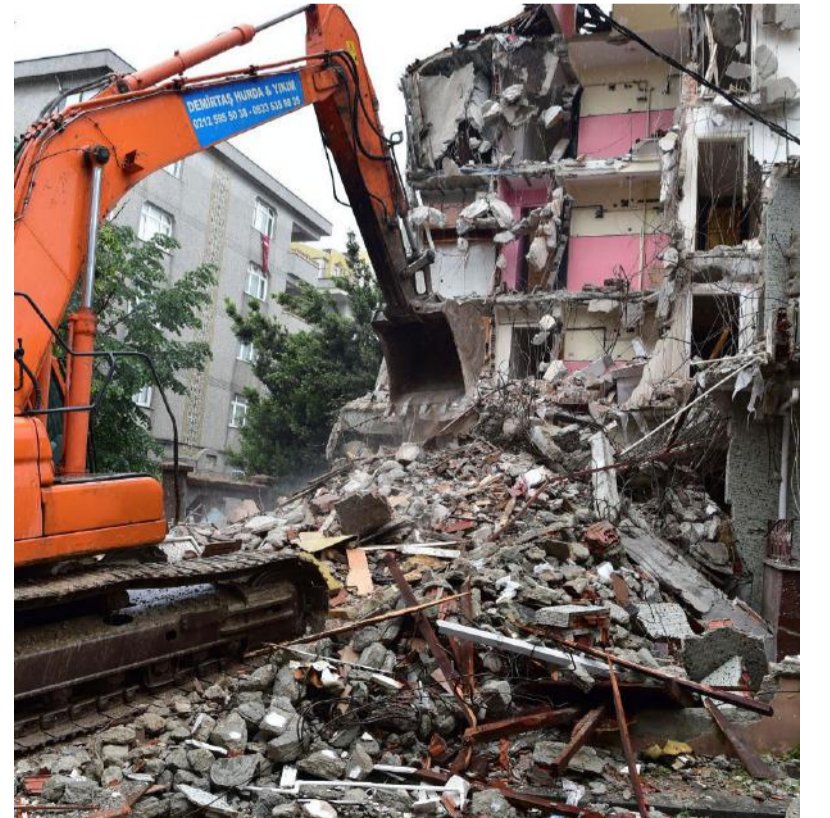
Biz de bütün bu gerçekleri masaya yatırarak Avcılar Belediyesi'ne bağlı bir iştirak şirketi kurmaya karar verdik. Bu iştirak şirketinin temel özelliği, vatandaşa danışmanlık vererek kentsel dönüşümle ilgili eksiksiz ve doğru bilgiyi işin uzmanlarından zamanında almalarını sağlamak ve geliştirilen Avcılar modeliyle sorunsuz, en avantajlı hâlde kentsel dönüşümü gerçekleştirmek. Şirketimiz Avbel'le henüz ilk ayı tamamlanmadan İş Bankası'yla kendi geliştirdiğimiz model üzerinden çalışmaya başladık. İş Bankası, kentsel dönüşüm kredisinde pazar payının %90'na sahip ve konuyla ilgili tecrübeli, yenilikçi bir banka. Avcılar şubesi himayesinde, genel müdürlükten gelen yetkililerle piyasada mevcutta da olan modeli kendimize daha uygun, vatandaş lehine daha güvenilir bir hâle getirdik.

Hak ediş modelimizdeki en önemli avantaj, bütün hak edişlerin ilk onayının Avbel (iştirak şirketimiz) olması ve ilk hak ediş öncesinde vatandaşın müteahhite hiçbir ödeme yapmaması oldu. Vatandaşa toplam bedeli peşin ödemek istese bile ödemeyi direkt müteahhite değil, projenin hesabı olarak açılan hak ediş hesabına yatırıyor. Böylece müteahhit sadece sahada yaptığı kadarının ödemesini alıyor. Müteahhit biliyor ki işini doğru ve eksiksiz yaparsa ödemesi bankada onu bekliyor. Vatandaş da biliyor ki müteahhit işini doğru yapmazsa bir kuruş ödeme alamayacak. Kastettiğim doğru iş, yine Avbel tarafından denetlenen, revize edilen sözleşmelerde tanımlı. İşin teknik kısımları teknik şartnamede, hukuki ve genel tanımlar kentsel dönüşüm sözleşmesinde elbette detaylı yer alıyor.

Kısacası Avcılar modelinde vatandaşın kaderine terk edilmiyor. Doğru fiyatı iyi kalitede bir iş için doğru şekilde ödüyor. Müteahhit arkadaşlarımız da en iyi bildikleri işi, yani inşaatı yapıyor.

Avcılar modeli, uzlaşma temelli ve hukuki güvenceli bir iş modeli olarak bugün itibarıyla 300'ü aşkın yapıda işliyor. Kentsel dönüşüm konusunun elbette bazı büyük problemleri var. KDV konusu bizim için ciddi bir sorun. Eski hakların kaybı, imar affı için ödeme yapan kat maliklerinin dönüşüklerinde bu haktan yararlanmalarını diğer büyük sorun. Ancak Avcılar Belediyesi olarak bu konudaki görüş ve önerilerimizle ilgili de çalışmalar yürütmeye, doğrusunu işaret etmeye ve mücadele etmeye devam ediyoruz.

“ÜRÜNLERİMİZİN PAZARLAMASINDA DESTEĞE İHTİYACIMIZ VAR”

Haftanın Röportajı / 2

“MUSTAFA SARIGÜL”

Tunceli-Ovacık
Belediye Başkanı

İl belediyesinin farklı partiden olduğu bir ilçe olmanın avantajlarını ve dezavantajlarını yaşıyor musunuz?

MUSTAFA SARIGÜL: Dersim tüm şehir olmadığı için il ve ilçe belediyelerinin birbirleriyle çok fazla işleri olmuyor. Ancak yörenin ekonomik zorlukları, dil, din ve kültürel yapısı dikkate alındığında her anlamda bir bütünlük olması daha iyi olurdu. Bu açıdan bakıldığında dezavantajlı bir durumdan söz etmek mümkündür.

CHP’li ilçe belediyeleriyle işbirliği alanlarınız var mı? Varsa hangi konularda?

MUSTAFA SARIGÜL: CHP’li belediyelerle henüz belirgin bir proje işbirliği gerçekleşmedi. Ufak çaplı destekler almaya başladık. Kardeş belediyeçilik çalışmasıyla daha fazla yol alabileceğimizi düşünüyorum. Bir kaç belediyemizle araç gereç ve tarım ürünleri pazarlama ilişkisi kurduk. Ancak tarımsal ürünlerimizin pazarlanması için büyükşehir belediyesinin ve ilçelerinin yardımına ihtiyacımız var. Çünkü halkımızın tarım hayvancılık dışında başka bir işi bulunmamaktadır.

2019 yılında İzmir Büyükşehir İzelman Şirketi’nin katkılarıyla 1 adet kreş oluşturduk.

Küçük ölçekli bir belediyeyiz, yerleşik nüfusumuz oldukça az. Olup biten olayları anında herkes duyabiliyor.

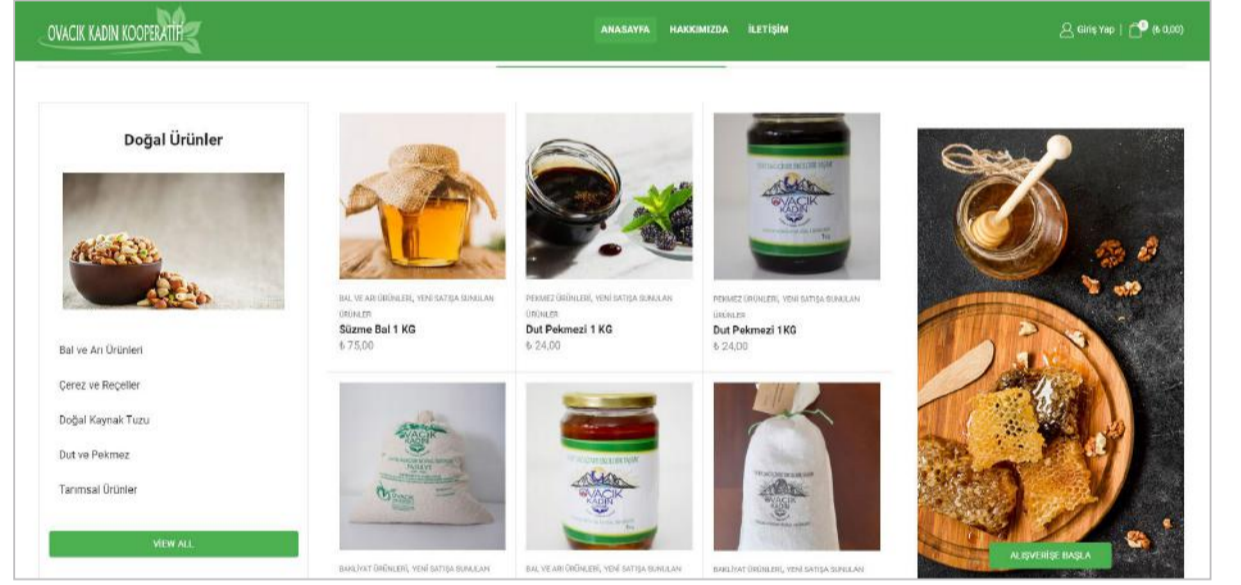
Herkes belediyeye uğrayıp fikirlerini söyleyebiliyor. Meclis toplantılarımızı koşullar elverdikçe sokakta halka açık yapıyoruz. Çoğu zaman gündem sokakta oluşuyor ya da gündemi halka sunuyoruz. Herhangi bir partizanlık söz konusu değil.

Bölgenizde tarımsal kalkınma ve sürdürülebilirlik alanında ne tür projeler hayata geçti ya da planlanıyor?

MUSTAFA SARIGÜL: Genellikle kadınlara yönelik kooperatif, istihdam, kreş vb. çalışmalara ağırlık veriyoruz. Belediyemizin desteğiyle kadın kooperatifi kuruldu. 100’e yakın üyesi var. Kooperatif çalışmaları kapsamında bakliyat üretimi ve el emeği çalışmaları yürütüyoruz. 2019 yılında bakliyat tohumu ve mazot yardımı, 70 aileye de halk bostanları yaptık.

2020 yılında halk bostanlarımızı 90’a çıkardık, ilçe tarımla birlikte 5 aileye çilek tarlası oluşturduk. 100 aileye mazot tohum desteği sunduk. Daha önce kurmuş olduğumuz bakliyat eleme tesisini tekrar faaliyete geçirerek yaklaşık 100 kadınıma dönüşümlü olarak istihdam yaratmaya çalışıyoruz. Gelecekte el emeği atölyeleriyle kadın istihdamını artıracacağız.

Diğer belediyelerimizden bakliyat pazarlama ve müzik atölyeleri için acil destek bekliyoruz. Ayrıca bu yıl il valiliğimizle ortak Ovacık kadın kooperatifi olarak yöremize ait endemik tür olan tek diş Tunceli sarımsağının kültüre alınıp çoğaltılması projesini başlattık.

“KARARLARI HALKA AÇIK TOPLANTILARDA ALIYORUZ”

İl belediyesinin farklı partiden olduğu bir ilçe olmanın avantajlarını ve dezavantajlarını yaşıyor musunuz?

SEYFİ GEYİK: İl belediyesinin farklı bir partiden olmasının herhangi bir dezavantajını yaşamadık. Ortak sorunlarda ve işlerde bir araya gelip, istişare ederek çözüm arayabiliyoruz.

CHP’li ilçe belediyeleriyle işbirliği alanlarınız var mı? Varsa hangi konularda?

SEYFİ GEYİK: Evet var. Yakın olan ilçe belediyelerimizle özellikle araç gereç konularında işbirliği yapabiliyoruz. Personel konularında eksik kalan noktalarda dayanışma içinde çalışabiliyoruz.

İlçenizde katılımcı yönetimi nasıl sağlıyorsunuz? STK’larla ilişkileriniz var mı? Dezavantajlı gruplara yönelik neler yapıyorsunuz?

SEYFİ GEYİK: Kararları halka açık şekilde yaptığımız toplantılarda alıyoruz. Her ayın ilk perşembesi yaptığımız meclis toplantıları için “Belediye Ses” yayın cihazlarından halkımızı toplantıya davet ediyoruz. Değerlendirmeyi doğrudan halkımızla yapıp karar almaya çalışıyoruz. Şeffaf belediyecilik ilkemiz doğrultusunda 3 ayda bir düzenli olarak yapılan halk toplantılarında gelir gider hesaplarımızı vatandaşlarımızla açıklıyor, işyerleri ve toplu kullanım alanı panolarına asıyoruz. STK’lar ilçemizde kısıtlı olmasına rağmen uyum içerisinde çalışıyoruz. Örneğin, çay fiyatlarına yapılacak zamma bile esnaflarımızla yaptığımız toplantıda artırıyla eksileriyle tartışarak karar veriyoruz. Özellikle kadınlara yönelik birtakım çalışmalar yaptık. Üretimde yer alan, el emeğiyle üretim yapan kadınların ürünlerini satın alarak, pazar alanı yaratarak destek olmaya çalıştık.

Bölgenizde tarımsal kalkınma ve sürdürülebilirlik alanında ne tür projeler hayata geçti ya da planlanıyor?

SEYFİ GEYİK: Bölgemizde tarımsal kalkınma ve üretim son dönemde artmaya başladı. İlçemizde kurulan Hozat Doğal Ürünler Kooperatifi bünyesindeki üreticilerimizin yaklaşık 40 ton nohut, 40 ton fasulye, bal vb. ürünlerinin satış ve pazarlamasına destek olduk.

Haftanın Röportajı/3

“SEYFİ GEYİK”

Tunceli-Hozat
Belediye Başkanı

Üretim ve paketleme alanlarında kullanılacak ekipman temininde de destek olduk, olmaya da devam etmekteyiz. Ayrıca her yıl ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere düzenli şekilde meyve fidanı dikimini gerçekleştiriyor, üreticilerimize dağıtıyoruz.

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNCA TUTULAN VERBİS SİCİLİNE KAYDI HAKKINDA HATIRLATMA

Bilindiği üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde veri sorumlusu olarak kabul edilen belediye şirketlerinden yıllık çalışan sayısı 50’den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL’den çok olanları için Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından kamuya açık bir şekilde tutulan Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi’ne (VERBİS) kayıt yükümlülüğüne ait süre 30.09.2020 tarihinde sona ermiş bulunmaktadır.

Bununla birlikte kurum tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı’ndan elde edilen 2019 yılı verilerine göre, yıllık çalışan sayısı 50’den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL’den çok olduğu tespit edilen belediye şirketlerimizden bir kısmının VERBİS’e kayıt başvurusunda bulunmadığı ve VERBİS’e giriş yaparak bildirimini tamamlamadığı tespit edilmiştir.

Bu tespiti istinaden Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda Covid-19’la mücadele kapsamında fiili, teknik ya da hukuki imkânsızlık nedeniyle bazı veri sorumlularının sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getiremediği tespit edilmiştir.

Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik’in 8. maddesi uyarınca ve kanunun geçici 1. maddesiyle kurula verilmiş olan yetki çerçevesinde Veri Sorumluları Sicili’ne kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için bu durumda olan belediye şirketlerine 03.11.2020 tarihinden itibaren bildirim yapılmıştır. Bildirim tebliğinden itibaren 30 (otuz) gün süre verilerek bildirimlerin tamamlanması istenmektedir.

Sicile kayıt yükümlülüğün eksiksiz ve hatasız bir şekilde yerine getirilebilmesi için veri sorumlusu olan belediye şirketleri tarafından işlenmekte olan kişisel verilerin bir envanteri çıkarılarak VERBİS sistemine kategorik olarak kaydının tamamlanması gerekmektedir.

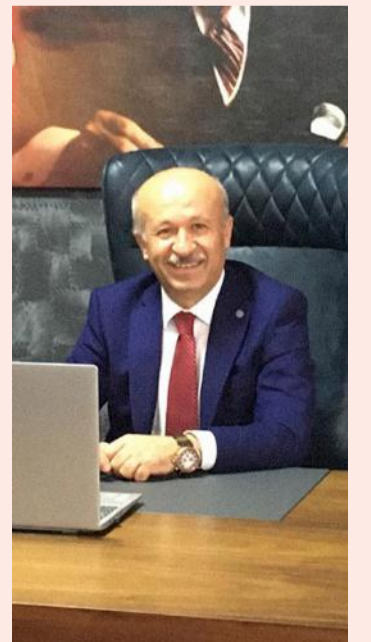
Üyemiz belediye şirketlerinin Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından herhangi bir idari yaptırımla karşı karşıya kalmamaları açısından kendilerine yapılan bildirim doğrultusunda ve verilen süre içerisinde gereken çalışmaları tamamlamaları hususunu tedbiren hatırlatırız.

SODEMSEN
SOSYAL DEMOKRAT KAMU
İŞVERENLERİ SENDİKASI

“CAHİT KORKMAZ”

SODEMSEN Genel Sekreteri

BELEDİYELERDEN HABERLER

DAYANIŞMA

Bu haftanın belediye haberlerinin ağırlığını İzmir'de yaşanan depremle ilgili belediyelerden gelen dayanışma haberleri oluşturdu. Bültenimiz yayına hazırlandığı sıralarda İzmir Büyükşehir Belediyesi de tüm imkânlarını seferber etmiş olarak büyük bir dayanışma organizasyonunu hayata geçirmeye devam ediyordu. İzmir Büyükşehir Belediyesi çalışmalarını bir başlık altında topladık.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

30 Ekim Cuma günü saat 14:51'de İzmir'de yaşanan depremin hemen ardından Başkan Tunç Soyer hasarın yoğun olduğu Bayraklı'ya gitti. Büyükşehir belediyesi, AFAD, diğer illerden ve ilçelerden gelen arama kurtarma ekipleriyle birlikte yıkılan binalardan hayat kurtarma çalışmalarını başlattı. Belediye ekipleri, depremin ilk anından itibaren vatandaşlardan, esnaftan ve CHP'li belediyelerden gelen destekleri de devreye alarak ilk etapta çadır ve battaniye gereksinimi karşılayarak 26.000 kişiye sıcak çorba ve kumanya dağıttı. Başta CHP'li belediyeler olmak üzere ülkenin dört bir yanından gelen desteklerle afet bölgesinde kurulan çadırlarda depremzedelere her gün kahvaltı, sıcak yemek ve ihtiyaç ürünleri dağıtılıyor.

Tunç Soyer, depremin merkez üssü olan Seferihisar'da, Seferihisar Belediye Başkanı'yla deniz suyunun taşması sonucu zarar gören yerleşim yerlerini inceledi ve gerekli desteğin büyükşehir belediyesi tarafından verileceğini belirtti.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, depremin yaşandığı 2. gün depremzedelere yardım amacıyla yapılan aynı bağışların ve toplanan malzemelerin dağıtımını için Bornova Aşık Veysel Buz Sporları Salonu'nda bir lojistik merkezi kurdu. Buz Sporları Salonu'nun giyinme odaları ve duşları da evlerini kullanamayan depremzedelerin hizmetine açıldı. Ayrıca bu bölgede iki adet de çamaşırhane kuruldu. Çadır bölgelerindeki seyir tuvaletlerin yanı sıra İZSU Genel Müdürlüğü tarafından bu bölgelere su hatları çekildi. Özellikle çocukların deprem sonrası yaşadığı travmayı atlatabilmeleri için Aşık Veysel Rekreasyon Alanı'ndaki çadır kentinde Gezici Çocuk Dünyası tırını kurarak çocuklara eğitsel faaliyetlerle beraber psikolojik destek de veriyor.

Sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle bir araya gelerek koordinasyon toplantısı düzenleyen Tunç Soyer, her gün 16.00'da düzenlenen basın toplantısında yardım çalışmaları hakkında bilgi veriyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ihtiyaçlarla gelen yardım taleplerini "Biz Varız" kampanyasında buluşturarak dayanışmayı yükseltti. Daha önce Halkın Bakkalı kampanyasında yapıldığı gibi 5 başlıklı bir kampanya düzenlendi. Kampanyanın ilk 2 paketi gıda yardımı, üçüncü paketi erzak, dördüncüsü hijyen, beşincisi uyku tulumu paketlerinden oluşuyor. "Biz Varız" dayanışmasına Türkiye'nin 81 ilinden ve dünyadaki 340 farklı yerleşim yerinden destek geldi. 3 Kasım 2020 itibarıyla kampanyada 130.224 hijyen paketi, 107.723 gıda paketi ve 7.500 uyku tulumu Halkın Bakkalı ve Biz İzmir dijital platformları üzerinden satın alındı. Büyükşehir belediyesi ev ihtiyacı doğan afetzedelerle onlara destek olmak isteyenleri de bir araya getirdi. "Bir Kira Bir Yuva" dayanışma kampanyası için web sitesi üzerinden kira desteği vermek ya da boş durumdaki evini kullanıma açmak isteyenlerin bildirimde bulunduğu kampanya için Soyer, "Çok güçlü bir altyapı donanımı hazırladık. Bu sadece İzmir için değil. Türkiye'nin her yerinde uygulanabilir bir altyapıya dayanarak hazırlandı. İhtiyaç sahipleriyle bu ihtiyacı karşılama gücüne sahip olanları buluşturuyoruz" dedi. İzmir Büyükşehir Belediyesi son olarak %23.5'lik payı büyükşehir aie olan 5 yıldızlı Hilton Oteli'nin 380 odasını en az 3 ay için vatandaşların kullanımına açtı.

Depremin 5. gününde arama kurtarma ekipleri çalışmalarını sonlandırdı. Halkın Bakkalı'ndan alınan erzak destekleri 18 milyona yaklaştı. Sadece 81 ilden değil, 340 ayrı noktadan destek alındı. Devam eden "Bir Kira Bir Yuva" kampanyası ise 28 milyon TL'ye ulaştı. (8 Kasım 2020 tarihi itibarıyla alınmış sayılardır.)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İzmir'de yaşanan depremin hemen ardından AKOM'da kriz masası kuruldu. İBB İtfaiyesi, İSKİ ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı'na bağlı toplam 164 personelle ve 37 araçla deprem bölgesine hareket etti. Yemek tırı, jeneratör vb. ekipmanlarıyla; maske, dezenfektan vb. malzemeleriyle depremzedelerin yanında olan İBB Destek Hizmetleri Ekipleri, Bayraklı ve Seferihisar ilçelerinde dört mobil büfe aracılıyla günlük ortalama 1.000 kişiye kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği vererek vatandaşların yanında olmaya devam ediyor.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, İzmir'de meydana gelen 6.6 büyüklüğündeki deprem sonrası bölgeye destek için harekete geçti. İzmir'e kendisi de giden Başkan Yavaş'ın yönlendirmesiyle günlük 12.000 kapasiteli Halk Ekmek Mobil Ekmek Fırını ve günlük 3 öğün sıcak yemek, sıcak çorba, kahvaltılık, su ve taziye çadırı hizmeti için Belpa Mutfağı ekipleri İzmir'de vatandaşlara desteğini sürdürüyor.

Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Lütfü Savaş destek ekipleriyle İzmir'e giderek depremzedelerin acısına ortak olup yaralarını birlikte saracaklarını açıkladı.

Adana Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı'na bağlı 8 kişilik uzman arama kurtarma ekibi İzmir'de deprem nedeniyle yıkılan binaların altında kalan vatandaşların kurtarılması için sürdürülen çalışmalara katkı sağlıyor. Diğer illerden gelen ekiplerle işbirliği içinde ve koordineli çalışan Adana ekibi, daha fazla insanın kurtarılıp hayata dönmesi için büyük özveriyle çalışıyor.

Antalya Büyükşehir Belediyesi, İzmir'de meydana gelen deprem sonrasında bölgede hasar tespit çalışmasında görev almak üzere 12 kişiden oluşan bir teknik ekibi afet bölgesine gönderdi. Afet bölgesindeki arama-kurtarma çalışmalarına destek vermek için ilk etapta 5 tam donanımlı kurtarma aracı ve 17 kişilik arama kurtarma timi, 5.000 kişiye kadar yemek çıkarabilen Mobil Aşevi, battaniye, gıda kolileriyle sosyolog ve sosyal hizmet uzmanları bölgeye ulaştı.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, İzmir'in Seferihisar ilçesinde meydana gelen 6.6 büyüklüğünde deprem sonrasında deprem bölgesine 3 AKS, 1 Role, 19 personel, 31 çadır, 200 battaniye, 50.000 maske ve 200 litre el dezenfektanı gönderdi.

Mersin Büyükşehir Belediyesi İzmir'de yaşanan depremin ardından harekete geçen Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı, depremin en az hasarla atlatılabilmesi için 4 araç, 2 K9 arama kurtarma köpeği ve gerekli ekipmanlardan oluşan 15 kişilik ekibi İzmir'e gönderdi. Başkan Vahap Seçer de İzmir'e giderek arama, kurtarma ve enkaz kaldırma çalışmalarını yerinde inceledi.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi kent merkezi dışında kalan ilçelerdeki okullardan gelen maske taleplerine karşılık vermeye çalışıyor. Belediye yetkilileri özellikle dezavantajlı mahallelerde bulunan okullarda bu ihtiyacın daha fazla olduğunu tespit ettiklerini belirtti. Gelen talep doğrultusunda imkânlar ölçüsünde maskeleri okullara ulaştırdıklarını ifade eden yetkililer, merkez okullarda da en kısa sürede dağıtımların başlayacağını belirtti.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, merkez üssü İzmir'in Seferihisar ilçesi açıkları olan depremin ardından harekete geçti. Büyükşehir belediyesi, 3 araç ve 10 itfaiye erinden oluşan bir ekibi arama kurtarma ve enkaz kaldırma faaliyetlerine destek vermek üzere deprem bölgesine gönderdi.

Atakum Belediyesi, Karadeniz'in ilk gıda bankası AtaMarket'i geniş katılımlı bir törenle hizmete açtı. Sadece AtaMarket'te kullanılabilen AtaKart sistemine dahil olan ihtiyaç sahipleri diledikleri zaman AtaMarket Gıda Bankası'na giderek raflarda yer alan ürünlerden limitler dahilinde alışverişlerini gerçekleştirdikten sonra AtaKart içindeki bakiyeyi kullanarak ödeme yapabiliyor.

Akhisar Belediyesi, İzmir'de meydana gelen depremin ardından kriz masasını oluşturarak 13 kişiden ve 3 yardım aracından oluşan acil müdahale ekiplerini deprem bölgesine gönderdi.

Bodrum Belediye Başkan Yardımcısı Emel Çakaloğlu İzmir'deki depremin hemen ardından bölgeye gitti. Belediye ekipleri tarafından hazırlanan yardım kolileri ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı yetkililerine teslim edildi.

Atakum Belediyesi, Sosyal ve Yardım İşleri Müdürlüğü'nün Paylaşım Merkezi, kentin kırsal mahallelerinde yaşayan 200 ihtiyaç sahibi öğrenciye yaklaşan kış ayları öncesinde mont ve bot hediye etti. Yetkililer öğrencilerin cinsiyet, yaş, beden ve ayakkabı numarası bilgilerini alarak, uygun mont ve bot temini gerçekleştirerek tüm giyim ürünlerini isme özel hediye paketleri hâline getirdi.

İzmit Belediyesi, Belediye Başkanı Av. Fatma Kaplan Hürriyet depremin hemen ardından destek ve arama kurtarma ekipleriyle birlikte bölgeye ulaştı. Ekipler çadır, ısıtıcı, battaniye, maske, kolonya ve dezenfektan başta olmak üzere pek çok yardım malzemesini İzmir'e ulaştırdı.

Lüleburgaz Belediyesi, İzmir'de meydana gelen depremin ardından depremzedeler için yardım kampanyası başlattı. Yardım kampanyasında vatandaşlarımızdan acil ihtiyaç duyulan malzemeler arasında yer alan bebek bezi, hijyenik ped, maske, dezenfektan, kullanılmamış battaniye ve uyku tulumları talep ediliyor.

Nilüfer Belediyesi, İzmir'de yaşanan depremin ardından arama kurtarma çalışmaları için destek gönderdi. AFAD'la koordineli olarak Nilüfer Arama Kurtarma (NAK) Derneği üyelerinden oluşan 15 kişilik ekip de arama kurtarma çalışmalarına katıldı.

Kartal Belediyesi, İzmir'de meydana gelen deprem nedeniyle Sivil Savunma Müdürlüğü'ne bağlı tüm ekipler bölgedeki arama kurtarma çalışmalarına katılmak için İzmir'e ulaşarak AFAD ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ekipleriyle beraber arama kurtarma çalışmalarına katıldı. Başkan Gökhan Yüksel ekiplerin ardından İzmir'e giderek deprem bölgesinde incelemelerde bulundu.

Şişli Belediyesi Sivil Savunma Afet ve Kurtarma Ekibi, İzmir'deki depremin ardından hazırlıklarını tamamlayarak tam donanımlı bir şekilde yola çıktı. Arama Kurtarma ekibinde jeneratör, ilk yardım malzemeleri, gece kameraları, güvenlik teçhizatı ve sağlık malzemeleri yer alıyor. Şişli Belediyesi aynı zamanda depremden etkilenen İzmirli'lere destek olmak için yardım kampanyası başlattı. Dayanışma kampanyasında ihtiyaç duyulan malzemeleri paylaşan Başkan Keskin de "Haydi Şişli, İzmir için Dayanışma Vakti" çağrısında bulundu.

Bayraklı Belediyesi, yardımsever vatandaşların da destekleriyle ilçede öğrenim gören öğrencilere tablet dağıtımına başladı. Düzenlenen törenle içinde internet ve eğitim programları yüklü tabletler ve kırtasiye setleri çocuklara teslim edildi.

Güzelbahçe Belediyesi İzmir'de meydana gelen depremin hemen ardından depremde zarar gören vatandaşlar için yardım çağrısında bulundu. Belediye, çocuk bezinden battaniyeye, monttan çadıra, bebek arabasından halı ve gıda ürünlerine kadar yardım topladı.

Bornova Belediyesi kriz masasında tutanak tutularak teslim alınan yardımların bir kısmını acil ihtiyaçları olan depremzedelere dağıtırken kalanları İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne gönderdi. Su, battaniye, ısıtıcı, yatak, kıyafet, gıda, yastık, çocuk bezi, biberon, bebek maması, oyuncak, dezenfektan, maske, kolonya, oyuncak, ateş ölçer, ıslak mendil, sıvı sabun, diş macunu ve fırçası gibi temel ihtiyaç malzemelerinden oluşan yardımlar Gazemir Fuar Alanı'ndaki depoda büyükşehir belediyesi yetkililerine teslim edildi.

Gazemir Belediyesi'nin başlattığı yardım kampanyası sonucu ilçe sakinlerinin birkaç saat içinde bağışladığı 2 kamyonet eşya depremden etkilenen yurttaşlara ulaştırıldı. Belediye, depremden hasar gördüğü belirtilen binalarla ilgili de mimarlardan ve mühendislerden oluşan dört ekiple talepte bulunan vatandaşların binalarında ön inceleme çalışmasında bulunuyor,

Bayraklı Belediyesi'nde tüm personel gece gündüz demeden sahada 10.000'lerce vatandaşın ihtiyaçlarına yanıt veriyor. Başkan Sandal öncülüğünde kurulan kriz masası aracılığıyla koordinasyonun sağlandığı temel ihtiyaç malzemeleri ekipler tarafından gecikmeden vatandaşlara ulaştırılıyor. Enkaz yerlerini ve çadırları tek tek gezen Başkan Sandal depremzedelere "Her zaman yanınızdayız. Hiç kimseyi mağdur etmeyeceğiz. Neye ihtiyacınız varsa Bayraklı Belediyesi sizinle" diyerek hem ihtiyaçları karşılıyor hem de moral veriyor.

Seferihisar Belediyesi'nin yaşadığı deprem afeti sonrası AFAD, Türk Kızılayı, İSKİ, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediye ekipleri bölgeye anında yetişerek mağdur vatandaşlara maddi manevi destek için seferber oldu. Belediye belirli noktaları mağdur vatandaşların sıcak yemek ve konaklama ihtiyaçları için hizmete açtı.

Torbalı Belediyesi, 30 Ekim tarihinde Ege ve Marmara Bölgesi'nde geniş bir alanda çok şiddetli şekilde hissedilen depremin hemen ardından harekete geçti. İlçenin bazı noktalarına çadırlar kurdu. Geceyi dışarıda geçirecek olan vatandaşlara da sıcak çorba servisi, simit, çay ve su ikramında bulundu. Belediye ait kafeteryalar vatandaşlara ücretsiz çay ve çorba hizmeti sundu.

Lüleburgaz Belediyesi'nin İzmir'deki depremin yaralarını sarabilmek için başlattığı yardım kampanyasına destek büyük oldu. Kentin dört bir yanından belediyenin belirttiği adreslere ihtiyaç malzemelerini bırakan vatandaşlar "Yanımdayız İzmir" mesajı verdi. Belediye ekipleri, aralarında bebek bezi, hijyenik ped, maske, dezenfektan, kullanılmamış uyku tulumu ve battaniyenin yer aldığı ihtiyaç malzemelerini İzmir'e ulaştırdı.

Saruhanlı Belediyesi İzmir'de meydana gelen depremin ardından bölgede devam eden enkaz kaldırma ve arama kurtarma çalışmalarına destek olmak amacıyla İzmir'e 13 kişilik ekip gönderdi. Depremin hemen ardından yola çıkan ekipler, bölgede Afad koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalara destek veriyor. Saruhanlı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na da 50 koli gıda ve battaniye yardımında bulundu.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 30 Ekim tarihinde İzmir Seferihisar açıklarında meydana gelen depremden zarar gören İzmir'e destek olmaya devam ediyor. İBB, hasar tespit çalışmaları için de 20 kişilik teknik ekip, 10 şoför ve 10 araç gönderdi.

Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Mersinden Kadın Kooperatifi'nin destekleriyle pazaryeri hâline getirilen tarihi Taşhan'ın üretici kadınları İzmir'e bir kamyon dolusu yardım malzemesi gönderdi. Taşhan Kadın Üretici Pazarı ve Mut halkı İzmir için tek yürek oldu.

Kdz. Ereğli Belediye Başkanı Halil Posbıyık, İzmir'de meydana gelen deprem nedeniyle zor durumdaki vatandaşlara 200 koli erzak yardımında bulunacaklarını açıkladı. 2'nci derece deprem bölgesinde yer alan Kdz. Ereğli'nin afet durumunda toplanma yerlerini belirlediklerini söyleyen Başkan Posbıyık, "20.000 adet deprem temel bilgisi kitapçığı bastırıldı ve bugünden itibaren dağıtıyoruz" dedi.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, 23 Ekim'den bu yana Covid-19 tedavisi gördüğü hastaneden taburcu oldu. İmamoğlu, "Umarım Cuma günü itibarıyla da sahada işime, gücüme enerjik bir şekilde devam edeceğim. Başta deprem olmak üzere bulaşıcı hastalıkla ilgili yapmamız gerekenleri ve şehrimizle ilgili tüm unsurları en kuvvetli şekilde takip etmeye başlayacağım." dedi.

Marmaris Belediyesi, İzmir depreminden etkilenen vatandaşlara yardım etmek için kampanya başlattı. Kullanılmamış battaniye ve gıda kolisinin toplandığı yardımlar İzmir'e gönderildi.

Seyhan Belediyesi, İl Pandemi Kurulu kararları çerçevesinde ilçe genelinde denetim, tedbir ve uyarı-bilgilendirme çalışmalarına devam ediyor. Bu faaliyetler kapsamında çadırdaki kalan mevsimlik tarım işçilerine de hijyen seti dağıtımını gerçekleştirildi. "Adana'da Covid'siz Tarımsal Üretim" sosyal farkındalık projesi kapsamında gerçekleştirilen dağıtıma Başkan Akif Kemal Akay da katıldı.

Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan, geçtiğimiz günlerde gerçekleşen yangın felaketinin ardından hem yangın sonrası çalışmalarını incelemek hem de ihtiyacı olan vatandaşlara kıyık kıyafet dağıtmak üzere Kuzfındık Köyü'ne gitti. Başkan Özcan, 1985 yılında kendi köylerinde gerçekleşen bir yangın sonrasında aynı acıları bizzat yaşadıklarını, yangından etkilenen vatandaşların çaresizliğini ve ihtiyaçlarını çok iyi bildiğini belirtti.

Muratpaşa Belediyesi, İzmir'de depremin en çok yıkıma neden olduğu Bayraklı'da bulunan çadır kentte çocuklar için 100 metrekarelik kreş ve oyun çadırı kurdu. Sosyal Yardım İşleri Müdürü Emin Sözen, "Çocuklarımızı hem psikolojik hem de sosyal anlamda destekleyip bu süreçte onların yanında olacağız. Bizden yardım istendiği sürece bu hizmeti yerine getirmeye çalışacağız" diye konuştu.

Beylikdüzü Belediyesi ve Türk Kızılayı, kök hücre ve kan bağışi kampanyası düzenledi. Üç gün süren kampanyaya vatandaşlar büyük ilgi gösterdi. Kan ve kök hücre bağışında bulunan vatandaşlara teşekkür eden Beylikdüzü Belediyesi Sağlık İşleri Müdürü Mehmet Esmer "Kan ve kök hücre bağışi hayat kurtarır. Bağışçılarımız sayesinde birçok kişi sağlığına kavuşacak." dedi.

Küçükçekmece Belediyesi, Sivil Savunma Amirliği ekipleri yıkımın yaşandığı İzmir'e ulaştı. Koordinasyon alanına giden ekipler Bornova İtfaiyesi Grup Amirliği'nde toplanarak ihtiyaç olan bölgelerde çalışmalarına başladı.

HİZMET

Muratpaşa Belediyesi'nin Covid-19 salgınının yaratabileceği olası gıda sıkıntısına dikkat çekmek için belediyeye ait boş parsellere ekip hasat ettiği mısırlar un hâline getirildi. Yaklaşık 13.000 paket un ilçe sakinleriyle paylaşılmaya başlandı. Başkan Ümit Uysal, "Muratpaşa'nın mısırları üretim seferberliğimizin sembolü. İmecemizin sembolü. Alın terimiz, göz nurumuz" dedi.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle depremin ardından yürütülecek yardım çalışmalarını konuşmak üzere bir araya geldi. Depremzedelere gönderilen yardımların toplanması için büyükşehir belediyesinin koordinasyonu üstleneceğini söyleyen Başkan Soyer, dağıtım konusunda Bayraklı Belediyesi'nin devrede olacağını vurguladı. Başkan Soyer, "İnsanlar büyük hassasiyetle destek olmak istiyorlar, ama bu destekleri iyi koordine etmeliyiz. İzmir'de 23 ilçe belediyesinin hangi katkıları sürdürülebilir kılacaklarını öğrendik. Uzun bir süre insanlar evlerine giremeyecek ve hava soğuyor. İnsanların dışarıdaki hayatını iyileştirecek çözümler üretmemiz gerekiyor" dedi.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Çubuk-1 Barajı Rekreasyon Alanı'nı medya temsilcilerine, büyükelçilere ve yabancı misyon şeflerine tanıttı. Yenilenen rekreasyon alanında gazetecilerle ve büyükelçilerle yürüyüş yapan Başkan Yavaş, "Cumhurbaşkanımızla yaptığımız görüşmede burayı tekrar rekreasyon alanı yaptığımızı söylemiştik. Burası unutulmuş bir noktaydı. Bir an evvel hem Cumhuriyetin ilk barajı hem de Atatürk döneminde onun emriyle yapılmış olması açısından önem taşıyor. Bunun halkımız tarafından anlaşılmasını istedik" dedi.

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar, Cemal Paşa ve Topel duraklarında dolmuşçularla Ozan Taksi Durağı'nda da taksicilerle bir araya gelerek toplu taşıma yapan esnafın sorunlarını bildiklerini söyledi.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, koronavirüs önlemleri nedeniyle internet üzerinden yapılan İzmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu toplantısında "yüzülebilir Körfez" hedefiyle ilgili konuştu. Başkan Tunç Soyer, "Körfez'in kirlenmesini önlemeye yönelik çalışmalara odaklanmış durumdayız. Dere ağzlarında dip temizleme çalışmalarının yanı sıra yağmur suyu ayrıştırma çalışmalarımız da yoğun bir şekilde devam ediyor. Bu yıl ilk defa orta Körfez'de, Güzelbahçe'de bir plajımız mavi bayrak aldı. Diliyorum ki bu istikrarlı çalışmalar sonucu Karşıyaka ve Karataş'ta önümüzdeki yıllarda mavi bayrağı göndere çekeceğiz" diye konuştu.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, başkentli annelere verdiği sözü tuttu. Başkan Yavaş'ın seçim öncesi vaatleri arasında yer alan çocuk gündüz bakımevlerinden ikisinin açılışı gerçekleştirildi. Batıkent'te ve Çukurambar'da hizmete girecek olan çocuk gündüz bakımevlerinden şehit yakınları ücretsiz yararlanacak.

Adana Büyükşehir Belediyesi ekipleri, insanlara zarar verdiği iddia edilen üç gün (Bovine Ephemeral Fever) hastalığının nedeni olan sineklerle mücadelesini ilçe ve köylerde büyük bir titizlikle devam ettiriyor. İlaçlama çalışmalarını yerinde inceleyen Daire Başkanı Hasan Deda Büyüköztürk, "Büyükbaş hayvanlarda ölümle sonuçlanan hastalık sadece hayvandan hayvana taşınmaktadır. Bu hastalığa karşı vektörle, sinekle mücadele tüm ilçelerimizde, özellikle hayvancılık yapılan köy ve mahallelerimizde ahır, sulak alan, bataklık ve vektörlerin barınma alanı olan noktalarda yapılmaktadır" dedi.

Hatay Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığı ekipleri, Defne Yeşilpınar ve Koçören Mahalleleri'nde tehlike arz eden duvar ve köprü üzerlerindeki demir korkuluk montajını tamamladı. Ayrıca ekipler yaklaşan kış ayları öncesi sel baskınlarını ve su taşkınlarını önlemek amacıyla Defne ilçesine bağlı Harbiye Mahallesi Esenbulak ile Bostancık arasında bulunan dere temizlik çalışması gerçekleştirdi.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı tarafından işletilen Manavgat Belenobası Kapalı Devre Sulama Sistemi üreticinin kazancını artırdı. Yaklaşık 300 çiftçinin yararlandığı 35 kilometre hat uzunluğu olan kapalı sistem sulama tesisine 3.000 dönüm tarım arazisi sulanıyor.

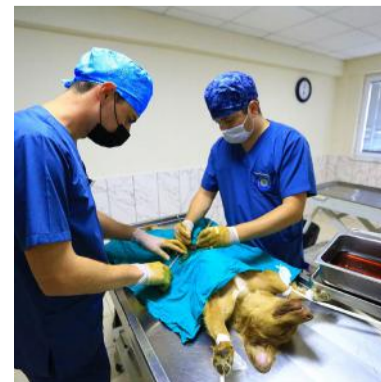
Antalya Büyükşehir Belediyesi, korona virüs tedbirleri kapsamında toplu taşıma araçlarında temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerine titizlikle devam ediyor. Toplu ulaşımda hizmet veren yaklaşık 550 araç dezenfekte ediliyor.

Muğla Büyükşehir Belediyesi Mentеше ilçesi Arasta bölgesinde bulunan tarihi Yağ Hali yenilenen yüzüyle ve yaşatılan eski dokusuyla vatandaşlarla buluşmaya hazırlanıyor. Sinema gösterimi, müzik dinletileri ve vatandaşların sosyal aktivitelerde bulunabileceği yaşam alanları yaratılması aracılığıyla eski ve yeninin bir araya getirilmesi amaçlanan ve 1 milyon 992 bin TL yatırım maliyeti bulunan Yağ Hali'nde çalışmaların büyük çoğunluğu tamamlandı.

Antalya Büyükşehir Belediyesi ASAT Genel Müdürlüğü ekipleri Gündoğmuş ilçesi Akyarı, Bedan, Çamlıalan, Karaköy ve Yeniköy Mahalleleri'nin içme suyu sorununu çözüyor. Beş mahalleyi besleyen 2000 metre rakımlı Aksu grup suyu gözünde suların kaynaktan alınmasına ve toplanmasına yönelik kaptaj düzenleme işlemi bittiğinde kaynağında depolanan su 5 mahallenin ihtiyacı olan içme suyunu karşılayacak.

Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından Fethiye İlçesi'ne yapılacak olan 2. etap Fethiye Atıksu Arıtma Tesisi'nin çalışmalarına başlandı. Yaklaşık 60 milyon TL'ye mal olacak tesis tamamlandığında 125.000 kişilik kapasitesi 250.000 kişilik kapasiteye çıkarılmış olacak. Tesisteki kapasite artışıyla Fethiye'nin önümüzdeki en az 20 yıllık arıtma ihtiyacı karşılanmış olacak.

Antalya Büyükşehir Belediyesi ASAT Genel Müdürlüğü daha etkin ve hızlı müdahalelerde bulunabilmek için teknik araç filosuna yenilerini ekledi. ASAT filosuna katılan 6 adet araç sahada aktif olarak çalışmaya başladı.

Muğla Büyükşehir Belediyesi Geçici Hayvan Bakımevi'nde alanlarında uzman 4 veteriner hekim 7/24 can dostların sağlığı için çalışıyor. Türkiye'nin en donanımlı barınaklarından biri olan 37.349 metrekare arazi üzerine inşa edilen Geçici Hayvan Bakımevi'nde can dostlar için ilk kabul ünitesi, yavrulu anne bakım ünitesi, karantina ünitesi, muayene ünitesi, ameliyathane ünitesi, müşahade ünitesi, kedi üniteleri, açık-kapalı kafesler ve doğal yaşam park alanları bulunuyor.

Mersin Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, kış aylarının yaklaşmasıyla birlikte "1 Ekmek 1 Çorba" projesini yeniden başlatıyor. 2 Kasım'dan itibaren kentlin 28 noktasında başlayacak olan ücretsiz çorba dağıtımları ilerleyen süreçte 13 ilçenin tamamına yayılacak.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (ESKİ) ekipleri gerçekleştirdiği çalışmalarla vatandaşların su sorunlarını çözmeye devam ediyor. Bu kapsamda Alpu ilçe merkezinde gerçekleştirilen sondaj çalışmaları sonuç verdi ve yapılan çalışma sonucu temin edilen ilave su sayesinde ilçe merkezi ve mahalleleri kaliteli temiz içme suyuna kavuştu.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, il genelinde yiyecek bulmakta zorlanan sokak hayvanları için besleme çalışması yaptı. Şehrin muhtelif yerlerinde yapılan besleme çalışması ileriki zamanlarda da devam edecek.

Mersin Büyükşehir Belediyesi, Erdemli ilçesi Elvanlı Mahallesi'nde yaşayan çocuklara Tarsus Doğa Parkı ve Gençlik Kampı gezdirildi. Elvanlı Mahallesi'nde yaşayan gönüllü Ümmü Paylı'nın müracaatıyla hayata geçen çalışmada mahallede yaşayan çocukların hayvan sevgisi kazanması, evcil hayvanlara sahip çıkıp koruması için proje geliştirildi.

Manavgat Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ekiplerinin yürüttüğü çalışmalarda Uzunkale Mahallesi'ndeki parkta yürüyüş yolları, oyun grupları ve spor aletleri ve çöp kovaları projeye dahil edilerek bölge sakinlerinin hizmetine sunuldu. Tilkiler Mahallesi'nde yapımına devam edilen 500 metrekarelik park alanında ise piknik masaları, oyun grupları ve spor aletleri yer alacak.

Marmaris Belediyesi Destek Hizmetleri'nde görevli ustalar demir duba imal etmeye başladı. Çalışmayla gider kalemlerinden biri yarı yarıya azaltılırken demir dubaların sağlamlığıyla da uzun yıllar kullanılabilmesi kaydedildi.

Kuşadası Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ekipleri, ilçedeki ağaçları gençleştirmek, gelişimini kuvvetlendirmek için mevsimlik bakım ve budama çalışmalarına başladı. Ekipler, caddelerde, sokaklarda ve kaldırımlarda yer alan ağaçların kuru dallarını kesip kök bakımlarını yaptı.

Lüleburgaz Belediyesi yapımı bittiğinde Lüleburgaz'a sanat alanında önemli bir ivme kazandıracak olan LYSA'da (Lüleburgaz Yıldızları Sanat Akademisi) hukuki sürecin tamamlanmasının ardından çalışmalar tekrar başladı. Başkan Gerenli de LYSA'daki çalışmaları yerinde inceleyip yetkililerden çalışmalar hakkında bilgi aldı.

Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık, "Beylikdüzü'nün Anneleri" isimli sosyal medya platformunun temsilcileriyle bir araya geldi. Gerçekleşen toplantıda üyeler Başkan Çalık'a Beylikdüzü'yle ilgili istek, öneri ve şikâyetlerini iletti. Tüm talepleri tek tek dinleyerek notlar alan Çalık, "Niyetimiz Beylikdüzü'nü İstanbul'un her açıdan en iyi ilçelerinden biri hâline getirmek. Eksiklerimiz elbette var, ama var gücümüzle çalışarak bu eksikleri kapatacağız" ifadelerini kullandı.

Kuşadası Belediyesi ve Aydın Büyükşehir Belediyesi işbirliğiyle Mars Colony Projesi hayata geçiriliyor. Mars çalışmalarına atıfta bulunan proje, Bilim Tema Parkı ve konaklama tesislerinden oluşacak. Kuşadası'nda kurulacak olan projede Mars'taki tarım çalışmalarından yüzey araştırma uygulamalarına, astronot okulundan simülasyon deneyimlerine kadar pek çok alan yaratılacak. Oluşturulan "Astronot Yemek Menüleri"yle gastronomi turizmini de destekleyecek proje, konaklamanın dışında günübirlik ziyaretçilere de açık olacak.

Ataşehir Belediyesi Aşevi, ihtiyaç sahiplerine günde iki öğün dört kap sıcak yemek dağıtmaya devam ediyor. Her gün binlerce kişiye yemek dağıtan Aşevi, 2011'den bu yana faaliyet gösteriyor.

Güzelbahçe Belediyesi Kasım ayı meclisini gerçekleştirdi. Mecliste Güzelbahçe'de AKUT'a yer verilmesi ve buraya Lojistik Merkezi yapılmasıyla ilgili önerge oybirliğiyle kabul edildi. Başkan Mustafa İnce, "AKUT için bir Lojistik Merkezi ihtiyacı doğmuştur. AKUT'un yapmış olduğu talep doğrultusunda Güzelbahçe'ye 'AKUT Lojistik Merkez'i yapılması için gerekeni yapacağız" dedi.

Bornova Belediyesi'nin önümüzdeki günlerde hayata geçirmek üzere projesini hazırladığı Güneş Enerjisi Sistemi, CHP'nin Enerji ve Alt Yapı Projelerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın'dan tam not aldı. Başkan Dr. Mustafa İduğ, kendisini ziyaret eden Akın'a kurulacak sistem sayesinde yılda 10 milyon TL tasarruf sağlanacağını anlattı.

Menderes Belediyesi ve Belediye İş Sendikası arasında toplam 716 işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi törenle imzalandı. Törende konuşan Başkan Mustafa Kayalar, "Menderes'te yıllardır yapılamayanı yaptık ve bunun haklı gururunu yaşıyoruz. Biz her zaman emekçinin yanında, işçimizin yanındayız. Bugün de bunu ispatlamış olduk. Sözleşmemiz hayırlı, uğurlu olsun" dedi.

Odunpazarı Belediye Tiyatrosu'nun 8 öğrencisi 2019-2020 eğitim yılında konservatuarların ve güzel sanatlar fakültelerinin tiyatro bölümünü kazandı. Başkan Kurt'u makamında ziyaret eden öğrenciler kendilerine verdiği destek için Başkan Kurt'a teşekkür etti. Belediye'nin kendileri için bir okul olduğunu belirten genç sanatçılar, "Her zaman desteğinizi hissettik. Çıktığımız bu yolda bizleri yalnız bırakmadınız. Teşekkür ederiz" diye konuştu.

Narlidere Belediye Başkanı Ali Engin, apartman görevlilerini ağırladı. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun video mesajıyla başlayan etkinlikte apartman görevlilerinin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri görüşüldü.

Seferihisar Belediyesi, yaşanan depremin ardından Sığacık'ta meydana gelen tsunami nedeniyle zarar gören bölgeler için İzmir Büyükşehir Belediyesi ekipleriyle birlikte hasar tespit çalışmalarını hızlı bir şekilde tamamlayarak temizlik ve onarım çalışmalarına başladı.

Alaplı Belediyesi, ekipleri dezenfeksiyon çalışmalarını ilçe genelinde sürdürüyor. Toplu kullanım alanlarında rutin olarak dezenfeksiyon çalışmaları yürüten belediye ekipleri, otobüs duraklarını ve çöp kutularını dezenfekte çalışması yaptı.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, ULA Memur İşçi Halk Tüketim Kooperatifi (MİHTÜK) arasında işbirliği anlaşması imzalandı. Muğla'nın Ula ilçesinde 1978 yılında memur ağırlıklı katılımcılarla kurdukları kooperatifin 42 yıldır ayakta olduğunu söyleyen MİHTÜK Başkanı İbrahim Telci, büyükşehirle işbirliği içerisinde vatandaşlara daha iyi hizmet vereceklerini ve Muğla'nın ürünlerinin tüketim kooperatifleriyle halka daha kolay ulaşacağını belirtti.

Seferihisar Belediyesi, 100. Yıl Masal Evi ile 100. Yıl Spor Tesisi'nin açılışını gerçekleştirdi. Masal Evi projesi çocuk hakları temelinde dezavantajlı çocuklara ve kadınlara fırsat eşitliği yaratmayı hedefliyor. Başkan Yetişkin, "Belediye olarak eğitimde fırsat eşitliğinin tüm çocukların hakkı olduğu düşüncemizle hizmete açtığımız 2. Masal Evi Ürkmez'e hayırlı olsun" dedi.

Mersin Büyükşehir Belediye ekipleri, kent genelinde aktif bir şekilde yürüttüğü dezenfeksiyon ve ilaçlama çalışmalarını sürdürüyor. Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'na bağlı birimler her gün gün yüzlerce kişinin kullandığı yaya üst geçitlerini, ATM'leri, otobüs duraklarını, çocuk oyun alanlarını, parkları ve spor alanlarını halk sağlığını korumak amacıyla titizlikle dezenfekte ediyor.

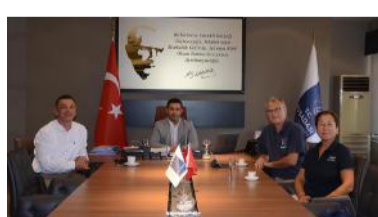
Odunpazarı Belediyesi Kent Konseyi Gençlik Meclisi, Odunpazarı Belediye Başkanı Kazım Kurt'u ziyaret etti. Gençlerle bir araya gelen Başkan Kurt, onlarla siyasetten yerel yönetimlere ve geçtiğimiz günlerde İzmir'de meydana gelen depreme kadar birçok konuda sohbet etti. Başkan Kurt, "Odunpazarı Belediyesi olarak Sivil Toplum Örgütleri (STK) ile işbirliği içinde çalışmaya devam ediyoruz. Kent Konseyleri hem belediyelerin denetimini hem buldukları kentin sivil denetimini sağlıyor" dedi.

Mezitli Belediyesi, Akdeniz'in en güzel sahillerinden birisi olan Viranşehir sahili için yeni bir tasarım projesi hazırlıyor. Projeye göre, kafelerin ve dinlenme işletmelerinin yoğun olduğu bölgede tabelalar, dış vitrinler sanatsal bir tasarıma sahip olacak. Özel tasarım oturma gruplarıyla, reklam totemleriyle ve insanları bölgeye çekecek cazibe alanlarıyla Viranşehir sahilinin Türkiye'nin en özel yerlerinden birisi olması planlanıyor.

Çanakkale Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü ekipleri tarafından kent genelinde sokakta yaşayan can dostlarımız için yürütülen çalışmalar aralıksız devam ediyor. Uzman ekiplerce alınan kedi ve köpekler kısırlaştırma işlemlerinin ardından gerekli sağlık kontrollerinden geçirilirken 5199 sayılı kanun kapsamında tekrar alındıkları bölgelere geri bırakılıyor.

Odunpazarı Belediyesi'nin tasarruf projelerinden biri de Çavlum Mahallesi'nde bulunan bitki üretim alanı oldu. Hasılat paylaşımı yöntemiyle 2018 yılından itibaren 25 yıllığına kiralanana alanda her yıl üretici tarafından Odunpazarı Belediyesi'ne belirli oran ve miktarlarda hazır rulo çim, bitki ve yazlık-kışık çiçek teslimi yapılıyor.

Marmaris Belediyesi, çevre temizliği için farkındalık oluşturmak amacıyla son olarak Emre Otel personeliyle seyir tepesi temizliği gerçekleştirdi. Sorumluluğu Millî Parklar Müdürlüğü'nde olan alandan -çöp kutusu olmasına rağmen- gelişigüzel etrafa atılan 70 torba dolusu çöp toplandı. Temizlik ekibi ve otel personeline kamyona yüklenen çöpler, çöp depolama alanına götürüldü.

ETKİNLİK

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul'u kitapla buluşturmaya devam ediyor. İstanbul'da Bir Sonbahar Kabaresi kapsamında Maltepe'deki İstanbul Açık Hava Gösteri Merkezi'nde gerçekleştirilen kitap günleri "Semt Semt Kitap Günleri" adıyla İstanbul'un farklı noktalarını gezecek.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi pandemi nedeniyle düzenlediği online etkinliklerle farklı alanlarda gençleri bir araya getirmeye devam ediyor. Gençlik Merkezi, Etkili CV Hazırlama Teknikleri, Tekno Girişimcilik Semineri, Erasmus Plus ve Avrupa Dayanışma Programı Semineri'nde 200'den fazla genç bir araya geldi. Online etkinliklere gençlerin büyük ilgi gösterdiğini ifade eden Gençlik Merkezi yetkilileri, etkinliklerin kış boyunca devam edeceğini belirtti.

Odunpazarı Belediyesi, Cumhuriyet'in kuruluşunun 97'nci yılı nedeniyle öykü ve resim yarışması düzenledi. 9-14 yaş arasındaki çocukların katıldığı yarışmalarda kazananlar belli oldu. Her iki yarışmanın da kazananları için Odunpazarı Belediyesi Meclis Salonu'nda ödül töreni düzenlendi. Çocuklar ödülleri Başkan Kurt'un elinden aldı.

Bodrum Belediyesi'nin uzun soluklu temizlik etkinliği olan "Denize En Çok Mavi Yakışır" deniz dibi temizliği Gölköy Koyu'nda devam etti.

Ataşehir Belediyesi Kasım ayında da tüm etkinliklerini pandemi nedeniyle E-Kültür Merkezi üzerinden düzenliyor. E-Kültür Merkezi sayesinde Ataşehirliler tüm etkinlikleri belediyenin kültür merkezlerine gitmeden, evlerinde kalarak, güven içinde izleyebiliyor. Kasım ayında konserler, çocuk tiyatroları, seminerler, söyleşiler gibi pek çok etkinlik hazırlayan Ataşehir Belediyesi, vatandaşların konserler dışında kalan tüm etkinlikleri podcast olarak Spotify'dan dinlemelerine imkân sağlayacak.

Odunpazarı Belediyesi bünyesinde kurulan Atölye Odunpazarı (ATOP), çalışmalarına Emek Mahallesi kapalı pazaryerinde devam etti. Çalışmalarını "Birlikte Hayal Et, Birlikte Tasarla" sloganıyla sürdüren ATOP, kapalı pazaryerinde bulunan ve görsel çirkinliğe neden olan duvarı süsledi.

Ataşehir Belediyesi'nin geçen ay Ataşehirliler çocuklara ve gençlere yönelik başlattığı "Çevrimiçi Tasarım ve Beceri Atölyeleri" Kasım ayında da devam ediyor. Ekim ayında gerçekleştirilen çevrimiçi atölyelere olan yoğun ilginin ardından Kasım ayında da talep gören 9 atölyeyle öğrenciler öğretmenleriyle dijital ortamda bir araya gelecek.

Sarıyer Belediyesi, "Üreten Cumhuriyet Kadınları" ödül töreni düzenledi. Midyecilikten balıkçılığa, çiftçilikten tamir ustalığına kadar birbirinden zorlu görevleri büyük bir başarıyla göğüsleyen kadınlar ödülleri Boğaziçi Kültür Sanat Merkezi'nde aldı.

Maltepe Belediyesi'nin Cumhuriyet'in 97'inci yıl coşkusu Tuluyhan Uğurlu'nun eşsiz piyano resitaliyle açıldı. Pandemi önlemleri sebebiyle seyircisiz olarak Prof. Dr. Türkan Saylan Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinlik, belediyenin sosyal medya hesaplarından canlı olarak yayımlandı.

Karşıyaka Belediyesi ve Mavi Kelebek Mozaik Atölyesi işbirliğinde düzenlenen "Mozaik Sergisi"nde 40 kadının el emeği eserleri sanatseverlerle buluştu. Karşıyaka Belediyesi ve Mavi Kelebek Mozaik Atölyesi işbirliğinde düzenlenen "Mozaik Sergisi"nde 40 kadının el emeği, göz nuru eserleri sanatseverlerle buluştu.

Seferihisar Belediyesi pandemi nedeniyle kutlanamayan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na özel -koronavirüs tedbirleri kapsamında- Cumhuriyet Bayramı Yelken Yarışları Festivali organize etti. Belediye Başkanı İsmail Yetişkin'in verdiği startle başlayan yarışlar renkli görüntülere sahne oldu. Yarışların ardından Başkan Yetişkin tüm çocuklara Cumhuriyet Kupası'na özel hazırlanan anı madalyalarını dağıttı.

**KASIM 2020
ETKİNLİKLERİMİZ
E-KÜLTÜR
MERKEZİMİZDE!**

SANAT SEMİNERLERİ
MÜZİK
TİYATRO
EDEBİYAT
TARİH VE TOPLUM
SİNEMA

ATAŞEHİR KÜLTÜR

İzmit Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü ekipleri, lösemi hastalığına dikkat çekmek ve toplumsal bilinç oluşturmak amacıyla bağış etkinliği düzenliyor. 4-5 Kasım günleri arasında belediyenin A ve B blokları arasında kurulacak olan LÖSEV satış stantlarında LÖSEV'e ait logoların bulunduğu kupa, anahtarlık, magnet vb. eşyaların satışı gerçekleştirilecek.

Karşıyaka Belediyesi, çocuk ve gençlere hayvan sevgisi aşılamak amacıyla yürüttüğü çalışmalar kapsamında "Resimli Kompozisyon Yarışması" açtı. Karşıyakalı çocukların can dostlara dair duygularını, düşüncelerini ve hayallerini hem resimle hem de yazıyla kâğıda dökeceği yarışmanın kazananları Kasım ayı sonunda açıklanacak.

Mezitli Belediyesi, Mezitli Soroptimist Cumhuriyet Kupası turnuvasını geçtiğimiz günlerde gerçekleştirdi. Başkan Neşet Tarhan başarılı olan sporculara ödülleri ve kupaları teslim etti. 1-29 Ekim tarihlerinde 10 kategoride yapılan turnuvadan elde edilen gelir, kız çocuklarının eğitimi için kullanılacak.

Çanakkale Belediyesi, bu sene 19. kez düzenlenecek olan "Ekim Geçidi" isimli disiplinlerarası karma sergi pandemi nedeniyle 7-30 Kasım tarihleri arasında Çanakkale Belediyesi Seramik Müzesi ve ÇOMÜ Güzel Sanatlar Fakültesi'nin internet sayfaları üzerinden takip edilebilecek. Sergide İstanbul, Ankara, Adana, Afyon, Bursa, Trabzon, Çanakkale, Eskişehir, Muğla, Balıkesir, Antalya, Kastamonu, Nevşehir, Bolu, İzmir, Çankırı, Uşak, Konya, Kayseri, Kırıkkale, Almanya, Hollanda, Avusturya, Fransa, Norveç, Belçika ve İngiltere'de sanatsal üretimlerini sürdüren 105 katılımcının eserleri yer alıyor.

TARIMA DESTEK

Muğla Büyükşehir Belediyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, S.S. Karabörtlen Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş. (Balparmak) "Sürdürülebilir Arıcılık, Katma Değerli ve Verimli Üretim Protokolü"nü imzaladı. Protokol kapsamında Ula-Karabörtlen başta olmak üzere çevre mahallelerden ve ilçelerden arıcılar belirlenerek eğitim çalışmasına, saha kontrollerine tabi tutulacak. Arıcıların bal ve diğer arı ürünlerini katkısız, kalıntısız ve kaliteli üretmeleri sağlanacak, ayrıca arılıkları sürekli denetime tabi tutulacak.

Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde başlatılan "Haydi Gel Köyümüze Destek Verelim Projesi"yle 27'si kadın olmak üzere toplam 60 üreticiye 1.500 küçükbaş hayvan desteğinde bulunuldu. Son olarak Erdemli'de yaşayan ve tek geçim kaynağı olan ağılı yandı için hayvanları telef olan Teslime Erso da büyükşehirden koyunlarını teslim aldı.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için harekete geçti. Büyükşehir belediyesi, 480 adet dişi merinosla 20 adet merinos koçun alımını yaparak hayvanların muhafazası için yapılacak ağılın yapımını üstlenecek.

Muğla Büyükşehir Belediyesi "Yerel Tohum Ulusal Güç" sloganıyla Yerel Tohum Merkezi'ni kurarak bugüne kadar 5 milyon 640 bin adet yerel tohum dağıttı. Türkiye genelinde 65, Muğla ili özelinde 85 çeşit yerel tohumun vatandaşlara ulaştırıldığı, tohumculuk kanunu gereği her aileye ihtiyaç miktarı kadar tohum verildiği yerel tohum dağıtımında başvurularla her geçen yıl artış oluyor. Geçtiğimiz 2019 yılında ülke çapında 28.600 paket tohum dağıtılırken 2020 yılı içerisinde 81 ile 32.500 paket yerel tohum dağıtıldı.

Atakum Belediyesi, Kırsal Hizmetler Müdürlüğü ekipleri, kentin kırsal mahallelerinde yaşayan kadınların ürünlerini katma değerli hâle getirebilmeleri için eğitim atölyeleri gerçekleştirmeye başladı. Köseli Mahallesi'ndeki "Doğal Peynir Üretim Atölyesi"ne katılan Başkan Deveci, "İstanbul'da, Ankara'da çalışan kadınlar işini kaybetti, kirayı ödeyemiyor, çocuklarını okutamıyor. Ne yapacak? Babasının evine geliyor. Peki, burada ne yiyecek? Biz o süreçte neler yapılması gerektiği konusunda yol gösterici olmaya çalışıyoruz" dedi.

Marmaris Belediye Başkanı Mehmet Oktay'ın seçim vaatleri arasında da yer alan tarımsal kalkınmayla ilgili önemli bir adım atıldı. Daha önce Turgut Mahallesi'ndeki tarlasında yer fıstığı üretimi gerçekleştiren belediye, tarımsal üretimi artırmak için Marmaris Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'yle işbirliği protokolü imzaladı. Tüketicilerin ilk elden sağlıklı ve uygun fiyatlı ürüne ulaşmasını sağlamak amacıyla ortak çalışmalar yapılması amaçlanan protokolün imza törenine çiftçiler de katıldı.

EĞİTİM

Antalya Büyükşehir Belediyesi Özel Eğitim Okulu ve Engelli Rehabilitasyon Merkezi, engelli bireylerin rehabilite edilmelerine, sosyal hayata daha etkin katılmalarına ve meslek sahibi olmalarına yönelik eğitimlerini ve etkinliklerini sürdürüyor. 480 özel öğrenci merkezde bireysel rehabilitasyon, mesleki eğitim ve iş uygulama eğitiminden faydalanıyor.

Karabağlar Belediyesi'nin önemli sosyal projelerinden olan KARBEM, liseye ve üniversiteye hazırlanan öğrencilere destek vermeye devam ediyor. Koronavirüs salgınıyla birlikte öğrencilere online eğitim veren merkez, yeni dönemde pandemi önlemlerine uygun olarak açıldı. Bina ve sınıf girişlerine dezenfektan yerleştirildi. Maskesiz öğrenci kabul edilmezken sınıf mevcutları da her 4 metrekareye 1 kişi yerleşecek şekilde oluşturuldu.

Mersin Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Dairesi Başkanlığı bünyesinde görev yapan alanında uzman personele, "Mikro ve Makro Ölçekli Ulaşım Modelleme Simülasyonu Eğitimi" verildi. Eğitimi tamamlayan çalışanlara sertifikaları Ulaşım Dairesi Başkanı Ersan Topçuoğlu tarafından sunuldu.

ULAŞIM

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kabataş-Mecidiyeköy-Mahmutbey metrosunun ilk etabı olan M7 Mecidiyeköy-Mahmutbey metrosu hizmete açıldı. Başkan Ekrem İmamoğlu, tedavi gördüğü hastaneden bir video paylaşarak daha önce ilk 2 gün olarak açıklanan ücretsiz hizmet süresini 10 güne çıkardığı müjdesini verdi.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kent içi ulaşımı rahatlatmak projeleri hayata geçirmeye devam ediyor. Bornova Evka-3 Mahallesi'yle Ankara Caddesi arasında yeni bir bağlantı yolu açıldı. Böylelikle otoyola bağlanma mesafesi yarı yarıya düştü.

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar, Adana'da 135 km'lik bisiklet yolu hedefine doğru hızla ilerlediklerini söyledi. Fuzuli Caddesi'nde tamamlanan ve Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'nda devam eden çalışmaları inceleyen Başkan Zeydan Karalar, Adanalıların bisiklet yollarına en kısa sürede kavuşacağını açıkladı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Temmuz ayında yapımına başlanan "Edirnekapı Metrobüs İstasyonu Yeni Yaya Üst Geçidi ve Bağlantı Rampaları" inşaatı tamamlandı. İstasyona bağlı üst geçidin yenilenmesinde ve bağlantı rampalarının yapımında İBB ekipleri gece gündüz yoğun bir mesai harcadı. Üst geçit, söz verildiği gibi Ekim ayında açılışa hazır hâle getirildi. Yeni üst geçit ve bağlantı rampaları sayesinde hem engelli vatandaşların istasyona erişimi kolaylaşacak hem de istasyon bağlantı yollarındaki yolcu trafiği hızlanacak.

İzmir Büyükşehir

Belediyesi, İzmir Valiliği İl Hıfzıssıhha Kurulu'nun pandemiyle mücadele çalışmaları kapsamında aldığı karar uyarınca toplu ulaşım araçlarında elektronik HES Kodu kontrolü uygulamasını başlattı. Kişiselleştirilmiş (fotoğraflı) İzmirim Kart binış bilgileri her gün T.C. Sağlık Bakanlığı'yla paylaşılacak.

Hatay Büyükşehir

Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığı ekipleri, il genelinde yeni yol, bakım ve onarım çalışmalarına devam ediyor. Arsuz ilçesine bağlı Uluçınar Mahallesi Sağlık Sokak'ta kilitli parke taşı döşeme çalışmalarına başlandı.

Mersin Büyükşehir

Belediyesi, yayla sezonunun sona ermesinin ardından yaz aylarında yoğun olarak kullanılan yayla yollarında bakım, onarım ve genişletme çalışmalarına hız verdi. Mut ilçesi halkı tarafından "Eski Ermenek Yolu" olarak da bilinen Derepazarı Yaylası yolunda çalışmalar başlatıldı. Çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte bölgede tarım, turizm ve ulaşım alanlarında ekonomik değerin artırılması planlanıyor.

İZMİRİM KARTINIZI HES KODUNUZLA EŞLEŞTİRDİNİZ Mİ?

Bunun için hes.eshot.gov.tr adresini tıklamamız ve istenen bilgileri girmeniz yeterli.

Sağlıklı ve güvenli yolculuklar dileriz.

